

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Cizinci na trhu práce v České republice

Naděžda Pelantová

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Naděžda PELANTOVÁ
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa

Název tématu: Cizinci na trhu práce v České republice

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod

1. Migrace, základní pojmy
2. Kategorie cizinců na území České republiky
3. Současná právní úprava pro zaměstnávání cizinců
4. Cizinci na trhu práce v okrese Semily
5. Závěr

Rozsah grafických prací:	–
Rozsah pracovní zprávy:	cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce:	tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:	viz příloha

Vedoucí bakalářské práce:	RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D. Ústav veřejné správy a práva
---------------------------	--

Datum zadání bakalářské práce:	17. června 2008
--------------------------------	-----------------

Termín odevzdání bakalářské práce:	1. května 2009
------------------------------------	----------------

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 03.04.2009

Naděžda Pelantová

ANOTACE

V této bakalářské práci se zabývám obecnými problémy spojenými s migrací, které stále přetrvávají, přibližuji zde několik problémů týkajících se majoritní a minoritní společnosti, které se spolu setkávají v imigračních zemích.

Ve stručném přehledu popisuji migraci v Československu po druhé světové válce až po migraci v současnosti. Podrobnější situaci týkající se počtů cizinců na našem území uvádím za posledních pět let, od roku 2004 do roku 2008, se zaměřením na okres Semily a okres Pardubice v celorepublikovém porovnání počtů cizinců.

Cílem této práce je přiblížení problematiky spojené s migrací a rostoucím počtem cizinců na trhu práce na území České republiky v letech 2004 až 2008.

KLÍČOVÁ SLOVA

cizinci, migrace, menšiny, trh práce

TITLE

Foreigners in the employment market of Czech Republic

ANNOTATION

I attend to persisting general problems linked with migration in this bachelor's thesis, I relate a few of problems concerning majority and minor which come together in the places of migrations.

I describe the migration in Czechoslovakia from the situation after the Second World War till today, in this conspectus. I present more detailed situation with numbers of foreigners in our territory in last five years, from 2004 till 2008, with focus on district of Semily and Pardubice and I compare it with whole Czech republic.

The drift of this bachelor's thesis is approach questions of migration and the growing number of foreigners in the employment market in Czech republic in the years 2004 till 2008.

KEYWORDS

foreigners, migration, minors, employment market

Úvod.....	7
1. Teoretická východiska.....	9
1.1. Trh práce.....	9
1.2. Migrace.....	10
1.2.1 Proces migrace a jeho ekonomické a politické souvislosti	11
1.2.2 Migrace z pohledu majorit a minorit.....	13
1.2.2.1 Problematika komunikace mezi majoritami a minoritami....	14
1.2.2.2 Tolerance společností cílových zemí.....	16
1.2.3 Adaptace a integrace.....	17
1.2.4 Typy imigračních politik.....	19
2. Migrace v Československu po druhé světové válce v historickém kontextu.....	20
2.1 První poválečná vlna migrace v Československu.....	20
2.2 České migrace v letech 1948 – 1989.....	21
2.2.1 Emigrace po únoru 1948.....	22
2.2.2 Emigrace po roce 1968.....	22
2.3 České migrace po roce 1989.....	23
2.4 Migrace v České republice po vstupu do Evropské unie.....	26
2.5 Přístup k imigraci v České republice.....	27
2.5.1 Koncepce integrace cizinců v České republice.....	27
2.5.2 Imigrace a prognózy populačního vývoje v ČR.....	29
3. Kategorie cizinců na území České republiky.....	30
3.1 Občané Evropské unie	31
3.2 Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání.....	32
3.3 Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání.....	32
3.4 Právní úprava pro zaměstnávání cizinců v České republice do 31.prosince 2008.....	33
3.4.1 Schengenský prostor.....	33
3.4.2 Principy Schengenského prostoru.....	35
3.5 Zaměstnávání občanů Evropské unie.....	36
3.6 Zaměstnávání občanů, kteří potřebují povolení k zaměstnání, před novelou zákona o zaměstnanosti platnou od 1.ledna 2009.....	38
3.6.1 Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“.....	40
3.6.2 Affumicata.....	42
3.7 Zaměstnávání cizinců, kteří potřebují povolení k zaměstnání, od 1.ledna 2009.....	44

3.7.1	Změny v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, po novelizaci v roce 2008.....	45
3.7.2	Zelené karty.....	46
4.	Cizinci na trhu práce v okresech Pardubice a okresu Semily v letech 2004 až 2008 podle typů pracovních povolení	48
4.1	Počty cizinců na trhu práce v okresech Pardubice a Semily v porovnání s Českou republikou.....	50
4.2	Analýza počtu cizinců na trhu práce podle národností a zastoupení žen v okresech Pardubice a Semily.....	51
4.2.1	Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání.....	53
4.2.2	Občané Evropské unie.....	56
4.2.3	Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání.....	60
4.3	Analýza počtu cizinců na trhu práce podle věku a vzdělání.....	63
4.3.1	Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání.....	63
4.3.2	Občané Evropské unie.....	66
4.3.3	Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání.....	69
4.4	Analýza počtu cizinců na trhu práce podle oborové klasifikace ekonomických činností, profesního zařazení a doby trvání zaměstnání.....	72
4.4.1	Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání.....	72
4.4.2	Občané Evropské unie.....	77
4.4.3	Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	82
5.	Situace v roce 2009.....	87
5.1.	Možnosti řešení nové situace na trhu práce v České republice po lednu 2009.....	88
	Závěr.....	91
	Seznam grafů, tabulek a obrázků.....	93
	Seznam příloh.....	96
	Použitá literatura.....	97

ÚVOD

Migrace provází lidstvo už od prvopočátků, kdy se začaly objevovat skutečnosti nutící či umožňující přesídlování společností do nových, neznámých a neobydlených oblastí. Díky rozvoji zemědělství, řemesel, zámožným objevům a dalším vývojovým převratům se lidstvo začalo rozšiřovat jak do strategicky výhodných oblastí, tak i do prostoru s těžkými životními podmínkami, do neosídlených oblastí země, kde muselo čelit novým podmínkám a adaptovat se na ně.

Migrace je v současnosti důležitým globálním fenoménem. Migrantů v celosvětovém měřítku neustále každý rok přibývá. Se stěhováním obyvatel je spojeno mnoho otázek ekonomické, sociologické, náboženské nebo například kulturní a společenské povahy. K mnoha migracím dochází nedobrovolně v důsledcích válek a občanských nepokojů různého původu.

Dnešní migrace směřuje převážně z méně vyspělých zemí a z chudých zemí Jihu do bohatších regionů na Severu, ať už je to Severní Amerika či západní, jižní a severní Evropa a několik dalších vyspělých států, např. Japonsko či Kanada. I přes tyto hlavní cíle je z celkového počtu zhruba 150 milionu světových migrantů¹ zhruba polovina usazena ve vyspělých zemích, druhá polovina v rozvojových zemích. V České republice je podíl cizinců na obyvatelstvo zhruba 2,9%².

Ani Česká republika není výjimkou a na její území přichází obyvatelstvo především ze zemí bývalého Sovětského svazu a Vietnamské socialistické republiky, a to zejména z důvodů ekonomických. Motivem k jejich emigraci z rodné země je nejčastěji možnost lepšího výděлку, či možnosti vůbec být zaměstnán a tím zmírnění rizika chudoby pro jejich rodiny, které zůstávají ve vlasti.

Ve své práci budu vycházet ze statistických dat úřadů práce. Zejména při analýze okresu Semily a okresu Pardubice budu vycházet z evidence cizinců z místně příslušných úřadů práce. Dále budu čerpat z evidencí cizinců na našem území Českého statistického úřadu, který vychází z databází Cizinecké policie České republiky.

V teoretické části se zaměřím na přiblížení problematiky trhu práce a migrace včetně stručného vývoje migrace v bývalém Československu až po dnešní dobu. V praktické části

---

¹ Šišková, T.: Menšiny a migranti v České republice, 2001, s. 18

² Život cizinců v České republice 2007, Český statistický úřad, 2008, s. 2

porovnám počty cizinců dle jejich národností, pohlaví, věku, vzdělání, pracovního zařazení a doby trvání zaměstnání na trhu práce v České republice se zaměřením na okres Semily a Pardubice. Analýzu vývoje počtů cizinců budu směřovat na posledních 5 letech (2004 – 2008), tedy po vstupu České republiky do Evropské unie. Porovnám růst i případný pokles počtů imigrantů na trhu práce s předpokladem možného vývoje vzhledem k nově vzniklé kritické situaci na trhu práce v České republice po 1. lednu 2009. Tato situace má spojitost s ekonomickou krizí, kdy se prudce zvýšil počet nezaměstnaných (mezi propouštěnými lidmi jsou na prvním místě zejména cizinci) a možnost práce se tak snižuje i pro cizince na našem území. Podle vývoje počtů cizinců do konce roku 2008 by bylo možné i nadále předpokládat růst jejich počtů.

Ve své práci se zabývám mezinárodní migrací osob (za účelem získat v hostitelské cizí zemi práci, zkušenosti, prostředky, případně trvalý pobyt pro sebe či rodinu atd.) zaměstnaných na našem území, přičemž se vzhledem k širokému obsahu nebudu zabývat cizinci, kteří na našem území podnikají. K označení migrujících osob používám pojmu (v souladu s použitými studijními materiály) imigrant, popř. cizinec či přistěhovalec, mám tím na mysli osoby, které se usazují (dlouhodobě či trvale) v jiné zemi, než kde mají svou původní státní příslušnost a trvalé bydliště.

V Zásadách pro vypracování práce mám zadáno pouze, že se budu zabývat cizinci na trhu práce v okrese Semily, což byl původní záměr při zadávání práce. Pro porovnání jinak velkých okresů jsem ale později zvolila také okres Pardubice.

Cíle práce - potvrdit či vyvrátit tendenci rostoucích počtů cizinců na trhu práce v České republice se zaměřením na okresy Pardubice a Semily
- přiblížit současnou situaci zaměstnávání cizinců na trhu práce.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1.1 TRH PRÁCE

Trh práce je v mikroekonomii spolu s trhem kapitálu a trhem půdy trhem výrobních faktorů, který existuje vedle trhu výrobků a služeb.

Trh práce je ovlivňován nabídkou i poptávkou po práci. Nabídku práce představují pracovníci a jejich ochota pracovat za daných podmínek za přiměřenou mzdu či plat, tedy za cenu práce. Rozlišujeme individuální nabídku práce, která je dělena na nabídku práce jednoho člověka nebo nabídku práce pro jednu firmu či podnik, a tržní nabídku práce, která je součtem individuálních křivek nabídky práce³.

Pro vznik trhu práce je potřeba střetnutí nabídky práce a poptávky po práci. Poptávku po práci představují firmy, stát, domácnosti či podniky nabízející volná pracovní místa, jinak řečeno poptávají budoucí zaměstnance po práci. Tato poptávka se odvíjí od hospodářské a sociální situace ve státě a regionu, z níž se odvíjí poptávka spotřebitelů po konkrétních statcích.

Důležité pro trh práce je zejména nalezení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po práci. Potencionální zaměstnanci hodnotí práci z hlediska mzdy, platu a podle této ceny práce se rozhodnou, zda vyhoví poptávce po práci za danou mzdu *ceteris paribus* (za jinak stejných podmínek) či zda se rozhodnou zvolit volný čas a setrvávají mezi dobrovolně nezaměstnanými. V bodě, kdy se setká nabídka práce a poptávka po ní, je nalezena rovnováha, jež vzniká při rovnovážné mzdě (nabídka práce - zaměstnanci jsou ochotni pracovat za danou mzdu, poptávka po práci – zaměstnavatel je ochoten za práci tuto mzdu zaplatit, přičemž záleží např. na kvalifikaci zaměstnanců, na jejich nárocích či životní úrovni zaměstnance i jeho okolí a rodiny, ale i na potřebách zaměstnavatele).

Nastane-li nerovnováha na trhu práce, kdy je nedostatečná nabídka práce, ať už kvůli nevyhovující kvalifikaci pracovníků nebo kvůli nízké nabízené ceně práce, je potřeba získat pracovní síly pro předejití úpadku firmy či z dlouhodobého hlediska dokonce pro předejití zániku celého oboru. Z důvodu tohoto nedostatku požadovaných pracovníků či uchazečů o práci se i Česká republika stala postupně od devadesátých let poměrně otevřeným trhem práce pro cizince, kteří byli ochotni přijmout zejména nekvalifikované práce při nízké či minimální mzdě. Tito cizinci byli ochotni přijmout práci, kterou mnoho Čechů stále považuje za podřadnou, aniž se uvědomují, jak jsou i tyto nekvalifikované profese důležité pro fungování celé společnosti. Pro příklad můžeme jmenovat pomocné stavební a dělnické práce,

---

³ Buchta, M.: Mikroekonomie I, 2005, s. 109

šičky a další pracovníky v textilním průmyslu, úklidové práce, zaměstnání v zemědělství a další obdobné profese. Na druhou stranu existují i profese, kterých se v naší republice nedostává. Pracovní trh není schopen uspokojit poptávku po vysoce kvalifikovaných pracovnících, kam můžeme zařadit např. některé lékařské obory.

Česká republika tedy přijímala od devadesátých let do pracovních poměrů mnoho cizinců (mezi nejpočetnější patří např. Ukrajinci, Vietnamci, Mongolové a další cizinci) na pracovní místa, o která nestáli občané České republiky a tato místa by zůstala neobsazená s negativními dopady na chod konkrétních firem. Po roce 2008 trend v zaměstnávání cizinců na našem území zaznamenal v souvislosti s nastupující hospodářskou krizí také v ČR náhlý pokles, provázený často až tragickou životní situací propouštěných cizinců, o čemž se zmiňuji v závěru své práce.

1.2 MIGRACE

Migrace je ve své podstatě mechanický pohyb obyvatelstva, tedy pohyb obyvatelstva v prostoru, přičemž nezáleží na vzdálenosti stěhování či přesunu, účelu migrace či délce trvání pobytu na jiném území. Rozlišujeme čtyři základní typy mobility obyvatel, a to migraci znamenající stěhování se změnou trvalého bydliště, sezónní migraci jakožto dočasnou změnu bydliště, kyvadlovou migraci vyplývající z pravidelného pohybu obyvatelstva do škol či za zaměstnáním a nepravidelný dočasný pohyb obyvatelstva za nákupy či rekreací.

Migrace se změnou trvalého bydliště je nejvýznamnější z důvodu změny rozmístění populace, dochází ke sňatkům mezi cizinci a místním obyvatelstvem, je zde vliv např. kulturní, náboženský, sociální i historický, přičemž ovlivňování jsou jak imigranti, tak obyvatelstvo země, kam cizinci přicházejí.

Dále můžeme rozdělit migraci na vnitrostátní, kdy nejsou překračovány při stěhování hranice jednoho státu a mezistátní migraci, kterou se budu zabývat ve své práci a která je migrací spojenou se změnou země či státu.

Mezi důležité pojmy související s migrací je třeba uvést pojmy jako jsou imigrace, tzn. přistěhování obyvatel do jiné země, emigrace znamenající vystěhování se ze své vlasti do zahraničí, reemigraci související s návratem emigrantů do své vlasti a repatriace, která představuje přestěhování se emigrantů do země původu, z níž se vystěhovali buď dobrovolně či z donucení. Pro celkové počty migrujících jsou používány pojmy hrubá migrace, tedy celkový počet osob migrujících přes dané území, dále hrubá emigrace, což je suma všech emigrantů z daného území, dále hrubá imigrace, tedy suma všech přicházejících na dané území a celkové migrační saldo znamenající rozdíl počtů emigrantů a imigrantů⁴.

---

⁴ Brychtová, Š., Fňukal, M.: Socioekonomická geografie, 2004, s. 62

1.2.1 PROCES MIGRACE A JEHO EKONOMICKÉ A POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Mezinárodní migrace jako trvalý společenský proces v sobě obsahuje dvě stránky pohybu lidí, emigrační (pohyb obyvatelstva ven se své země) a imigrační (pohyb obyvatelstva do určité cílové, hostitelské země); jeho časovost je neomezená a hranice se týkají převážně přístupů majoritní společnosti k imigrantům.

Dnešní migrace je důležitým globálním fenoménem, je neoddělitelnou součástí rostoucího hospodářského a socioekonomického a politického potenciálu lidstva. Na druhé straně s růstem počtu migrujících lidí rostou i problémy ekonomické, sociologické, kulturní a bezpečnostní. Jak uvádí ve svém článku Prof. Roland Skeldon: „Migrace stále vyvolává na národní i mezinárodní úrovni obavy, a proto bude asi vždy existovat pokušení konstruovat bariéry a snahy ji zpomalit či dokonce populační proudy obrátit. Tomu je třeba bránit“.⁵

Odbornice na migraci Tatjana Šišková ve své studii z roku 2001 uvádí, že v současném světě žije odhadem na 150 milionů lidí mimo svou vlast, z toho přibližně jedna polovina v rozvinutých zemích, a ta druhá polovina v zemích rozvojových. V dalším odhadu uvádí, že z celosvětového počtu migrujících je asi 30 milionů utečenců. Přes tato na první pohled závratná čísla představují migranti v celosvětové populaci přibližně jen 2%.⁶

Pro zjednodušenou představu si lze dnešní mezinárodní migraci spodobnit jako toky obyvatel z chudého Jihu na bohatý Sever, ať už je to Severní Amerika či státy západní, jižní a severní Evropy a vyspělé státy jako Japonsko. Jsou to hlavně velké disproporce v ekonomikách, životních úrovních, v míře demokracie a uplatňování lidských práv a svobod v zemích bohatého Severu a dosud nevyspělého Jihu, které tvoří trvalé migrační tlaky. K těmto tlakům dnes přistupuje řada dalších „push“ faktorů (tj. takové podmínky života dané země, které vypuzují obyvatele pryč ze své země, např. málo rozvinutý trh pracovních příležitostí, nízké mzdy ad.) a „pull“ faktory, ty do nové země migranty přitahují ve smyslu lákadel (např. vyšší mzda, pestrý trh práce, zdravotní péče, možnost získání kvalitního vzdělání ad.). K migračním tlakům samozřejmě stále patří ekologické a přírodní katastrofy. Proti těmto faktorům pak působí migrační politiky cílových zemí.⁷

Problematikou zákonitostí a historických souvislostí vznikání a vývoje migračních politik se zabývají vědci Andrea a Pavel Baršovi v knize „Přistěhovalectví a liberální stát.“ Migrační politiku definují jako státem formulované a prosazované cíle, zákony, dílčí právní předpisy,

⁵ Skeldon, R.: Pohybem k cíli, Legální migrace – otevřená šance, vloženo do Respektu, 4. února 2008, s.5

⁶ Šišková, T.:Menšiny a migranti v České republice, 2001, s. 18

⁷ Šišková, T.:Menšiny a migranti v České republice, 2001, s. 19

sloužící k regulaci a řízení pohybu lidí přes hranice států a jejich pobytech ve státech, kde nejsou občany (patří sem řešení problémů jak legální, tak nelegální migrace, udělování pasů a víz, azylu apod.).

Dílejší oblastí migrační politiky jsou pak imigrační a integrační politiky, jež usměrňují například vstup imigrantů, počet imigrantů a obsahují opatření na včleňování přistěhovalců do společnosti hostitelských zemí⁸. V těchto souvislostech autoři poukazují na to, že v dnešním světě dosud převažují dvě alternativy migrace, buď splynout s hostitelskou společností a zůstat zde, nebo se vrátit po určité době s vydělanými finančními prostředky zpět domů. S rostoucí obezřetností států k imigrantům dnes přibývá k těmto alternativám nový jev – stále více migrantů se ani nevrací ani neasimiluje v „nové“ zemi, ale „zabydlují se ve „třetím“ prostoru transnacionálních sítí: z e-migrantů a i-migrantů se stávají trans-migranti“.⁹

Problémy imigrace v Evropě z pohledu současnosti, tedy jako problémy vztahu cizinců přicházejících do zemí jiných národů, které toto území považují za vlastní, vznikaly teprve od druhé poloviny devatenáctého století (také proto, že v devatenáctém století byla hlavním problémem Evropy emigrace a ne imigrace; z toho 72% emigrantů odešlo do Severní Ameriky, 21% do Jižní Ameriky a 3,5 milionu do Austrálie a na Nový Zéland¹⁰).

V Evropě se tedy začalo přistěhovalectví měnit z pracovní migrace (od středověku putovali tovaryši, řemeslníci i umělci do cizích zemí, v sedmnáctém a osmnáctém století byli přímo zváni do evropských měst, kterým díky tomu vzrostl jejich blahobyt) do politického problému od druhé poloviny devatenáctého století a k jeho řešení státy nutně zaváděly nové zákonné prostředky kontroly pohybu cizinců (pasy, víza a další doklady nezbytné pro pobyt cizince na určitém cizím území).

Poklidný rozvoj států Evropy byl ve dvacátém století násilně přerován dvěma světovými válkami, politicky vynucenými emigracemi obyvatel řady evropských států před německým fašizmem.

Tak jak se v historickém vývoji evropské státy, od konce druhé světové války přes vznik Evropského hospodářského společenství (viz kapitola 2.4) v roce 1957 a zejména po rozpadu bývalého komunistického bloku po vznik a rozvoj Evropské unie, stále více stávaly cílem kulturně cizorodých přistěhovalců, začaly růst obavy z úpadku národních kultur. V migračních politikách evropských zemí se objevily pokusy, aby těžkosti přizpůsobování (asimilace) ležely na přistěhovalcích. Tyto snahy ještě zesílily po teroristických útocích 11. září 2001

---

⁸ Baršová, A., Barša, P.: Přistěhovalectví a liberální stát, 2005, s.9-10, s.35

⁹ Baršová, A., Barša, P.: Přistěhovalectví a liberální stát, 2005, s. 8

¹⁰ Baršová, A., Barša, P.: Přistěhovalectví a liberální stát, 2005, s. 85

v New Yorku a Washingtonu, 11. března 2004 v Madridu a 7. července 2005 v Londýně¹¹. Tím dostala imigrační politika nový faktor – řešení bezpečnostní hrozby. Tyto a další nové historické souvislosti jako jsou dopady dnešní světové finanční krize na ekonomiky jednotlivých států, se nutně odráží do nových problémů mezi majoritami a minoritami, do adaptace a integrace cizinců a do formování imigračních politik, o nichž se stručně zmiňuji v následujících kapitolách.

1.2.2 MIGRACE Z POHLEDU MAJORIT A MINORIT

V teorii migrace se objevují pojmy majorita a minorita. Majoritou rozumíme převažující národnost v dané zemi, obyvatelstvo, jenž v zemi bydlí celé generace a pro něž je daný stát vlastní, mají zde trvalý pobyt a občanství dané země. Minoritami vyjadřujeme menšiny přistěhovalců, cizinců nebo národnostní menšinu žijící uprostřed majority po dlouhá léta a zachovávající si svoji diferenciaci od většinové populace např. ve smyslu národnostním, náboženském či jazykovém. Mezi největší národnostní menšiny patří v České republice Romové přicházející do střední a západní Evropy přibližně od první čtvrtiny 15.století našeho letopočtu¹². Dalšími národnostními menšinami jsou na našem území kupříkladu Vietnamci, Ukrajinci nebo Poláci.

Na migraci můžeme nahlížet v několika rovinách. Můžeme ji rozdělit na migraci zcela dobrovolnou nebo na vynucené opuštění vlasti z různých politických, společenských, náboženských a dalších důvodů. V současnosti můžeme vidět, že těžiště motivací migrujících osob spočívá v prohlubující se polarizaci bohatství a chudoby, v rozdílech vyspělosti ekonomik různých zemí i v rozdílných životních úrovních a společenských, pracovních a jiných možnostech.

S migrací jako celospolečenským fenoménem vyvstává mnoho otázek jak pro imigranty, tak pro cílové země migrací. Můžeme vyjmenovat aspekty sociální, ekonomické, geografické, problémy s komunikací mezi cizinci a majoritní populací, tradicemi obou stran i stylem a způsobem jejich života, problémy náboženského rázu i problémy samotného psychologického vnímání. Ve velké míře záleží na skutečnosti, jak tolerantní je společnost k imigrantům a zároveň, v jaké míře se snaží imigranti zařadit do společnosti a přizpůsobit se v novém prostředí, které je často ve značné míře odlišné od jejich původní země.

---

¹¹ Baršová, A., Barša, P.: Přistěhovalectví a liberální stát, 2005, s.7

¹² <http://www.romea.cz/index.php?id=archiv/2003-01-02/27>

1.2.2.1 PROBLEMATIKA KOMUNIKACE MEZI MAJORITAMI A MINORITAMI

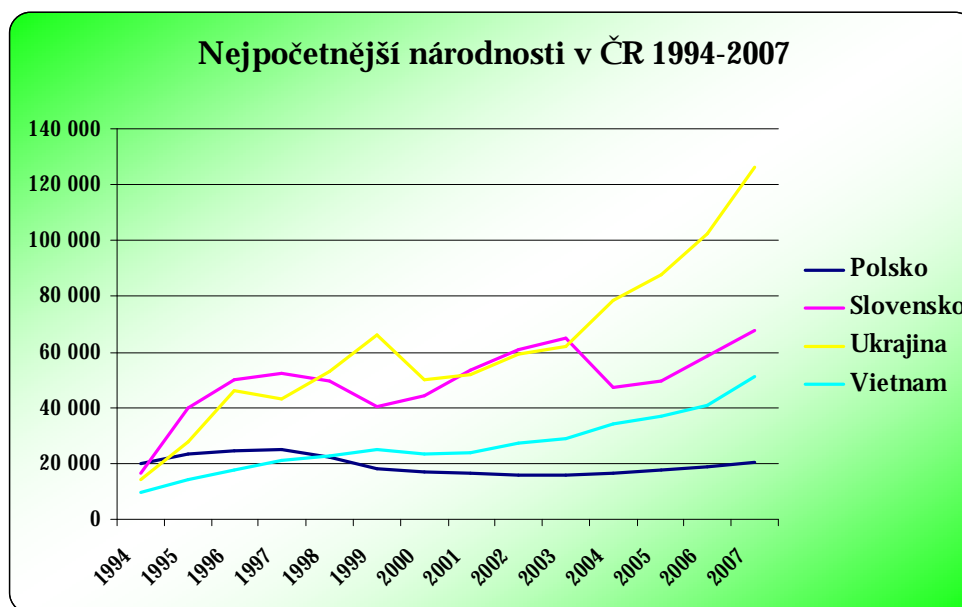
Na zemi je nesčetné množství národů odlišujících se v mnoha pohledech, ať už se jedná o vnější znaky diferencované v procesu utváření ras po několik tisíciletí, nebo o rozdíly vyplývající z historických kontextů jako např. z geografické polohy zemí a států, z tradic, kultury a náboženského cítění, další rozdíly jsou utvářeny ekonomickým vývojem států a celkovou vyspělostí zemí, politickým uspořádáním i diskriminačním smýšlením k menšinám nebo k rozdílným jedincům. Velkým a často složitým problémem mezi občanem imigračního státu a cizincem bývají diference jazykové a komunikační vůbec.

Jazyk a jeho zvládnutí patří mezi nejzákladnější nástroje lidské společnosti a úzce souvisí s veškerou lidskou aktivitou. Osvojení si základů nového jazyka je nezbytným předpokladem migrující populace pro její začlenění především do pracovního procesu v jimi zvolené a je přijímající zemi. Na celém světě existuje mnoho základních jazykových rodin rozdělených na základě kontinentů nebo jejich částí. Ty se dále dělí na základní skupiny, některé příklady mohou uvést: indoevropské jazyky, uralské, altajské, jenisejské a další z evropských částí a severní, západní a jižní Asie; austroasijské, sinotibetské jazyky z oblastí východní, jihovýchodní Asie a Pacifiku; afroasijské, nigerokonžské, nilosaharské jazyky používané v Africe a jihozápadní Asii; indiánské, paleoasijské nebo australské skupiny Ameriky, Austrálie; izolované jazyky domorodců z Austrálie, Ameriky nebo např. z Papuy Nové Guiney. Jazykových skupin je samozřejmě mnohem více, ale už jen z této krátké ukázky vyplývá, že pokud migrující obyvatelstvo opustí svoji zemi a vydá se do zahraničí, je pravděpodobné, že se setká s jinou jazykovou skupinou, s níž nebude jednoduché se dorozumět a mohou tak vzniknout neshody a nedorozumění. Obě strany se tak setkávají s jazykovými bariérami. Když do České republiky přijedou občané Vietnamu a neumí českým jazykem téměř žádné slovo, je pro ně velice složité dorozumět se a komunikovat s místními občany. Oprostíme-li se od rozdílností jiných jako je např. smýšlení těchto národů jako takové a porovnáme-li rozdílnost utváření českého a vietnamského jazyka, je zde rozdíl diametrální. V knize „Za dědictvím starých Vietů“ nám autor I. Vasiljev¹³ ve druhé kapitole „Na křižovatce jazyků“ názorně dle jazykovědy přibližuje rozdíly českého a vietnamského jazyka: „Celá základní slovní zásoba vietnamštiny je tvořena jednoslabičnými slovy, která se neskloňují, ani nečasují a neznají ani jiné tvaroslovné změny. ..., nelze z tvaru slova ani rozpoznat, zda je podstatným jménem, adjektivem, slovesem či jiným slovním druhem. ... Všechny mluvnické významy

---

¹³ Vasiljev, I.: Za dědictvím starých Vietů, 1999, s. 31

se zde vyjadřují prostředky, které leží mimo slovo: slovosledem, který je pevný, takže změnou pořádku slov ve větě se mění i její význam, a pomocnými neboli gramatickými slovy, s nimiž se plnovýznamová slova podle celé řady pravidel spojují.¹⁴ Dále autor uvádí, že tento tónový jazyk má 6 rozlišných znaků, které rozlišují relativní výšku hlasu či melodii. Každá slabika získává použitím jiného tónu naprosto jiný význam. První latinsko-vietnamský slovník vydal Alexandr de Rhodes již v roce 1651 v Římě¹⁵. K uvedenému příkladu chci dodat, že by bylo dobré v dnešní době rostoucích migrací věnovat větší empatie k vietnamským spoluobčanům, pracovníkům či obchodníkům, kteří jsou od roku 1999 třetí nejpočetnější minoritou. Pro názornost uvádím v grafu 1 nejpočetnější národnosti v ČR v letech 1994 – 2007, na svislé ose uvádím počty cizinců.

Graf 1: Nejpočetnější národnosti v ČR 1994 – 2007

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001

Člověk v rámci komunikace nepoužívá pouze jazykové prostředky, ale i nonverbální komunikační nástroje, kterými jsou postoje těla, posazení hlasu nebo výraz tváře. Nevědomě dáváme najevo celým tělem, jaký vztah máme k dané osobě, jaký pocit v nás vyvolává, nemusí se přitom jednat ani o cizího státního příslušníka s rozdílným jazykem. Pokud ale nerozumíme cizímu jazyku svého společníka v komunikaci, je snadné si jeho záměry vykládat zcela rozdílným způsobem, než čemu odpovídá skutečnost. Může zde vyvstat problém na obou stranách – sdělující může mít malou snahu o správné vyjádření své myšlenky a potřeby,

¹⁴ Vasiljev, I.: Za dědictvím starých Vietů, 1999, s. 31

¹⁵ Vasiljev, I.: Za dědictvím starých Vietů, 1999, s. 43

na druhé straně naslouchající může mít malou snahu o pochopení záměru sdělujícího, přičemž stačí chyba pouze na jedné straně. Často tak dochází k nezáměrnému zkreslení pochopení problému a do budoucna může být komunikace ztížena již tímto prvním špatným pochopením a nesprávným dojmem. Pro imigranty je těžké se pak vyjádřit zcela přesně jak na úřadech, tak i ve styku s ostatními osobami v pracovním procesu nebo ve společenském životě.

1.2.2.2 TOLERANCE SPOLEČNOSTÍ CÍLOVÝCH ZEMÍ

Stěhování obyvatelstva je spojeno s mnoha společenskými hranicemi, mezi něž lze zařadit již zmíněné náboženské smýšlení, kulturu, společenské zvyklosti, životní úroveň obyvatelstva, hodnotové žebříčky, předsudky, ekonomickou vyspělost společnosti a další.

Zařazení imigrantů do majoritní společnosti záleží na mnoha aspektech vyplývajících ze všech rozdílností daných kultur minoritní i majoritní společnosti. V rámci globalizace je na imigranty stále nahlíženo jako na „prvek“, který bere obyvatelstvu práci a i z toho důvodu se s nimi zachází často nadřazeně a nedůstojně. Přičemž mnoho obyvatel z imigračního státu si neuvědomuje, dokonce ani nechce uvědomit a připustit, že v pracovním zařazení je postavení imigrantů nezáviděníhodné. Platy se často pohybují na hranici minimální mzdy (pokud se nejedná o žádané zahraniční odborníky v důsledku nedostatku odborníků mezi místním obyvatelstvem), zacházení s cizinci se pohybuje na hranici diskriminace a na úrovni urážek či ponižování, i přesto, že odvádějí více práce za méně peněz v porovnání s ochotou majority přijmout takové podmínky, za nichž by většina z tuzemských občanů nepracovala. Společnost se ve většině případů bohužel doposud nepřeklenula přes onu levnou pracovní sílu, domnívající se, že zaměstnance ze zahraničí může využívat, vždyť „nakonec mohou být rádi, že jim tu práci dáme“.

V České republice se s takovým chováním obyvatel vůči minoritám setkáváme poměrně často, nejviditelnější je u obyvatel z Vietnamu a Ukrajiny. Zejména na tržnicích s vietnamskými obchodníky je pro mnoho Čechů „normální“ prodejcům tykat a někdy je otevřeně jmenovat rasistickými a hanlivými výrazy v domnění, že jim dotyčný nerozumí. Opět je zde opomíjen důležitý fakt, že u vietnamských prodejců nakupují kvalitativně srovnatelné zboží za mnohem levnější ceny, než jaké bývají ve značkových či kamenných prodejnách. Ušetřené peníze mohou pak vydat na statky, které by si jinak nemohli pořídit nebo by na ně museli šetřit delší čas.

Příliš rozdílný postoj nesdílí Češi ani k občanům Ukrajiny pracujícím na našem území. Jsou zaměstnáváni na pracovních místech, která považují Češi za podřadná a jich nehodná. Imigrant nemá možnost vybírat si práci, kterou chce nebo nechce dělat. Přišel do imigrační

země z nutnosti vydělat si peníze jak pro sebe, tak pro svoji rodinu, která často zůstává v rodné zemi, protože se jí v mnoha případech nenaskytla možnost dostat se také do jiné země, kde by měla šanci na lepší a hodnotnější život. Jindy rodinní příslušníci zůstávají doma s ohledem na sociální vazby ostatních příbuzných nebo blízkých osob.

Předsudky a názory většiny lidí kolem nás jsou pro mnoho lidí silnější, než jejich vlastní dojem z komunikace s cizincem. Pokud se k této převaze přidá pocit nechuti přít se s okolím nebo obava vyslovit jiný názor lišící se od většiny, tak mnohokrát cizinci nedáme šanci, abychom ho blíže poznali a zavíráme tím cestu k úspěšné a správné interpretaci jeho zájmů, problémů. Domnívám se, že zbavením se této uzavřenosti majoritní společnosti a snad strachu jednotlivce lišit se svým názorem od okolí bychom možná napomohli cizincům v jejich zapojení se do společnosti. Usnadnili bychom jim tak maximálně stresující okamžiky, které zažívají odchodem ze své vlasti a z obavy z nového, neznámého prostředí, k čemuž přispívá v nemalé míře neporozumění a pohrdání nové společnosti v imigrační zemi. Kdokoli z nás, kdo se neocitl v podobné situaci si jen těžko představí, jak vysokému stresu jsou imigranti vystaveni a jak je těžké začít žít v zemi, kde se na vás dívají lidé „skrz prsty“ a odsoudí vás dříve, než vynaloží snahu pochopit záměry a situaci, kvůli níž jste se ocitli v emigraci. T. Šišková uvádí: „„Stres z migrace“ je mnohdy přirovnáván k situacím, jímž člověk musí čelit např. v případě úmrtí blízkého člena rodiny, rozvodu nebo při velikém osobním zadlužení.“¹⁶

Všechny tyto aspekty hrají důležitou roli při adaptování imigrantů na podmínky života v hostitelské zemi.

1.2.3 ADAPTACE A INTEGRACE

Adaptace je pojem používaný pro široký okruh vědních disciplín. Může se např. týkat adaptace rostlin a živočichů na nové životní podmínky, přičemž jsou druhy, které se neumí a nemohou přizpůsobit a v nových podmínkách nepřežijí, jiné se přizpůsobí snadno na nové prostředí a rozvíjí další generace svého druhu. V pojetí spojeném s migrací znamená adaptace začlenění se cizince do majoritní společnosti.

Jak jsem se v předchozí kapitole snažila ukázat, není to snadný proces a je pro imigranty velmi stresující. Do určité míry je to proces nejistý z toho důvodu, že nikdo nemůže vědět ani tušit, zda k adaptaci bude majoritní společnost přístupná a zda se bude moci imigrant do nové společnosti začlenit. Pokud společnost dává najevo nesouhlas a odstup od této možnosti pro cizince, je téměř nemožné zařadit se mezi majoritu a fungovat v ní plnohodnotně bez jakékoli

---

¹⁶ Šišková, T.: Menšiny a migranti v České republice, kapitola „Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů)“, 2001, s. 23

ztráty úcty či frustrace. Samozřejmě záleží i na samotném imigrantovi, jak se ke společnosti staví a zda vyvíjí snahu začlenit se v případě, že se v imigrační zemi chce usadit natrvalo nebo jen čeká, že ho majorita přijme bez jeho snahy. Cizinec se může rozhodnout usadit se natrvalo v imigrační zemi jak při první návštěvě či plánovaně před samotnou emigrací nebo po několika návratech - delší cirkulaci (nejčastěji pracovní) - mezi jeho vlastní a cílovou zemí.

Pro složitý proces adaptace, při hodnocení jejích výsledků jsou dnes nejčastěji používané dva termíny, a to „asimilace“, který více používá americká odborná veřejnost; v Evropě a v České republice se pro adaptaci imigrantů více používá druhý pojem „integrace“, která podle slovníku cizích slov znamená mimo jiné začlenění či zapojení se, splynutí. Adaptace je zde popsána jako přizpůsobení či přetvoření. Oba pojmy znamenají v konečné instanci stejné stádium včlenění se do majoritní společnosti. Přesto bych se spíše přiklonila k výrazu integrace z důvodu oboustrannosti procesu – k začlenění je třeba tolerance majoritní společnosti i snaha minorit. Naproti tomu adaptace, uváděná jako přizpůsobení či přetvoření, mi vyznívá spíše jako výraz pouze pro jednostranný proces, kdy by se cizinec „musel přetvořit“, aby byl přijat společností v cílové zemi migrace, přičemž majorita by nemusela vytvořit téměř žádné příznivé podmínky, zkrátka si cizince „upraví“ dle svých představ. V některých případech adaptace může dojít až k naturalizaci, tj. získání občanství imigrační země, což je více typické pro další generace imigrantů, např. pro tzv. jednoapůltou generaci, tedy pro děti imigrantů narozené již v cílové zemi migrace a od narození žijící v podmínkách této země. Jejich vnímání životních a společenských hodnot je již ovlivněno kulturou a dalšími společenskými podmínkami nového domova ve velké míře. K úplné integraci však dochází většinou až v druhé či třetí generaci imigrantů, kdy kulturní, společenské, ekonomické i jiné hodnoty víceméně splývají s hodnotami majoritní populace¹⁷.

Protipólem naturalizace může být sociálněekonomická marginalizace znamenající vytlačení cizinců na okraj společnosti. Částečně souvisí s další možností života imigrantů v cizí zemi, jíž je společný život v etnických enklávách, v nichž si cizinci nadále udržují svůj životní způsob stejný jako v jejich původní zemi. Majoritami jsou víceméně odmítány. Jako příklad můžeme uvést černošské čtvrti např. v Severní Americe.

Opakem odmítavého postoje majoritní populace je naopak podpora cizinců žijících v enklávách se svojí kulturou a národnostními zvyky. Není problém ani na jedné straně společnosti žít pospolu, aniž by docházelo k vzájemným útokům či veřejnému odmítání nebo

---

¹⁷ Asimilace ve smyslu splynutí minority s majoritou probíhal např. v USA v 18. a 19. století, kdy imigranti z Kanady, Skotska, Irska i jiných zemí přijímali anglosaský životní styl a plně splynuli s dříve pobývajícím majoritou. Šišková, T.: Menšiny a migranti v České republice, 2001, s.25-26

dokonce k odstrčení cizinců na okraj společnosti a znemožnění jim jakkoli se podílet na utváření společenských hodnot.

Zkušenosti a trendy asimilačních, integračních procesů tvoří spolu s konkrétními ekonomickými, demografickými, bezpečnostními a dalšími opatřeními jednotlivých států a společenství obsahy imigračních politik.

1.2.4 TYPY IMIGRAČNÍCH POLITIK

Ve světě jsou dnes uplatňovány tři základní typy imigračních politiky, jež se vzájemně prolínají, jak uvádí autorka T. Šišková¹⁸.

Prvním uváděným typem je diskriminační model, jenž cizincům umožňuje začlenění se pouze do jedné společenské oblasti v imigrační zemi, týkající se dnes převážně pracovního trhu, což je socioekonomicky znevýhodňuje a znemožňuje usilovat o získání trvalého pobytu (tato politika je víceméně uplatňována např. v Německu nebo Švýcarsku).

Druhým typem je asimilační model, který znamená rychlou adaptaci cizince díky snazší či rychlejší legislativě daného státu, otevřené imigrační politice a tolerantnějšími přístupy majoritní populace. Cizinec ovšem za to většinou zaplatí ztrátou specifík své domovské země jako jsou kultura, jazyk, tradice a další. Tento model je podstatou imigrační politiky Francie.

Ve třetím, multikulturálním modelu (nazývaném též pluralitní model) cizinec narozdíl od asimilačního modelu neztrácí svá specifika. Jsou mu dána stejná práva ve všech společenských sférách, žije společně s majoritou na stejném území, aniž by se vzdal své kultury, náboženství a jiných aspektů typických pro jeho národnost a společenské tradice. Hostitelský stát podporuje všemožně rozvoj a diferenciaci minorit (Austrálie, Kanada, Švédsko ad.).

Modely imigračních politik se většinou nevyskytují v jejich ryzí podobě a dochází k jejich prolínání. Pro jedince a rodiny žijící v imigrační zemi je dozajista nejspokojivější multikulturální model, kdy cizinci dostávají prostor pro vytváření hodnot v této zemi bez omezování jejich národních specifík.

Kvalitativním přelomem v tvorbě a praxi imigračních politik států byla Smlouva o Evropské unii - Amsterodamská smlouva platná od 1. května 1999 (podepsaná 2. října 1997), která zahájila pro členské státy a celou unii proces postupného sjednocování principů a právních předpisů v některých oblastech azylové a přistěhovalecké politiky. Téměř všechny členské státy Evropské unie jsou cílovými zeměmi rostoucí mezinárodní migrace, pracovní

---

¹⁸ Šišková, T.: Menšiny a migranti v České republice, 2001, s. 25

migrace se stále více mění z dočasné na trvalou a roste obava, aby se nedostatečně integrovaní přistěhovalci nestávali vážným problémem. Proto se řešení integrace cizinců, podstatné jak pro dynamický ekonomický rozvoj, tak pro zachování sociální soudržnosti hostitelských zemí, dostává do centra pozornosti Evropské unie a jejích členů.

V historii Evropy se poprvé občanům 27 členských států Evropského společenství dostává Amsterodamskou smlouvou mimořádných výsad. Jsou jimi čtyři základní svobody: volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Volný pohyb osob zajišťuje občanům Evropské unie volně se pohybovat do kteréhokoli členského státu za účely rekreace, cestování, studia, podnikání a za prací¹⁹. Těmito otázkami s hlavním důrazem na pracovní imigraci, zaměstnávání cizinců v České republice a zvláště v okresech Pardubice a Semily se budu zabývat v této práci.

2 MIGRACE V ČESKOSLOVENSKU PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE V HISTORICKÉM KONTEXTU

2.1 PRVNÍ POVÁLEČNÁ VLNA MIGRACE V ČESKOSLOVENSKU

Od konce druhé světové války až do roku 1989 se víceméně jednalo o emigrace z českých zemí v důsledku hospodářsko-politických událostí spojených s poválečným vývojem, totalitním režimem a ostatními společenskými aspekty, než o imigrace do českých zemí v tomto období téměř zanedbatelné.

Poválečné migrace obyvatel Československa probíhaly v několika výraznějších vlnách.

Hned po druhé světové válce došlo v Československu k první velké migrační vlně 20. století. Sudety – pohraničí dnešní České republiky (obr. 1 na straně 21), které byly za druhé světové války postoupeny Německé říši, byly v roce 1945 opět připojeny k Československu a na základě Postupimských dohod²⁰ z téhož roku. Začal odsun sudetských Němců.

---

¹⁹ Weidenhofferová, I., Masopust, Z.: Amsterodamská smlouva, Ministerstvo zahraničních věcí, 1999, s. 40-47

²⁰ Postupimská konference proběhla na přelomu července a srpna 1945 a účastnili se jí zástupci vítězných mocností - USA, bývalého SSSR a Velké Británie, dále ministři zahraničních věcí. Proběhlo zde projednání a sepsání dohod o rozdělení a obnovení Evropy poničené válkou: 1. Německo bylo rozděleno na 4 okupační zóny – sovětskou, francouzskou, britskou a americkou, zároveň byl rozdělen Berlín, ačkoli ležel v sovětské okupační zóně; 2. začala denacifikace, tj. odnacistování Německa; 3. byl odsouhlasen odsun Němců z bývalého Československa, Polska a Maďarska, <http://dejepis.info/?t=93>

Obr. 1: Tehdejší Sudety, označeno černou barvou

Zdroj <http://cs.wikipedia.org>

Odhady počtů vysídlenců či těch, kteří území Československa opustili dobrovolně, se pohybují kolem 750 000 lidí včetně říšskoněmeckých příslušníků gestapa, SS či jiných orgánů. Zhruba 450 000 lidí emigrovalo do sovětské okupační zóny, asi 200 000 do americké zóny v Německu a ostatní nejčastěji do Rakouska.²¹ Na konci roku 1947 bylo na našem území podle odhadů zhruba 200 000 Němců, za rok a půl jich bylo už jen 175 000, tato čísla nejsou dostatečně přesná z důvodů stěhování jednotlivců i vzhledem ke vznikajícím smíšeným rodinám a s tím souvisejícím nepřesnostem v národnostech jednotlivých občanů.²²

2.2 ČESKÉ MIGRACE V LETECH 1948 – 1989

Druhá velká vlna emigrace z Československa směřující do vyspělejších západních zemí a zámořských oblastí začala po únoru 1948, kdy proběhl komunistický převrat a skončila až na počátku 50. let, kdy byly uzavřeny hranice.

Další emigrační vlna proběhla v období po roce 1968, kdy někteří emigrovali v reakci na potlačení snah o zlomení či zmírnění přísného totalitního režimu. Snahu o především hospodářskou reformu potlačila bez vědomí Československa vojska pěti států Varšavské smlouvy²³. Tvrdé totalitní poměry trvaly až do rozpadu východního bloku roku 1989.

²¹ Beneš, Z. (edd.): Rozumět dějinám, 2002, s. 257

²² Beneš, Z. (edd.): Rozumět dějinám, 2002, s. 257

²³ Varšavská smlouva - vojenský pakt evropských zemí východního bloku, vznikl na základě „Smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci“ ze 14.května 1955 podepsané Československem, Maďarskem, Bulharskem, SSSR, NDR, Rumunskem, Polskem a Albánií, která vystoupila z paktu v září 1968 po vpádu vojsk do Československa. Dohoda o ukončení Varšavské smlouvy byla podepsána 1. července 1991, http://cs.wikipedia.org/wiki/Var%C5%A1avsk%C3%A1_smlouva

2.2.1 EMIGRACE PO ÚNORU 1948

V roce 1948 došlo mezi 17. a 25. únorem ke komunistickému převratu a přechodu od demokracie k totalitě. Tzv. Vítězný únor měl mnoho následků. Docházelo k nepřilíživě odůvodněnému pronásledování občanů nesouhlasících s totalitním režimem, k jejich věznění a nuceným emigracím - vyhoštěním, vše probíhalo pod dohledem tehdejších státních a bezpečnostních orgánů socialistického Československa.

2.2.2 EMIGRACE PO ROCE 1968

Během tzv. Pražského jara 1968 byl na krátkou chvíli potlačen totalitní režim reformátorskými snahami občanů, kteří nesouhlasili s dosavadní nadvládou KSČ a tvrdým totalitním systémem v rámci východního bloku. Mělo se jednat převážně o změny v politické, ekonomické, ale i v kulturní oblasti. Jedním z cílů byl i požadavek o zrušení čtvrtého článku Hlavy první o společenském zřízení a vedoucí úloze komunistické strany v tehdejší Ústavě Československé socialistické republiky z roku 1960. I přes ujišťování SSSR Československem v Čiernej nad Tisou (21.7. – 1.8.1968), že se tyto snahy nevymknou z rukou a nebudou směřovány protisocialisticky, došlo 21. srpna 1968 k invazi vojsk 5 států Varšavské smlouvy (vojska tehdejšího SSSR, Polska, Maďarska, tehdejší NDR a Bulharska, Rumunsko se invaze roku 1968 nezúčastnilo). Okupační vojska všech menších států po potlačení reformy odešla, pouze sovětské vojsko v Československu zůstalo, čímž docházelo k částečným intervencím ze strany bývalého SSSR a tím dalšímu omezování možných snah o uvolnění politické a kulturní morálky, samozřejmě se tak dělo též pod dohledem orgánů KSČ.

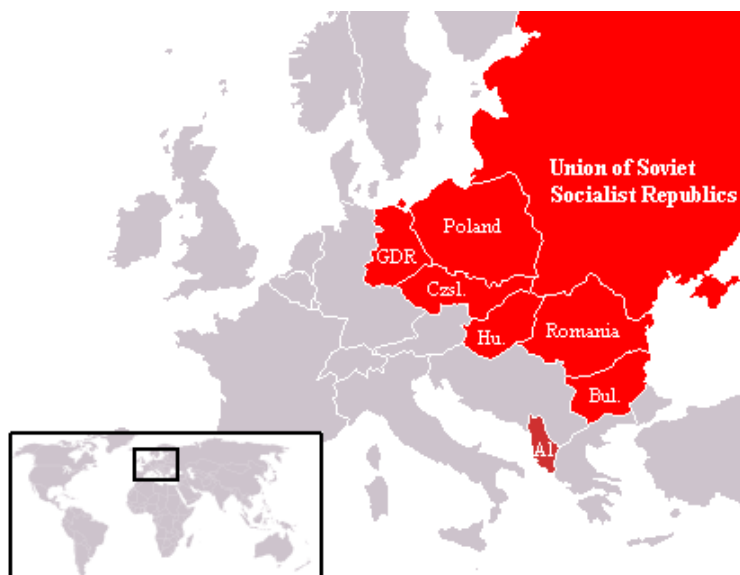
Výsledkem byla další poměrně velká emigrace československých občanů na západ Evropy a do jiných vyspělých států. Nesouhlas se stávajícím režimem, touha po svobodném rozhodování, po demokracii a možnosti volby byla jedním z hlavních motivů emigrantů opustit svoji vlast a hledat domov v jiných zemích, ať se jednalo o dočasné emigranty vracející se po roce 1989 zpět do Československa nebo ty, kteří se v „nových“ zemích usadili natrvalo. Jednalo se převážně o nelegální emigrace, kdy emigranti byli nazýváni disidenty.

Neméně velkou motivací útěků se staly detailní prověrky členů komunistické strany např. na vedoucích pozicích, včetně jejich příbuzných. Během nich bylo z KSČ vyloučeno přes 500 000 dosavadních členů. Po takových vyloučeních následovaly další těžké dopady na bývalé členy KSČ a jejich rodiny, jednalo se např. o propouštění ze zaměstnání a zařazení na profesně a kvalifikačně neodpovídající pozice, nemožnost dalšího kariérního postupu, těžkosti potomků v možnosti studovat, možné následné přestěhování do menších bytů a celková degradace dosavadní životní úrovně.

V druhé polovině 70. let, kdy docházelo ke stagnaci ve výrobě a téměř nulové inovaci statků, k nedostatku poptávaného zboží i ke zpomalování růstu HDP, pokračovaly migrace také převážně nelegální. Výjimkou byly např. studijní pobyty nebo profesní stáže lékařů, případně povolené zájezdy nejčastěji do bývalé Jugoslávie apod.

2.3 ČESKÉ MIGRACE PO ROCE 1989

Slábnutí komunistické moci a potřeba obyvatel po svobodnějším rozhodování a po demokracii vedla postupně k rozpadu východního bloku a k samostatnému vývoji jeho bývalých jednotlivých zemí.

Obr. 2: Bývalé státy východního bloku

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org>

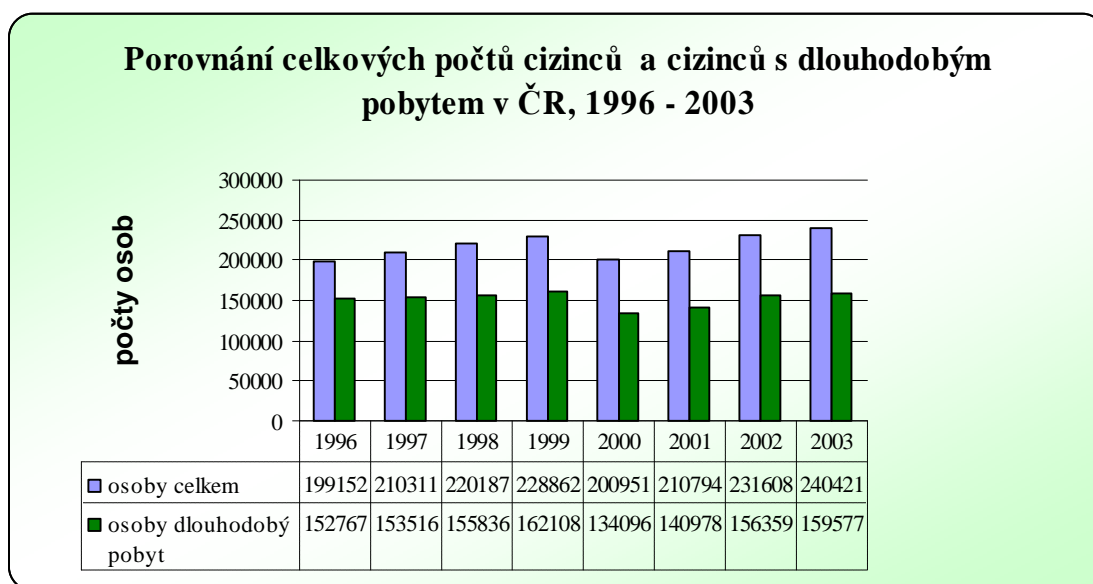
Po roce 1989 se mnoho států obávalo nových migračních vln v důsledku otevření hranic mezi bývalým socialistickým blokem a západními zeměmi. Obavy převážně pramenily z faktu, že doposud nebylo prakticky možné legálně emigrovat ze zemí východního bloku do západních zemí a jiných zámořských regionů a naopak. V důsledku těchto obav došlo k restrikcím pracovních trhů, zejména pak v rámci rozšíření volného pohybu osob, služeb a kapitálu v rámci Evropské unie v roce 2004, a to zvláště ve vztahu imigrantů ze třetích zemí.

V Československu se obavy z mohutné, nezvladatelné emigrace nenaplnily a imigrace dále převažovala. Jedním z důležitých faktorů byly mnohdy nedostačující jazykové znalosti a flexibilita českých občanů dosud svázaných nepružností pracovního trhu v rámci bývalého socialistického zřízení. Dalšími faktory byly reemigrace, dočasně přetrvávající dostatek

volných pracovních míst, díky kterému se občané Československa nemuseli zatím obávat ztráty zaměstnání, ale i přitažlivosti geografického umístění Československa v samém srdci Evropy.

Česká republika se stala pomyslnou hranicí mezi západoevropskými zeměmi a zeměmi bývalého východního bloku, proměnila se v tranzitní oblast, kde se někteří cizinci usazují v pohraničí s Německem a Rakouskem především v naději dalšího přestěhování se do vyspělejších západních států a právě z toho důvodu je počet cizinců mající zájem o trvalý pobyt u nás poměrně nízký. Oproti tomu se počty cizinců s povoleným dlouhodobým pobytem na našem území po roce 1989 zvyšují. V roce 1990 zde mělo zmíněný typ pobytu 7 695 cizinců, o šest let později se tento počet zvýšil téměř na dvacetinásobek, na 152 767 cizinců²⁴, z nichž nejčetnější jsou občané Ukrajiny (43 534), Slovenska (40 334), Vietnamu (15 101) a Polska (12 405). Vývoj celkového počtu cizinců v porovnání s povoleným dlouhodobým pobytem v letech 1996 až 2003 můžeme vidět v grafu 2.

Graf 2: Porovnání celkových počtů cizinců a cizinců s dlouhodobým pobytem v ČR, 1996 - 2003

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001

Další skupinou přicházející ze zahraničí je skupina reemigrantů, není však možné zjistit jejich přesné počty, evidence nebyly vedeny v dostatečném rozsahu, který by nám přiblížil počty reemigrantů. Tyto počty je možné pouze zhruba odhadovat a není ani možné blíže určit, zda odhady odpovídají skutečnosti a v jaké míře jsou či nejsou přesné. Problémem je např. určení, zda se jedná o cizince nebo reemigranty druhé generace, kteří mohou mít jiné,

²⁴ Drbohlav, D., Horáková, M.: Mezinárodní migrace pracovních sil a Česká republika se zvláštním zaměřením na pracovní migraci Ukrajinců, Demografie 40, č. 1, 2006, s. 27 – 38

než české občanství, což se dotýká samozřejmě i změny občanství u reemigrantů první generace, pokud požádali o občanství v zahraničí. Odhady počtu reemigrantů se pohybují okolo 35 000 občanů²⁵, kteří se do vlasti navrátili. Taktéž reemigranti z období těsně před rokem 1989 nejsou ve statistikách zapsáni z důvodu, že neztratili v zahraničí české občanství, což opět přispívá k nepřesným odhadům jejich počtů, stejně jako nedostupnost evidence státní správy z důvodu ochrany osobních údajů nebo skutečnost, že reemigranti netvoří významnější formální či neformální organizace²⁶. Mediálně známí umělci nebo politici, kteří se vrátili po roce 1989, nepředstavují reprezentativní vzorek, který by plně, nebo alespoň z větší části, popsal charakteristiku reemigrantů. V kvalitativním výzkumu mezi českými reemigranty zaměřeném na akceptaci českou společností se ukázal negativní postoj vůči nim, který se částečně zlepšil až na přelomu století. Návrat reemigrantů byl demotivován zpretrhanými, nebo v případě druhé generace reemigrantů téměř neexistujícími sociálními vazbami. Nové rodinné i přátelské svazky si založili v zahraničí a po návratu do vlasti žili první roky osaměle. Pokud se vrací do České republiky, často dbají na možnosti snadných kontaktů se zemí, do níž kdysi emigrovali z Československa, případně se vracejí s novou rodinou ze zahraničí. V případě rozpadu rodiny v zahraničí se vrací zpět kvůli možnosti opět se sblížit s rodinou, např. rodiči nebo sourozenci, přičemž pouze zhruba 22% reemigrantů byla schopna aspoň částečně navázat na sociální kontakty z dob před emigrací²⁷.

Po roce 1989 se migraci začala věnovat větší pozornost a byla a je stále více politizovaná, nicméně nám nemůže vrátit informace o počtech emigrantů, imigrantů či reemigrantů, které nebyly důsledně zaznamenávány před rokem 1989, přesto přináší důležité prvky pro srovnání s jinými než politickými migracemi, které se projevily např. na trhu práce a v ekonomickém životě, pro porovnání nahlížení na migrace ze společenského pohledu v rámci minorit i majorit, v oblastech sociálních, náboženských a dalších.

Další početná migrace se týkala občanů České a Slovenské republiky přecházejících mezi zeměmi v důsledku rozdělení Československa k 1. lednu 1993, reemigrantů z ostatních států z bývalých socialistických zemí nebo např. z Ukrajiny, Běloruska nebo Rumunska. Na základě sociálních vazeb z předchozích období přicházeli na naše území také např. občané Ruska.

---

^{25, 26} Maur, E., Grulich, J. (edd.): Historická demografie 30 Supplement, Dějiny migrací v českých zemích v novověku, Návrat české emigrace po roce 1989 (Nešpor, Z. R.), 2006, s.176

²⁷ Maur, E., Grulich, J. (edd.): Historická demografie 30 Supplement, Dějiny migrací v českých zemích v novověku, Návrat české emigrace po roce 1989 (Nešpor, Z. R.), 2006, s. 181

2.4 MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE PO VSTUPU DO EVROPSKÉ UNIE

Po vstupu České republiky do Evropské unie 1. května 2004 se pro cizince z členských států zjednodušila legislativa týkající se zaměstnání v České republice. Jednotný vnitřní trh v rámci Evropské unie je výsledkem dlouhodobého procesu Evropského společenství²⁸ - tehdejšího předchůdce Evropské unie a byl završen Amsterodamskou smlouvou z října 1997. Společný vnitřní trh zajišťuje volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob (s úpravami v jednotlivých členských zemích v rámci ochrany území a společnosti), což platí také pro členy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO)²⁹ vyjímaje Švýcarsko, které s pravidly jednotného vnitřního trhu nesouhlasilo. Členské země Evropské unie a země ESVO (kromě již zmíněného Švýcarska) tvoří jeden nadnárodní celek, pro nějž existují platná pravidla jednotného vnitřního trhu. Tímto nadnárodním celkem je Evropský hospodářský prostor (EHP), jenž byl vytvořen 1. ledna 1994.

Pro imigranty ze třetích zemí se zájmem pracovat v České republice se po vstupu do EU v podstatě nic nezměnilo. Celý proces žádostí o pracovní povolení, s tím související povolení k pobytu a získání pracovních víz, je nadále legislativně složitý a zdlouhavý. Česká republika se stále snaží více se přiblížit k imigrační politice a koncepcím Evropské unie. Ministerstvo práce a sociálních věcí si je vědomo, že vytvářet podmínky pro úspěšnou integraci cizinců je aktuálním problémem, který je nutno řešit a tato řešení prohlubovat a konkretizovat, neboť imigrantů přibývá a z dostupných zpráv a statistik je zřejmé, že počet cizinců bude růst i v budoucnu. Oproti jiným zemím Evropské unie či západní Evropy, které se potýkají se silící imigrací, je Česká republika teprve na počátku. Jedním z důvodů je zejména to, že dnešní Česká republika patřila k satelitním zemím východního bloku a tím neměla možnost setkat se s imigrační politikou dříve, než na počátku devadesátých let.

---

²⁸ Evropské společenství – původní název Evropské hospodářské společenství (EHS), EHS vzniklo v roce 1957 podepsáním smlouvy v Římě. Po dlouholetém vývoji bylo Maastrichtskou smlouvou přejmenované na Evropskou unii s platností k 1. listopadu 1993. Přesto byl název Evropské společenství používán již dříve pro tři evropská společenství - Evropské hospodářské společenství, Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom, vznik také 1957 podepsáním smlouvy, Řím) a Evropské společnosti uhlí a oceli (ESUO, vznik 1952, zánik 2002 a splnutí do EU), pro něž byly vytvořeny společné orgány Bruselskou smlouvou platnou k 1. červenci 1967, http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A9_spole%C4%8Denstv%C3%AD

²⁹ Vznik 1960; současní členové ESVO jsou Island, Lichtenštejnsko, Švýcarsko a Norsko, <http://cs.wikipedia.org/wiki/ESVO>

2.5 PŘÍSTUP K IMIGRACI V ČESKÉ REPUBLICE

Vzhledem ke stále se snižujícímu počtu lidí v produktivním věku a tím ohrožené sociální situaci v budoucnosti se Česká republika rozhodla přikročit k aktivnímu přístupu ohledně imigrace zahraničních osob, jak je zmíněno v předchozí kapitole. Mezi další problémy patří chybějící kvalifikovaní zaměstnanci na pracovním trhu České republiky z řad občanů České republiky.

2.5.1 KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Integrace cizinců se stala součástí vládní politiky až od roku 1999, kdy bylo přijato usnesení vlády ČR o vypracování zásad koncepce integrace cizinců na území České republiky³⁰. O rok později vznikla na základě tohoto dokumentu *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. Od té doby vláda sestavuje každý rok nový materiál Koncepce integrace cizinců s výsledky dosavadního vývoje včetně stanovení předpokladů, úkolů a koncepce pro další vývoj v oblasti imigrační politiky České republiky.

V *Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky* se hovoří mimo jiné o principu rovného přístupu a příležitosti pro imigranty, vláda směřuje k legislativním podmínkám integrace cizinců a jejich právům s ohledem na dobu pobytu cizince na území České republiky. Česká republika se zavazuje převzít odpovědnost za vytvoření podmínek k příznivé integraci cizinců do naší společnosti včetně možnosti plně se podílet na vytváření společnosti v České republice. Jedná se zejména o společenské zájmy imigrantů ze třetích zemí, kteří dlouhodobě pobývají na našem území.

Do konce roku 2003 byla agenda integrace cizinců uplatňována Ministerstvem vnitra České republiky, od 1. ledna 2004 se však Usnesením vlády č. 1252 z 10. prosince 2003 tato agenda převádí do působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (dále MPSV).

MPSV založilo poradní orgán *Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců* pro realizaci aktivní politiky vlády ve věci integrace cizinců. Tato komise byla založena v roce 2004. V současnosti má komise 27 členů z různých ministerstev spolupracujících v oblasti integrace cizinců, kromě MPSV zde jsou zastoupena Ministerstvo vnitra, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo kultury, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo financí, Český statistický úřad, Úřad vlády, dále jsou zde zástupci nestátních neziskových organizací, odborové

---

³⁰ Příloha č. 1 - Usnesení Vlády České republiky ze dne 7. července 1999 č. 689 + 2P o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky a o přípravě a realizaci této

organizace a zaměstnanecké svazy nebo např. zástupci akademické obce ad.³¹. Komise se schází nejméně dvakrát za rok a zabývá se zejména doporučením a navrhováním rozhodnutí v oblasti integrace cizinců. Podklady pro jednání připravují odborné konzultační skupiny vzniklé v roce 2005 v rámci Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců, přičemž reagují i na podněty získané praxí s integrací cizinců z úřadů práce a jiných zdrojů.

Přesto, že se imigrační politika dostává více do popředí politického zájmu, nemají na ni všechny politické strany shodný názor. Příkladem může být novela zákona o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, s platností od 1. ledna 2009 ve znění zákona č. 129/2008 Sb.) pro zavedení zelených karet připravená ministrem průmyslu a obchodu Martinem Římanem a ministrem práce a sociálních věcí Pavlem Nečasem, která byla schválena dne 22. srpna 2008 Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. 18. září 2008 byla tato novela schválena Senátem České republiky, prezident České republiky podepsal novelu zákona o zaměstnanosti dne 7. října 2008 (viz. kapitola 3.7). Občanská demokratická strana byla však kritizována členy České strany sociálně demokratické, která si spíše představuje příliv vysokoškoláků jakožto vysoce kvalifikované pracovní síly, jak řekl předseda ČSSD Jiří Paroubek pro článek MF Dnes³². Vystávají také obavy jak z přílivu cizinců nemocných např. tuberkulózou a AIDS, tak z přílivu levné pracovní síly na nekvalifikované pozice, jak uvedl pro tentýž deník³³ poslanec David Rath (ČSSD). Byla vyslovena též obava z nekontrolovatelného přílivu cizinců, kteří by mohli vytvářet ghetta a vznikaly by další problémy spojené s imigrací, kterým dnes čelí např. Francie nebo Německo v důsledku obdobné imigrační politiky. Do západních zemí přijíždí často za pracujícím cizincem jeho rodina, vznikají ghetta a posléze mají tyto cizinci nároky politické i společenské, jež ztělesňují kulturu imigrantů a často odporují integračním snahám vůči cizincům v dané imigrační zemi³⁴.

Zelené karty budou platit od 1. ledna 2009.

Blíže se zeleným kartám budu věnovat ve třetí kapitole.

Problém imigrační politiky a cizinců na území České republiky, na jehož jednotném řešení se neshodnou nejsilnější politické strany, je i každým z nás vnímán jinak. Záleží na každém jedinci, jaký postoj k integraci cizinců zvolí a jak se tato jeho volba odrazí na cizincích v blízkém okolí, např. v pracovním procesu, kde se s cizinci nejspíš budeme

³¹ Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců, www.cizinci.cz

³² Bartoš, A. B.: „Zelené karty po vítězství ve volbách přehodnotíme, slibuje ČSSD“, MF Dnes, 27.8.2008

³³ Bartoš, A. B.: „Cizinci k nám zavlečou tuberkulózu a AIDS, strašil ve sněmovně Rath“, MF Dnes, 22.8.2008

³⁴ <http://www.euportal.cz/Articles/3227-zelene-karty-xenofobni-cssd-pravicova-ods-a-priliv-imigrantu-do-cr.aspx>

setkávat čím dál častěji, jak ukazují prognózy populačního vývoje v České republice v následující kapitole (2.5.2).

Vzhledem k rostoucí tendenci globalizace se domnívám, že by integrace cizinců měla být součástí politiky každého státu i součástí povědomí každého člena společnosti, do níž se rozhodne cizí státní příslušník zapojit a k jejímuž společenskému a hospodářskému rozvoji chce v budoucnosti plnohodnotně přispívat. Také majorita v ČR by měla rozvíjet osvětu v oblasti imigrace a celého adaptačního procesu a směřovat občany k hlubšímu pochopení problémů imigrace a cizinců na území České republiky.

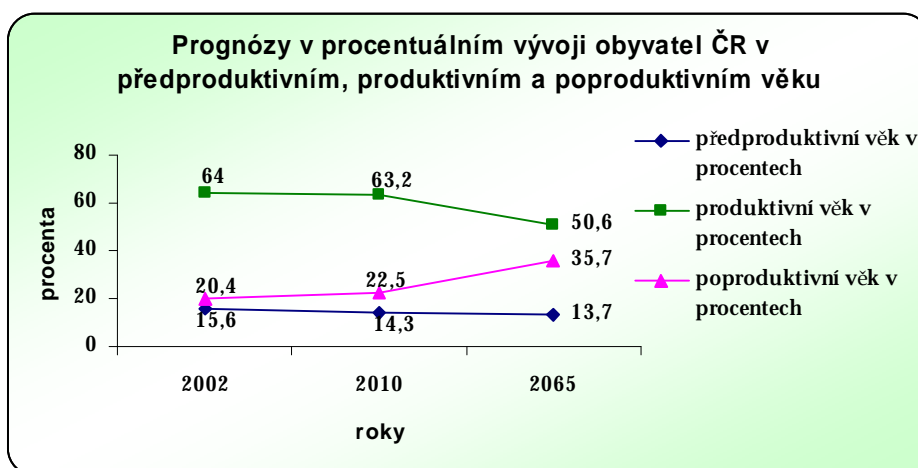
2.5.2 IMIGRACE A PROGNÓZY POPULAČNÍHO VÝVOJE V ČR

Podle demografického informačního portálu³⁵ by měl procentuální poměr populace předproduktivního věku z 15,6% v roce 2002 klesnout na 13,7% v roce 2065. Lidí v poproduktivním věku bude naopak podle střední varianty prognóz přibývat z 20,4% v roce 2002 na odhadovaných 35,7% v roce 2065. Z uváděných prognóz snadno vyčteme poměr produktivní populace České republiky a neproduktivní části obyvatel - zatímco v roce 2002 bylo ekonomicky aktivních obyvatel celých 64%, o 63 let později by mělo toto procento klesnout na pouhých 50,6%³⁶. Na pokrytí sociálních potřeb ekonomicky neaktivních obyvatel nemůže toto procento stačit v žádné z variant možného vývoje růstu či poklesu celkového počtu populace, podle nízké varianty může dojít k poklesu počtu obyvatel na 7,48 mil., dle střední varianty by byl počet obyvatel 9,72 mil., podle vysoké varianty předpokládá prognóza 11,2 mil. obyvatel.

---

³⁵ Prognóza obyvatelstva České republiky do roku 2065, <http://demografie.info>

³⁶ Prognóza obyvatelstva České republiky do roku 2065, <http://demografie.info>

Graf 3: Prognózy v procentuálním vývoji obyvatel ČR v předproduktivním, produktivním a poproduktivním věku

Zdroj: <http://demografie.info>

Jistým východiskem z této složité situace by mohla být imigrace a následná integrace cizinců v České republice. Je třeba vzít v potaz, že odhady vývoje imigrací nejsou zdaleka tak jednoduché, jak by se nám mohlo zdát. Existují opět tři varanty vývoje migrace, ve všech se prognózuje kladné saldo migrace, přesto se výsledky jednotlivých variant velmi liší, nízká varianta předpokládá kladné saldo 9,9 tisíc osob, zatímco vysoká varianta předpokládá 39,3 tisíce migrujících osob ročně³⁷. Není nám známo, zda se prognózy vyplní a která z variant nastane, ale přesto je třeba nezapomínat na možnost přílivu imigrantů, kteří by částečně mohli zachránit tuto zoufalou sociální situaci, pokud by se v České republice usadili a případně zde zakládali nové rodiny za podpory integrační politiky a kladného přístupu české společnosti k imigrantům samotným.

3 KATEGORIE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Kategorie cizinců zmiňované v této kapitole, jsou charakterizovány podle zákonů č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů a podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů před platností novel, které vyplývají ze schválení tzv. zelených karet pro cizince, tyto novely budou v platnosti od 1. ledna 2009.

Podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů se cizincem rozumí fyzická osoba, která není občanem České republiky ani

³⁷ Prognóza obyvatelstva České republiky do roku 2065, <http://demografie.info>

občanem Evropské unie³⁸, přičemž je nutno zdůraznit znění §1, odst. (3) téhož zákona, v němž je zdůrazněno „Úprava vstupu, pobytu a vycestování občana Evropské unie se vztahuje i na občana státu, který je vázán mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropským společenstvím³⁹ a na občana státu, který je vázán Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru pokud tato smlouva nestanoví jinak.“

Současné kategorie cizinců dle výše zmíněného zákona jsou tedy občané ze zemí EU/EHP a Švýcarska a cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání. Podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů rozlišujeme třetí kategorii cizinců, kam spadají cizinci, kteří nepotřebují rozhodnutí o povolení k zaměstnání (viz. kapitola 3.2).

Jiné postavení ohledně zaměstnávání a možností pobytu mají občané z členských zemí Evropské unie a ti, kteří zde mohou pracovat bez povolení k zaměstnání, jiné postavení mají cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Místně příslušné úřady práce vedou evidence všech tří kategorií cizinců. V evidencích jsou zaznamenány základní údaje o cizincích a údaje o pracovním místě obsazeném těmito zahraničními zaměstnanci. Mezi tyto údaje náleží identifikace osob - v evidenci se uvádí jméno, příjmení, příp. rodné příjmení, pohlaví, datum a místo narození nebo rodné číslo, má-li ho cizinec přiděleno. Dalšími nezbytnými údaji o cizinci jsou státní občanství, nejvyšší dosažené vzdělání, adresa v zemi trvalého pobytu a adresa pro doručování zásilek na území České republiky (nejedná-li se o cizince s trvalým pobytem) a číslo pasu společně s názvem orgánu, který jej vydal.

Statistiky vedené a počítané úřady práce jsou sčítány k poslednímu dni v měsíci a jsou zde zaznamenány počty cizinců, kteří získali povolení k zaměstnání a informace o nástupu či ukončení zaměstnání občanů Evropské unie nebo občanů např. s trvalým pobytem na území České republiky a dalších, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání.

3.1 OBČANÉ EVROPSKÉ UNIE

Občané ze zemí Evropské unie je zkrácený používaný pojem pro všechny občany z členských zemí Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru (viz. kapitola 2.4) a Švýcarska nebo jejich rodinných příslušníků. Podle zákona o pobytu cizinců se občan Evropské unie může zdržovat na území České republiky po dobu tří měsíců; pokud by v České republice chtěl trávit dobu delší než tři měsíce, je občan Evropské unie oprávněn požádat

³⁸ Zákon č. 326/1999 Sb., §1, odst. (2)

³⁹ Např. Smlouva Evropských společenství a členských států na straně jedné a Švýcarskou konfederací.

o povolení k přechodnému pobytu po dobu nad 3 měsíce, a to podle §87a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

3.2 CIZINCI, KTEŘÍ NEPOTŘEBUJÍ POVOLENÍ K ZAMĚSTNÁNÍ

Povolení k zaměstnání není vyžadováno u cizinců, kteří mají např. povolen trvalý pobyt na území České republiky, zde udělený azyl nebo doplňkovou ochranu; jejichž pracovní pobyt nepřesáhne 7 po sobě jdoucích dnů nebo 30 dnů v součtu za kalendářní rok, pokud se jedná o výkonného umělce, pedagogického či akademického pracovníka školy; jedná-li se o rodinné příslušníky diplomatické mise, zaměstnance vládních organizací se sídlem na našem území atd. Plný výčet statutů cizince, kdy nemusí cizinec žádat o povolení k zaměstnání a v zaměstnání má stejná práva jako občan České republiky nebo Evropské unie, je obsažen v §98 zákona o zaměstnanosti⁴⁰.

Na takové cizince je tedy z hlediska zaměstnání nahlíženo stejně jako na občany EU/EHP a Švýcarska, přestože svým původem pocházejí ze třetích zemí.

3.3 CIZINCI, KTEŘÍ POTŘEBUJÍ POVOLENÍ K ZAMĚSTNÁNÍ

Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání jsou osoby, které nejsou občany Evropské unie ani České republiky a nejsou ani jejich rodinnými příslušníky. Musí mít na území České republiky povolení k zaměstnání vydané místně příslušným úřadem práce⁴¹ a povolení k pobytu, získané od Policie České republiky (povoleními k pobytu na našem území pro cizince se zabývají oddělení cizinecké policie). Oddělení cizinecké policie vydává povolení k pobytu na základě *Rozhodnutí o povolení k zaměstnání* pro konkrétního cizince, případně doplněné telefonickou informací od úřadů práce.

Žádost cizince o povolení k zaměstnání u zaměstnavatele na území České republiky, který má od úřadu práce povolení získávat cizince na volná pracovní místa (viz. kapitola 3.3), může buď podat cizinec sám, pokud je na území České republiky (např. kdyby byl již zaměstnán u jiného zaměstnavatele), nebo prostřednictvím třetí osoby (např. budoucího zaměstnavatele, příbuzného pobývajícího na území České republiky, apod.), s tím, že je nezbytné dotyčnou zastupující osobu zplnomocnit doloženou plnou mocí.

⁴⁰ Viz. příloha č. 2 – zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, §98

⁴¹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, §7, odst. (3) „Místní příslušnost úřadu práce se řídí místem, ve kterém je nebo má být zaměstnání vykonáváno, pokud tento zákon nestanoví jinak.“

3.4 PRÁVNÍ ÚPRAVA PRO ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE DO 31. PROSINCE 2008

Zaměstnávání cizinců se v České republice řídí zákonem č. 435/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 165/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 500/2004 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích; zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů; vyhláškou č. 192/1992 Sb., o kolkových známkách, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů; zákonem ČNR⁴² č. 592/1992 Sb., pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; dále se zaměstnávání cizinců řídí nařízením Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968, o svobodě pohybu pracovníků Společenství; nařízením Rady (EHS) č. 311/76 ze dne 9. února 1976, o sestavování statistik o zahraničních pracovnících a zákonem č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

Na konci března 2008 vstoupila Česká republika do Schengenského prostoru, čímž je ovlivněn pohyb mezi zeměmi tohoto uspořádání.

3.4.1 SCHENGENSKÝ PROSTOR

Schengenský prostor byl vytvořen na základě Schengenské dohody uzavřené dne 14. června 1985 mezi Francií, Německem, Belgií, Lucemburskem a Nizozemskem. Jedná se o smlouvu, v níž je zakotveno postupné rušení kontrol na vnitřních hranicích zemí Schengenského prostoru. Dne 19. června 1990 byla v Schengenu⁴³ podepsána *Úmluva k provedení Schengenské dohody* popisující principy Schengenského prostoru a Schengenského

⁴² Česká národní rada – ustanovena ústavním zákonem č. 77/1968 Sb., “o přípravě federativního uspořádání Československé socialistické republiky“ prozatímním orgánem ústavní politické reprezentace českého národa, ČNR měla 150 členů a měla na starosti přípravné práce s ustavením částečně autonomní České socialistické republiky a jejího parlamentu, tzn. ČNR. V období od 1.1. 1969 do 31.12.1992 byla parlamentem České socialistické republiky a České republiky v rámci ČSSR a ČSFR (ZÁKON Č. 143/1968 Sb., o Československé federaci), k 1.1.1993 byla přejmenována podle článku 106 odstavce (1) ústavy České republiky na Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky,

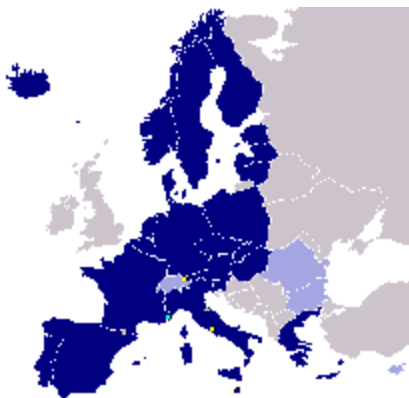
http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_n%C3%A1rodn%C3%AD_rada

⁴³ Schengen – obec na jihovýchodě Lucemburska nedaleko hranic s Francií a Německem, 2008, <http://www.wikipedia.org>

informačního systému (SIS)⁴⁴, dále je zde ustanoven začátek otevření Schengenského prostoru na březen 1995 (přesný datum není specifikován).

Dnešními členy Schengenského prostoru jsou státy Evropské unie, přičemž Irsko a Velká Británie, kteří Shengenskou dohodu podepsaly v roce 2000, se účastní pouze její části. Kypr, Bulharsko a Rumunsko požádali o odklad vstoupení do Schengenského prostoru. Dalšími členy (mimo Evropskou unii) jsou Island a Norsko, k ratifikaci Shengenské dohody došlo také ve Švýcarsku (5. července 2005), které nyní prochází schengenským hodnocením používaným pro hodnocení států před vstupem do Schengenského prostoru.

Do Schengenského prostoru spadají i některá zámořská území členských států, jsou jimi portugalské Azory, španělské Kanárské ostrovy, enklávy Ceuta a Melilla v Africe. Zámořská území Francie nebo norské Špicberky a některá další území naopak do Schengenského prostoru nenáleží.

Obr. 3: Státy Schengenského prostoru, 2008

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org>, 2008

Česká republika vstoupila do Shengenského prostoru 21. prosince 2007⁴⁵ společně se Slovenskou republikou, Slovinskem, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Polskem a Estonskem, kdy byly zrušeny kontroly pozemních a námořních hranic na vnitřních hranicích zemí Schengenského prostoru. Na přelomu 29. a 30. března 2008 byly v České republice

---

⁴⁴ SIS je bezpečnostní databázový systém související se zabezpečením hranic, používají ho členské státy Schengenského prostoru. Od roku 1995 fungoval SIS I, před rokem 2004 bylo dohodnuto vytvoření SIS II z důvodů budoucího přistoupení dalších států do Evropské unie a Schengenského prostoru. Nové státy měli do Schengenského prostoru vstoupit až po vytvoření SIS II, to se však nepodařilo včas dokončit (předpokládá se rok 2009) a tak byl modernizací SIS I vytvořen SISone4all, aby přistupující státy k Schengenskému prostoru nemuseli čekat do vytvoření SIS II. SISone4all byl vytvořen na základě kompromisního návrhu Portugalska, na který přistoupilo 9 nových členů včetně České republiky v roce 2007,

http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%BD_informa%C4%8Dn%C3%AD_syst%C3%A9m

⁴⁵ Pavel, M.: „Hranice padají, Evropa se otevírá“, Hospodářské noviny, 20.prosinec 2007

zrušeny hraniční kontroly na letištích⁴⁶ a tím se Česká republika plně integrovala do Schengenského prostoru.

Začátek schengenské spolupráce probíhal na mezivládních úrovních států, ale s rostoucím počtem přistupujících států do Schengenského prostoru se spolupráce přesunula na úroveň Evropské unie, a to v květnu 1999. Od roku 1999 jsou předpisy spojené s Schengenským prostorem unijními právními instrumenty, tzv. schengenskými acquis. Schengenské předpisy musí převzít všechny státy přistupující k Evropské unii na rozdíl od zrušení kontrol na vnitřních hranicích, jenž je možné až po splnění určitých podmínek a po jednomyslném rozhodnutí Rady Evropské unie.

Pro občany Evropské unie se díky Schengenskému prostoru stává dostupnější trh práce v České republice a jiných členských státech, aniž by museli podstupovat důkladné kontroly na hranicích.

3.4.2 PRINCIPY SCHENGENSKÉHO PROSTORU

Principy překračování hranic Schengenského prostoru se řídí tzv. Schengenským hraničním kodexem⁴⁷. Na vnitřních hranicích Schengenského prostoru nejsou prováděny hraniční kontroly, zatímco na vnějších hranicích kontroly nadále zůstávají.

Uvnitř Schengenského prostoru mají osoby z členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo Schengenského prostoru právo na volný pohyb a mohou překračovat hranice států uvnitř Schengenského prostoru na jakémkoli místě určeném k přechodu hranic. Volný pohyb osob se dotýká i cizinců s platným povoleným pobytem na území České republiky nebo jiného členského státu, kteří mohou volně vycestovat do kterékoli země Schengenského prostoru až na dobu tří měsíců.

Kontroly nejsou u osob výše uvedených prováděny, přesto se ale nelze domnívat, že volnost pohybu je absolutní. Schengenská dohoda dává členským státům právo provádět kontroly vzhledem k bezpečnosti území daného státu, např. v případech boje proti kriminalitě nebo v případech nelegální migrace, nebo v rámci dodržování právních předpisů daného státu. Kontroly musí splňovat schengenská pravidla, v nichž kontrola nemá za cíl chránit vnitřní hranice státu, ale má za cíl bojovat proti přeshraniční trestné činnosti. Tyto kontroly uvnitř zemí

---

⁴⁶ „Po Evropě bez cestovního pasu už i letadlem“, Hospodářské noviny, 31.3.2008, ČTK

⁴⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravující přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), <http://cizinci.wordpress.com/2008/11/21/schengensky-hranicni-kodex/>

Schengenského prostoru jsou prováděny namátkově a odlišně od kontrol na vnějších hranicích Schengenského prostoru.

Podrobné kontroly na vnitřních hranicích je možné dočasně obnovit nejvýše na dobu 30 dnů nebo na dobu předpokládanou pro závažné ohrožení⁴⁸, vyžaduje-li to např. vnitrostátní bezpečnost (tato možnost byla využita např. Finskem v době konání Mistrovství světa v atletice v roce 2005 nebo Německem, které pořádalo Mistrovství světa ve fotbale v roce 2006). Obnovení hraničních kontrol musí být oznámeno Evropskému parlamentu co nejdříve, jak stojí psáno v Schengenském hraničním kodexu.

Kontroly na vnějších hranicích Schengenského prostoru (pozemní hranice, mezinárodní letiště, mořské přístavy) jsou prováděny zejména z důvodu ochrany území a států Schengenské dohody a týkají se všech občanů třetích zemí. Během kontrol občanů třetích zemí je kontrolována totožnost a platnost cestovního dokladu, kontrola je podrobnější a jsou zjišťovány např. účel pobytu v zemi Schengenského prostoru nebo dostatek prostředků na obživu. Kontrolovaná osoba musí splnit veškeré podmínky pro vstup, pobyt, práci a vycestování ohledně území Schengenského prostoru. Kontroly jsou prováděny podle jednotných zásad pravomocí každého státu a vnitrostátních právních předpisů s ohledem na zájmy smluvních stran⁴⁹.

Zaměstnávání občanů členských zemí Schengenského prostoru v České republice se řídí platnými právními předpisy stejnými jako pro občany Evropské unie a cizince, kteří potřebují povolení k zaměstnání.

3.5 ZAMĚSTNÁVÁNÍ OBČANŮ EVROPSKÉ UNIE

Zaměstnávání občanů Evropské unie se řídí zejména zákonem o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.

V rámci volného pohybu osob po území Schengenského prostoru mohou cizinci ze zemí Evropské unie (dále „EU“) a Evropského hospodářského prostoru (dále „EHP“) získat zaměstnání v České republice se stejnými právy a povinnostmi jako občané České republiky. Pro Švýcarsko, přestože není členem EU nebo EHP, platí taktéž volný pohyb osob a to na základě smlouvy mezi EU a Švýcarskem⁵⁰ o volném pohybu osob, která vešla v platnost k 1. červnu 2002. Od 1. dubna 2006 vešel v platnost i dodatek této smlouvy týkající se volného pohybu občanů nových členských států EU.

⁴⁸ Schengenský hraniční kodex - hlava III, kapitola II, článek 23, <http://cizinci.wordpress.com/2008/11/21/schengensky-hranicni-kodex/>

⁴⁹ Článek 6, odst. (1) Úmluvy k provedení Schengenské dohody, <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=5120&d=52877>

⁵⁰ http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/svycarsko

Zaměstnavatel občana Evropské unie má ze zákona o zaměstnanosti informační povinnost obsaženou v § 87 a § 88 v části „Informační povinnost zaměstnavatele“ v zákoně č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Pokud zaměstnavatel zaměstná občana Evropské unie (nebo cizince uvedeného v § 98 písm. a) až e) a j) až m)⁵¹, u něhož se nevyžaduje povolení k zaměstnání), je zaměstnavatel povinen písemně informovat místně příslušný úřad práce nejpozději v den nástupu občana EU do zaměstnání. Tato povinnost musí být splněna např. i v případě, že by cizinec ze třetí země získal trvalý pobyt nebo by nastala taková situace, že by dotýčný cizinec ze třetí země nemusel mít již povolení k zaměstnání od úřadu práce⁵². Stejnou povinnost má „...zaměstnavatel nebo právnická nebo fyzická osoba, ke které jsou tyto osoby svým zahraničním zaměstnavatelem na základě smlouvy vyslány k výkonu práce,...“⁵³.

Zaměstnavatelé podávají informace o nástupu nebo ukončení zaměstnání výše uvedených zaměstnanců na tiskopisech⁵⁴, které si mohou vyzvednout na úřadech práce nebo si je mohou sami vytisknout z internetového portálu Ministerstva práce a sociálních věcí.

Skončí-li pracovní poměr občana EU nebo cizinec uvedený v § 98 písm. a) až e) a j) až m), má zaměstnavatel opět povinnost informovat⁵⁵ příslušný úřad práce o této skutečnosti, a to nejpozději do 10 kalendářních dnů ode dne skončení pracovního poměru⁵⁶.

Pro cizince, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání (§ 98 písm. a) až e) a j) až m) zákona o zaměstnanosti) a nejsou občany Evropské unie, jsou platné právní úpravy o zaměstnání pro občany Evropské unie. Z toho důvodu se těmto cizincům v této kapitole nebudu blíže věnovat.

Od 1. ledna 2009 došlo k některým změnám v § 98 zákona o zaměstnanosti, které uvádím v příloze č. 2.

---

⁵¹ Viz. příloha č. 2 - § 98 zákona č. 435/2004 Sb, o zaměstnanosti

⁵² Zákon č. 435/2004 SB, o zaměstnanosti, § 98

⁵³ Zákon č. 435/2004 SB, o zaměstnanosti, § 87, odst. (1)

⁵⁴ Viz. příloha č. 3 – Informace o nástupu zaměstnání / o vyslání k výkonu práce

⁵⁵ Viz. příloha č. 4 – Informace o ukončení zaměstnání / o ukončení vyslání k výkonu práce

⁵⁶ Zákon č. 435/2004 SB, o zaměstnanosti, § 87, odst. (3)

3.6 ZAMĚSTNÁVÁNÍ OBČANŮ, KTEŘÍ POTŘEBUJÍ POVOLENÍ K ZAMĚSTNÁNÍ, PŘED NOVELOU ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI PLATNOU OD 1.LEDNA 2009

Zaměstnávání občanů ze třetích zemí na území České republiky je oproti zaměstnávání občanů Evropské unie složitější a administrativně náročnější jak pro zaměstnavatele, který má zájem zaměstnávat občany ze třetích zemí, tak pro cizince samotné.

Prvním krokem pro možnost zaměstnávat cizince je povinnost zaměstnavatele nahlásit volné pracovní místo na místně příslušný úřad práce. Podle §85 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů mohou zaměstnavatelé získávat zaměstnance ze zahraničí na volná pracovní místa, která není možné obsadit uchazečem o zaměstnání vedeným v evidenci úřadu práce např. z důvodů nedostatku volných pracovních sil nebo nedostatečné či neodpovídající kvalifikaci požadované na určité volné pracovní místo.

Žádost zaměstnavatele o povolení získávat na volná pracovní místa zaměstnance ze zahraničí (používaná do konce roku 2008) obsahovala identifikační údaje zaměstnavatele včetně odpovědného pracovníka dané firmy nebo podniku k vyřízení žádosti, dále zde byla specifikace volných pracovních míst zadaných na úřadu práce včetně místa výkonu práce, adresy ubytování cizince a odůvodnění žádosti. Případně mohl zaměstnavatel doplnit další požadavky týkající se volného pracovního místa. Ohledně charakteristiky volného pracovního místa bylo nutné, aby požadavky zadané na úřadu práce v době nahlášení volného pracovního místa splňoval i cizinec, který by nastoupil na takové volné místo (samozřejmě v případě povolení zaměstnavateli zaměstnávat cizince). K žádosti se přikládal výpis z obchodního rejstříku zaměstnavatele ne starší než půl roku, žádost podléhala správnímu poplatku ve formě kolku v hodnotě 2.000,- Kč.

Zaměstnavatel nepodává žádost o získávání cizinců na volná pracovní místa v případě, jedná-li se o místa, na která nastoupí cizinec, jenž bude vykonávat zaměstnání „jako společník, statutární orgán nebo člen statutárního orgánu obchodní společnosti pro obchodní společnost, nebo člen družstva nebo člen statutárního orgánu družstva pro družstvo práce, které jsou předmětem činnosti obchodní společnosti nebo družstva“⁵⁷.

V případě, že se zaměstnavateli žádost o povolení získávat cizince na volná pracovní místa zamítla, měl zaměstnavatel možnost odvolat se do patnácti kalendářních dnů ode dne následujícího od převzetí oznámení o nepovolení získávat cizince. Zaměstnavatel se odvolával k Ministerstvu práce a sociálních věcí, které o odvolání rozhodovalo. Odvolání se podávalo

---

⁵⁷ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 86, odst. (2), písm. a)

na místně příslušném úřadu práce, který žádost zamítl a který odvolání postupuje Ministerstvu práce a sociálních věcí. V případě, že úřad práce povolil zaměstnavateli získávat zahraniční zaměstnance na volná pracovní místa nahlášená úřadu práce, bylo povolení platné pouze na dobu určitou, tzn. aby žádost cizince byla podána ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o povolení získávat cizince.

Po převzetí povolení získávat cizince na volná pracovní místa si mohl v dané lhůtě podat cizinec *Žádost cizince o povolení k zaměstnání na území České republiky*⁵⁸. Cizinec žádost podává zpravidla před příchodem na území České republiky, přičemž za cizince může žádost podat zaměstnavatel, u něhož má být cizinec zaměstnán⁵⁹. Žádost obsahuje identifikační údaje cizince včetně nejvyššího dosaženého vzdělání, adresu v zemi trvalého pobytu a adresu pro doručování zásilek, číslo cestovního dokladu a název orgánu, který doklad vydal. Další požadované údaje jsou identifikační údaje budoucího zaměstnavatele včetně místa výkonu práce, které se může lišit od adresy sídla zaměstnavatele. Dále se v žádosti uvádí informace o profesi, kterou bude cizinec u zaměstnavatele vykonávat a dobu, po kterou bude u zaměstnavatele cizinec zaměstnán, přičemž povolení k zaměstnání se cizinci vydává nejdéle na dobu jednoho roku⁶⁰.

K žádosti o povolení k zaměstnání cizinec přikládá vyjádření zaměstnavatele⁶¹, že cizinec zaměstná, kopii platného cestovního dokladu, lékařské potvrzení o zdravotním stavu cizince ne starší jednoho měsíce a vyžaduje-li to pracovní místo, na něž má cizinec nastoupit a byl-li zadán takový požadavek do hlášeného volného pracovního místa, je nutné doložit doklad o profesní způsobilosti (výuční list, svářečský průkaz, řidičský průkaz apod.). Jedná-li se o místa smluvená v kontraktu⁶² (k upřesnění - zahraniční subjekt vysílá své zaměstnance na pracovní místa na území České republiky, která jsou obsazována např. na základě toho, že si zahraniční subjekt pronajal od českého subjektu stroje ve výrobě), je potřeba k žádosti doložit navíc kopii kontraktu, kopii dokladu opravňující zahraniční subjekt k provádění činnosti uvedené v kontraktu a pracovní smlouvu cizince uzavřenou se zahraničním zaměstnavatelem,

---

⁵⁸ Viz. příloha č. 5 – Žádost cizince o povolení k zaměstnání / o prodloužení zaměstnání na území České republiky.

Pozn. Žádost cizince o povolení k zaměstnání na území ČR se používá nadále i po 1. lednu 2009

⁵⁹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 90

⁶⁰ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 92, odst. (2)

⁶¹ Viz. příloha č. 6 – Vyjádření zaměstnavatele

⁶² Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 95, odst. (1) „Povolení k zaměstnání se vyžaduje i v případě, má-li být cizinec, jehož zaměstnavatelem je zahraniční subjekt, svým zaměstnavatelem na základě smlouvy s českou právnickou osobou vyslán k výkonu práce na území České republiky“.

v níž je uvedení místa výkonu práce v příslušné firmě na území České republiky, s níž zahraniční zaměstnavatel uzavřel kontrakt⁶³.

Žádost cizince o povolení k zaměstnání podléhá správnímu poplatku ve výši 500,-Kč.

Povolení k zaměstnání může být na žádost cizince, a s přihlédnutím k situaci na trhu práce, prodloužena, prodloužení platnosti povolení k zaměstnání může být opět maximálně po dobu jednoho roku. Žádost o prodloužení povolení k zaměstnání si cizinec může však podat i opakovaně, tedy může být u jednoho zaměstnavatele zaměstnán i více let, tato doba není nijak zákonem omezena. Tiskopis *Žádost o prodloužení zaměstnání na území České republiky* je totožný jako žádost o povolení k zaměstnání, přičemž bude zaškrtnuta možnost, zda se jedná o žádost o první povolení u konkrétního zaměstnavatele, nebo zda se jedná o žádost o prodloužení platnosti povolení k zaměstnání. Žádost o prodloužení platnosti povolení k zaměstnání cizince může být podána ve lhůtě nejdříve tři měsíce a nejpozději třicet dnů před uplynutím platnosti stávajícího povolení.

Žádost cizince o prodloužení povolení k zaměstnání podléhá správnímu poplatku ve výši 250,- Kč.

Pro cizince, kteří mají zájem a splňují požadovaná kritéria ohledně zaměstnanosti, je v České republice možnost zařadit se do pilotního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí, o němž pojednávám v následující kapitole.

3.6.1 PILOTNÍ PROJEKT „VÝBĚR KVALIFIKOVANÝCH ZAHRANIČNÍCH PRACOVNÍKŮ“

Příkladem kladného přístupu k imigrantům je pilotní projekt Ministerstva práce a sociálních věcí *Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků*, který byl započat projektem Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků v roce 2003. Tento projekt napomáhá cizincům pocházejícím ze zemí mimo členské země Evropské unie k dřívějšímu získání trvalého pobytu pro sebe i svoji rodinu (manžel, manželka, děti). Projekt nabízí ochranou lhůtu 45 dnů pro možnost nalézt nové zaměstnání v případě ztráty zaměstnání zapříčiněné zaměstnavatelem, a to v prvním roce účasti na projektu. V následujících letech účasti je tato ochranná lhůta rozšířena i na další důvody opuštění stávajícího zaměstnání s výjimkou ukončení pracovního poměru z důvodů hrubého porušení pracovní kázně.

---

⁶³ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 95

Možnost přihlásit se do projektu mají cizinci z dvanácti vybraných zemí – Ukrajiny, Ruské federace, Moldavska, Makedonie, Běloruska, Bosny a Hercegoviny, Indie, Kanady, Chorvatska, Kazachstánu, Srbska a Černé hory. Omezený počet zemí v počátečních letech byl do projektu zařazen z důvodů snazšího předvídání budoucího vývoje zájmu účasti cizinců na projektu po zařazení dalších zemí a dále z důvodu finanční náročnosti celého projektu. Byly vybrány zároveň země s různými specifiky a rozličnými kulturami, aby bylo možné v budoucnosti upravit a zlepšit výběrová kritéria. Výběrová kritéria zahrnují prozatím věk cizince, délku pracovního poměru v České republice a zkušenosti s životem zde, nejvyšší dosažené vzdělání a jazykovou vybavenost, přičemž se přihlíží i k ostatním členům rodiny⁶⁴.

Minimální počet bodů pro zařazení do projektu je 25, maximálně lze získat 66 bodů. V kategoriích pracovní poměr, pracovní zkušenosti a dosažené vzdělání je třeba dosáhnout určitého počtu bodů – u pracovního poměru je to minimálně 3 body, protože minimální doba legálního zaměstnání v České republice musí činit 6 měsíců pro možnost zařazení cizince do projektu (každý bod znamená dvouměsíční platnost povolení k zaměstnání). Pro pracovní zkušenosti je povinný 1 bod, který představuje půlroční trvání pracovního poměru na plný úvazek, u absolventů středních a vysokých škol není toto minimum získání jednoho bodu povinné. U kategorie dosaženého vzdělání je potřeba dosáhnout nejméně dvou bodů, které představují například dokončené úplné střední vzdělání (např. gymnázia), tento požadavek vyplývá přímo z podmínky dosažení minimálního vzdělání pro možnost zařazení se do projektu.

Požadavky na vzdělání přihlašovaných cizinců jsou tedy dokončené středoškolské vzdělání s maturitou, zároveň je nezbytné doložit doklad o alespoň šestiměsíční době zaměstnání v České republice.

Další podmínkou pro možnost účasti na projektu je nutnost předložit povolení k pobytu za účelem zaměstnání, a to vízum k pobytu nad 90 dní, povolení k dlouhodobému pobytu. Zároveň je potřeba předložit doklad *Rozhodnutí o povolení k zaměstnání* od místně příslušného úřadu práce, tj. úřad práce, v jehož okrese bude zaměstnání vykonáváno.

Účastníci projektu splňující tyto podmínky mají možnost požádat o trvalý pobyt v České republice již po 2,5 letech, pro srovnání - minimální doba pro podání žádosti o přidělení trvalého pobytu je pro ostatní zahraniční pracovníky minimálně 5 let.

Projekt je určen i pro zahraniční absolventy vysokých škol, kteří jsou u nás zaměstnáni na pracovním místě s požadavkem vysokoškolského vzdělání. Takové místo musí odpovídat kvalifikaci cizince, případně musí cizinec doložit, že je zařazen na pracovním místě, v němž má

---

⁶⁴ Viz. příloha č. 7 - Tabulka kritérií bodového systému

alespoň 1,5letou praxi. Zahraniční zaměstnanci s vysokoškolským vzděláním na daném pracovním místě mohou o trvalý pobyt požádat již po 1,5 roce účasti na projektu v kategorii vysoce kvalifikovaní zahraniční zaměstnanci.

Pro upřesnění je třeba doplnit, že z projektu jsou vyřazeni cizinci, kteří požádali o udělení azylu, příp. cizinci, kterým byl již azyl udělen. O azyl může cizinec požádat v ohrožení pronásledováním nebo z odůvodněného strachu z pronásledování podněceného nejčastěji z důvodů diskriminačních (příslušnost k jiné rase, náboženství, příklánění se k rozdílnému politickému názoru v domovském státě, diskriminace opačného pohlaví,...). Pokud se cizinec dostane do výše uvedené tísnivé situace ve státě, v němž má občanství či poslední trvalý pobyt nebo jedná-li se o osobu bez státní příslušnosti⁶⁵, může v jiném státě požádat o azyl.

V zákonu o azylu je též uveden tzv. humanitární azyl znamenající doplňkovou ochranu v případě, že žadateli sice není udělen azyl, ale u něhož je skutečné podezření vážné újmy, k níž by mohl přijít, pokud by neopustil zem, v níž se cítí ohrožen. Vážnou újmou se podle zákona o azylu rozumí např. uložení nebo vykonání trestu smrti ve státě, kam by se musel žadatel vrátit, nebo mučení, nelidské či nedůstojné zacházení nebo vážné ohrožení života z důvodů ozbrojeného konfliktu⁶⁶.

Je možné požádat i o azyl či humanitární azyl za účelem sloučení rodiny – manžel, manželka, svobodné dítě do 18ti let, rodič azylanta mladšího 18ti let nebo zletilá osoba odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu⁶⁷.

3.6.2 AFFUMICATA

V České republice není pouze výše zmíněný projekt pro kvalifikované pracovníky, ale byl zde vytvořen také celorepublikový projekt „Návrat do práce nekvalifikovaných pracovníků minoritních skupin“, který připravila společnost Affumicata a.s., personální a vzdělávací agentura. Projekt vznikl za podpory podnikatelských svazů a významných firem v daných oborech, cizinci si mohou vybrat ze dvou vzdělávacích center, a to v Praze a Brně. Kurzy jsou pořádány kvalifikovanými vzdělávacími zařízeními (Střední odborná učiliště).

Projekt je především zaměřen na rekvalifikace spojené se zvyšováním dovedností v daném oboru a s výukou českého jazyka. Hlavními cíly jsou především zařazení se minoritních skupin do majoritní společnosti, lepší možnost umístění se na trhu práce pro

⁶⁵ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), §12

⁶⁶ Zákon č. 165/2006 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, § 14, §14a, §14b

⁶⁷ Zákon č. 165/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, §13

cizince, kteří se tohoto projektu zúčastní. Neméně důležitým cílem je také snížení kriminality v důsledku nedostatku finančních prostředků. V případě ztráty zaměstnání se totiž zejména nekvalifikovaní pracovníci ocitají bez možnosti získat dostatek peněz na návrat do své domoviny, čímž se přirozeně zvyšuje riziko kriminálního jednání⁶⁸.

Mezi hlavní kritéria projektu „Návrat do práce nekvalifikovaných pracovníků minoritních skupin“ patří např. individuální přístup ke klientům, zvýšení kvalifikace, monitoring poptávky po určitých profesích pro otevírání rekvalifikací, o něž bude skutečný zájem a budou v praxi využitelné a potřebné, spolupráce s úřady státní správy, sledování situace v migraci cizinců nebo kritérium rovnocenného zastoupení žen a mužů v jednotlivých rekvalifikacích.

Výhodou kurzů je bezplatné poskytování výuky, ubytování i stravy účastníkům. Vyučování probíhá podle nejnovějších trendů ve výrobách a účastník kurzu získá po absolvování teoretické části, praxe a závěrečné zkoušky oborový kvalifikační certifikát S1, přičemž po určité době praxe mohou tito pracovníci přejít na podnikatelskou činnost dle živnostenského zákona.

Odhady počtů vyškolených cizinců se předpokládají na 1200 posluchačů do konce června 2009, kdy proběhne vyhodnocení projektu a podle výsledku budou plánovány další kurzy, přičemž do konce roku 2011 se předpokládá celkový počet absolventů mezi šesti až osmi tisíci.

Doposud prošlo šedesát cizinců základním kurzem, nyní pokračují nezbytnou praxí na stavbách⁷⁰. Je třeba zdůraznit, že klienti i zaměstnavatelé jsou s dosavadními výsledky spokojeni a od prosince 2008 jsou již připravena další školení, čímž je do dnešních dnů alespoň částečně splněn cíl programu.

Úspěch tohoto projektu závisí jak na zájmu zaměstnavatelů, kteří potřebují zvyšovat kvalifikaci zahraničních zaměstnanců, tak na samotných cizincích, kteří tak mají jedinečnou možnost zcela zdarma získat zkušenosti, praxi a kvalifikaci, která jim může pomoci ve vyhledání nového pracovního místa v případě ztráty stávajícího zaměstnání, ať už na našem území, nebo v jejich vlasti.

Je to příležitost, která může pomoci mnoha cizincům, což považuji za úspěšný krok vstříc zahraničním zaměstnancům. Zejména od přelomu let 2008 a 2009 se Česká republika potýká s problémy nedostatku pracovních míst a příležitostí pro své občany, tím spíše pro cizince, kteří jsou v případě nedostatku zakázek firem propouštěni mezi prvními, což je znatelné hlavně u vietnamských, mongolských nebo ukrajinských občanů.

---

⁶⁸ „Návrat do práce nekvalifikovaných pracovníků minoritních skupin“, Haló noviny, 10. prosince 2008

3.7 ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ, KTEŘÍ POTŘEBUJÍ POVOLENÍ K ZAMĚSTNÁNÍ, OD 1.LEDNA 2009

Od 1. ledna 2009 dochází ke změnám v zákonech souvisejících s imigrační politikou ohledně pobytu cizinců na území České republiky. Zaměstnávání cizinců se řídí mimo jiných právních předpisů zákonem č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, který byl projednáván a novelizován v průběhu roku 2008 (22. srpna 2008 byla schválena novela zákona o zaměstnanosti Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky, 18. září 2008 byla novela schválena Senátem Parlamentu České republiky a dne 7. října 2008 podepsal novelu prezident České republiky Václav Klaus), novelizace proběhla i u zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Zcela novou změnou je zavedení tzv. zelených karet, které v sobě zahrnují zároveň pracovní povolení a povolení k pobytu za tímto účelem. Prvotní motiv k zavedení zelených karet dalo Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, s nímž spolupracují Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí.

Hlavním právním předpisem upravující zelené karty je novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a o změně některých zákonů. O povolení k pobytu za účelem zaměstnání v podobě zelené karty rozhoduje Ministerstvo vnitra České republiky (dále MV ČR), přičemž žádost o vydání zelené karty je oprávněn podat cizinec – státní příslušník zemí uvedených ve vyhlášce MV ČR č. 461/2008 Sb.⁶⁹ ze dne 17. prosince 2008, která nabývá platnosti 1. lednem 2009. Ve vyhlášce je uvedeno dvanáct zemí světa. Ostatní státní příslušníci budou nadále podávat žádosti o povolení k zaměstnání na území České republiky u místně příslušných úřadů práce s některými změnami uvedenými v novele (novela č. 306/2008) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Hlavní změny ohledně zaměstnávání cizinců na našem území uvádím v následujícím textu. Dále, pro představu, jak bude probíhat proces žádosti cizince o zelenou kartu, se zde tento postup pokusím stručně přiblížit.

---

⁶⁹ Viz. Příloha č. 8 – Vyhláška č. 461/2008 Sb., kterou se stanoví seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty

3.7.1 ZMĚNY V ZÁKONĚ Č. 435/2004 Sb., O ZAMĚSTNANOSTI, PO NOVELIZACI V ROCE 2008

Zásadní změna se týká § 85 zákona o zaměstnanosti, touto změnou se ruší povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí, o které žádal zaměstnavatel (viz. kapitola 3.6) a na něj navazující § 86 téhož zákona týkající se případů, kdy zaměstnavatel nežádá o povolení k zaměstnávání cizinců na území České republiky. V §85 tohoto zákona je uvedena definice cizince pro účely zaměstnávání cizinců, v níž stojí „...se za cizince nepovažuje občan Evropské unie a jeho rodinný příslušník (§3 odst.2) a rodinný příslušník občana České republiky v §3 odst.3.“.

Informační povinnost zaměstnavatele o nenastoupení cizince do zaměstnání se nově vztahuje i na cizince, kterým byla vydána zelená karta, zaměstnavatel je povinen tuto skutečnost oznámit do 45 kalendářních dnů na úřadu práce. Je zde výhoda delšího časového úseku, kdy musí zaměstnavatel nahlásit nenastoupení cizince se zelenou kartou; v případech cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o povolení od místně příslušného úřadu práce je tato lhůta pouze 10 kalendářních dnů.

V souvislosti s možností vydávání zelených karet odpadá povinnost cizince doložit lékařské potvrzení⁷⁰ o zdravotním stavu cizince (které nesmělo být starší jednoho měsíce), které bylo povinnou součástí žádosti o vydání povolení k zaměstnání od úřadu práce na území České republiky do konce roku 2008. V dnešní době se opět objevují choroby, které byly považovány již za vymýcené (černý kašel - v roce 1999 onemocnělo pouze 26 lidí černým kašlem, v letech 2003 a 2005 se počty nemocných pohybovali kolem dvou až tří set nakažených, ke konci října 2008 to bylo již 434 případů⁷¹; tuberkulóza - v roce 2007 bylo nahlášeno 871 případů tuberkulózy, podíl cizinců na počtu hlášených nemocných tuberkulózou byl 17,57%, z toho občanů nemocných TBC bylo ze Slovenska 31, Vietnamu 28, Ukrajiny 27 a Mongolska 22 občanů těchto zemí⁷²). Rozšiřují se stále rychleji choroby civilizační, např. počet nových případů HIV pozitivních v České republice rok od roku roste, např. v roce 1999 přibylo nově nakažených 50 lidí, v roce 2007 celkový počet nakažených virem HIV dosáhl počtu 1170 občanů České republiky a cizinců s trvalým pobytem⁷³, do konce září roku 2008 bylo zaznamenáno 128 nových případů. Domnívám se, že by měla být povinnost dokládat lékařské vyšetření cizinců zachována.

⁷⁰ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 91, odst. (2), písm. c, před novelou platnou k 1. lednu 2009

⁷¹ Veselý, P.: „Znepokojivý návrat černého kašle“, Právo, 12. listopadu 2008

⁷² Pergl, V.: „Nemocných s tuberkulózou v Česku ubývá“, Právo, 23.ledna 2009

⁷³ „Letošní nárůst případů HIV překonal v Česku rekord“, uvedeno na www.novinky.cz, agentura ČTK, 13.listopadu 2008

Důležitou změnou týkající se vydávání povolení cizincům k zaměstnání, je prodloužení doby platnosti povolení i jeho následující prodloužení (viz. kapitola 3.6), a to z maximální doby vydání povolení z jednoho roku na roky dva, což vnese větší jistotu zaměstnání samotnému cizinci pracujícím na území České republiky i zaměstnavateli, který bude mít delší dobu obsazené pracovní místo bez obavy, že bude muset shánět nové pracovníky.

3.7.2 ZELENÉ KARTY

Od 1.1.2009 začne fungovat pro cizince z vybraných zemí z vyhlášky Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb. systém zelených karet. Dále se systém zelených karet bude řídit dle novely zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, nejdůležitější body tohoto zákona uvádím v následujícím textu.

Zaměstnavatel, který bude chtít zaměstnávat zahraniční zaměstnance na zelenou kartu, musí při zadání volného pracovního místa na místně příslušném úřadu práce vyslovit souhlas s tím, že jím určené volné pracovní místo propadne do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zelené karty, aby bylo cizincům umožněno podat si žádost o vydání zelené karty, tato centrální evidence je spravována Ministerstvem vnitra ČR⁷⁴. Volné pracovní místo propadne do centrální evidence pro zelené karty po 30 dnech nahlášení takového místa na úřadu práce. Následně bude cizinec oprávněn podat žádost o vydání zelené karty (na konkrétní pracovní místo) u zastupitelského úřadu České republiky ve své zemi (případně u Ministerstva vnitra v České republice za určitých podmínek, např. pokud zde cizinec pracoval na pracovní povolení déle než jeden rok). Při podání žádosti by mělo být volné místo označeno v centrální evidenci míst pro zelené karty a tímto okamžikem by jiný cizinec neměl mít možnost podat si žádost o vydání zelené karty na stejné pracovní místo. Lhůta pro vyřízení žádosti o vydání zelené karty je 30 dní. Při kladném vyřízení žádosti bude pracovní místo na úřadech práce Ministerstvem vnitra zablokováno (přístup do evidence volných pracovních míst na úřadech práce by měl být umožněn všem ministerstvům spolupodílejících se na systému zelených karet – viz kapitola 3.7) a musí být podána písemná informace zaměstnavateli, že na jím nahlášené pracovní místo bude nastupovat zahraniční zaměstnanec (v informaci musí být uvedeno jméno/a, příjmení, státní příslušnost, datum vyhovění žádosti o vydání zelené karty a pracovní pozice, na níž byla zelená karta vydána, dále musí připojit číslo zelené karty a datum jejího

---

⁷⁴ Volná místa včetně formulářů žádostí o vydání zelené karty lze vyhledat také na portálu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR - http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/vm

převzetí⁷⁵). Zároveň by Ministerstvo vnitra ČR mělo informovat Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR o vydání či zamítnutí vydání zelené karty. Cizinec je povinen si převzít zelenou kartu na Ministerstvu vnitra ČR, a to osobně a nejdéle do tří pracovních dnů od vstupu na území České republiky⁷⁶.

Zaměstnavatel nahlásí příslušnému úřadu práce, že je volné místo obsazené a nahlásí referenční číslo zelené karty cizince.

Podle novely zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, § 42 g odst. 3, platné k 1. lednu 2009, existují tři typy zelených karet. Zelená karta typu „A“ je vydávána vysokoškolsky vzdělaným pracovníkům nebo pro klíčový personál (jedná se o pracovní místa zařazená do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zelené karty před uplynutím lhůty 30 dnů od zadání volného pracovního místa na úřadu práce), tato karta je vydávána na dobu nejdéle tří let. Druhý typ zelené karty, typ „B“ je vydáván pracovníkům splňujícím požadavek na vzdělání minimálně vyučen/a, který musí být zadán i ve volném pracovním místě v evidenci příslušného úřadu práce a tedy i v evidenci pro žádosti o zelené karty. Třetí typ zelené karty „C“ je určen pro ostatní pracovníky. Zelené karty typu „B“ a „C“ mohou být vydány na dobu maximálně dvou let. Prodloužení je možné podat pouze u typu „A“ a „B“. Zelená karta bude mít formu vlepeného kolku do cestovního průkazu cizince.

Vzhledem k počínající praxi se zelenými kartami v České republice se teprve časem ukáže, zda je pro cizince výhodnější žádat o zelenou kartu nebo podat žádost o povolení k zaměstnání na úřadu práce a zda bude seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty, rozšířen o další země.

---

⁷⁵ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, §42g, odst. 11

⁷⁶ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, §42g, odst. 12

4 CIZINCI NA TRHU PRÁCE V OKRESU PARDUBICE A OKRESU SEMILY V LETECH 2004 AŽ 2008 PODLE TYPŮ PRACOVNÍCH POVOLENÍ

V této kapitole analyzuji počty cizinců a občanů EU na trhu práce v letech 2004 – 2008 a uvedených regionech podle národností, zastoupení žen, věku, vzdělání a podle oborové klasifikace ekonomických činností, profesního zařazení a doby trvání jejich zaměstnání. V rozborech vycházím vždy ze tří kategorií cizinců (viz. kapitola 3, str. 30). Dále vycházím z údajů Českého statistického úřadu, dat Úřadu práce v Semilech a Úřadu práce v Pardubicích. V tabulkách, týkajících se vzdělání cizinců, používám šestibodovou a písmennou kategorizaci jednotlivých skupin, kterou uvádím v tabulce.

Tab. 1: Kategorie vzdělání

Kategorie vzdělání		
1	A	bez vzdělání
	B	neúplné základní vzdělání
2	C	základní + praktická škola
	D	nižší střední
	E	nižší střední odborné
3	H	střední odborné (vyučen)
	J	střední nebo střední odborné bez maturity
4	K	úplné střední všeobecné
	L	úplné střední odborné (vyučení s maturitou)
	M	úplné střední odborné s maturitou
5	N	vyšší odborné
	R	bakalářské
6	T	vysokoškolské
	V	doktorské (vědecká výchova)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z Úřadu práce v Semilech, 2008

Při rozborech klasifikace zaměstnání používám celostátně používaný číselník klasifikace zaměstnání, určený pro statistické účely – KZAM, který zavedl Český statistický úřad tzv. „Opatřením ČSÚ“ č. 20/1994 Sb., číselník byl vypracován v souladu s OSN klasifikací jakožto čtyřmístný kód, dále byl vypracován na základě mezinárodního standardu ISCO-88. KZAM převzala Evropská unie s nepatrnými výjimkami⁷⁷. Číselný kód KZAM se skládá z deseti základních oborových skupin, které uvádím v tabulce č. 2., pro větší podrobnost je v České republice prohlouben až na pěticefurná čísla klasifikací pro potřeby podrobnějších analýz a statistik. Celý seznam zaměstnání obsahuje zhruba 8 000 položek.

⁷⁷ http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/uvod_k_kzam

Tab. 2: KZAM – základní obory klasifikace zaměstnání

KZAM – základní obory klasifikace zaměstnání	
základní číselný kód KZAM	pracovní zařazení
1	zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci
2	vědečtí a odborní duševní pracovníci
3	techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech
4	nižší administrativní pracovníci (úředníci)
5	provozní pracovníci ve službách a obchodě
6	kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)
7	řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)
8	obsluha strojů a zařízení
9	pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
0	příslušníci armády

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z Úřadu práce v Semilech, 2008

V analýzách uvádím i počty cizinců dle tzv. OKEČ, tj. oborová klasifikace ekonomických činností. Číselníky OKEČ byly k 1. lednu 2008 nahrazeny Klasifikací ekonomických činností „CZ-NACE“ (zkratka NACE je zkratkou francouzského názvu „Nomenclature générale des Activités dans les Communautés Européennes“), jež byla vypracována v souladu s mezinárodní klasifikací ekonomických činností a v souladu s nařízeními Evropské unie. CZ-NACE dělí ekonomické činnosti na konkrétní výroby statků či na konkrétní služby, přičemž je k dispozici opět až pětímístný kód, jenž blíže specifikuje a konkretizuje danou činnost. Jako příklad mohu uvést číselník CZ-NACE pro představu podrobnosti této klasifikace: *CZ-NACE č.15 – výroba usní a související činnosti (OKEČ č.19 – činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi), 152 i 1520– výroba obuvi (193 i 1930 – výroba obuvi), 15209 – výroba obuvi z ostatních materiálů (19309, totéž znění)*. V závorce uvádím bývalý číselník OKEČ.

Číselník CZ-NACE je rozdělen do dvaceti sekcí, rozdělení ekonomických činností podle dvoumístného kódu uvádím v příloze č. 9.

Vzhledem k nedávnému přečíslování uvádím pro větší přehlednost v grafech a tabulkách názvy oborů ekonomických činností.

V tabulkách a grafech používám pouze zkratky názvů zemí, které i s názvem země uvádím v příloze č.10 - Mezinárodní zkratky názvů zemí.

Pro svou práci jsem si vybrala okresy Pardubice a Semily, které jsou rozdílné jak svou velikostí, tak možnostmi na trhu práce. V obou okresech převažuje zpracovatelský průmysl, na

Semilsku jde o utlumovaný textilní průmysl a malý objem stavebnictví, kdežto na Pardubicku se jedná zejména o chemický a farmaceutický průmysl a větší objem stavebních prací.

4.1 POČTY CIZINCŮ NA TRHU PRÁCE V OKRESECH PARDUBICE A SEMILY V POROVNÁNÍ S ČESKOU REPUBLIKOU

Počty cizinců v České republice od roku 2004 až do roku 2008 stále stoupaly. Výjimkou byl pouze pokles v roce 2008 u občanů Evropské unie, kterých bylo oproti roku 2007 o 3650 méně.

V roce 2004 získalo povolení k zaměstnání 34 397 cizinců, z čehož bylo 11 740 žen, to představuje 34,13%. Nejvyššího počtu bylo dosaženo v roce 2008, kdy v České republice pracovalo 128 934 cizinců, z toho 42 794 žen, tj. 33,19%. Průměrné procento žen bylo za sledované období let 2004 až 2008 33,26%.

Okres Pardubice se podílel na povoleních k zaměstnání za roky 2004 až 2008 v průměru 3,43%, přičemž se procentuální poměr počtu zaměstnaných cizinců k ČR značně lišil v jednotlivých letech a neustále stoupal, z 1,12% v roce 2004 až na 6,2% v roce 2008 v poměru k celkovému počtu cizinců pracujících na pracovní povolení v České republice.

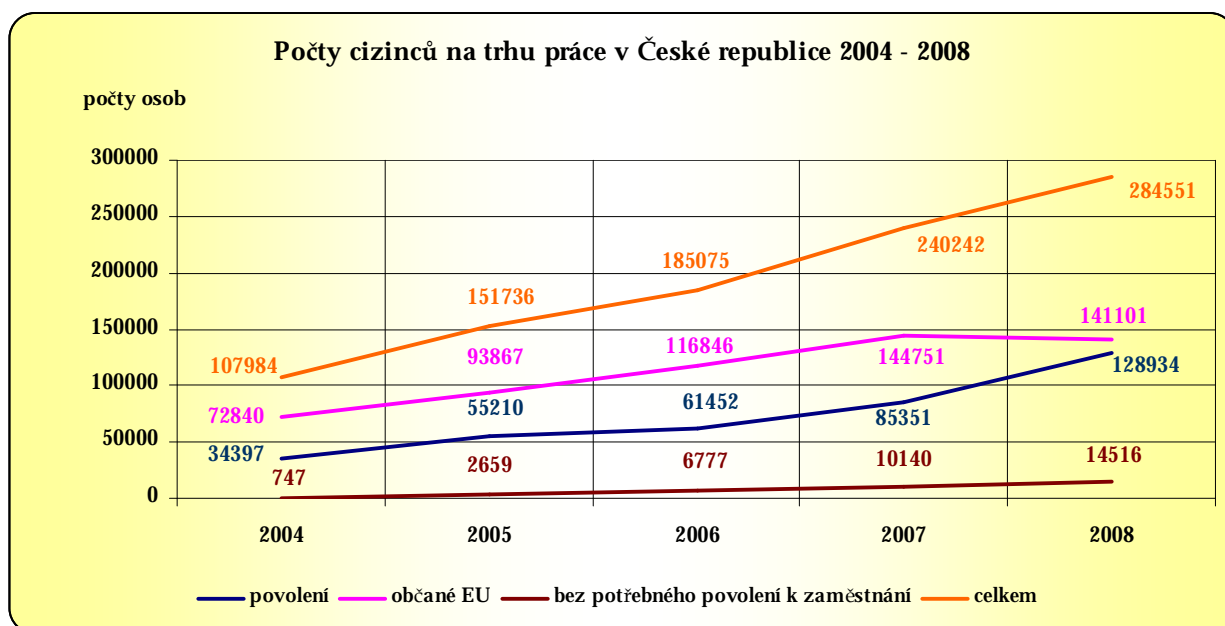
V porovnání okresu Semily a celé České republiky se Semilsko podílelo v průměru pouhými 0,36% pracovních povolení, počet cizinců zde procentuálně klesal z 0,63% na začátku období až na pouhých 0,20% na konci roku 2008.

Počty zaměstnaných občanů Evropské unie v ČR mají (dle tzv. informačních karet – viz. příloha č. 3, 4) převážně rostoucí tendenci a ke konci roku 2008 dosáhly počtu 141 101 občana Evropské unie, zatímco v předcházejícím roce to bylo 144 751 občanů Evropské unie. Za období 2004 až 2008 rostl procentuální podíl žen a v průměru za posledních pět let dosáhl 29,4%.

V okresech Pardubice a Semily počet občanů Evropské unie rostl až do roku 2007, kdy zde byly počty občanů Evropské unie nejvyšší, v Pardubicích to bylo 5 263 (3,64% v porovnání s Českou republikou) a v Semilech 663 (0,46% v porovnání s ČR).

Počet cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, pracujících na našem území, stoupal pravidelně až do roku 2008, ze 747 cizinců v roce 2004 až na 14 516 na konci sledovaného období. V okresech Pardubice a Semily počet těchto cizinců také stále stoupal až do konce roku 2008, kdy v Pardubicích pracovalo na konci roku 2008 355 a v Semilech 155 cizinců.

Z grafu vidíme, že v uvedených pěti letech počty cizinců s výjimkou občanů EU neustále stoupaly.

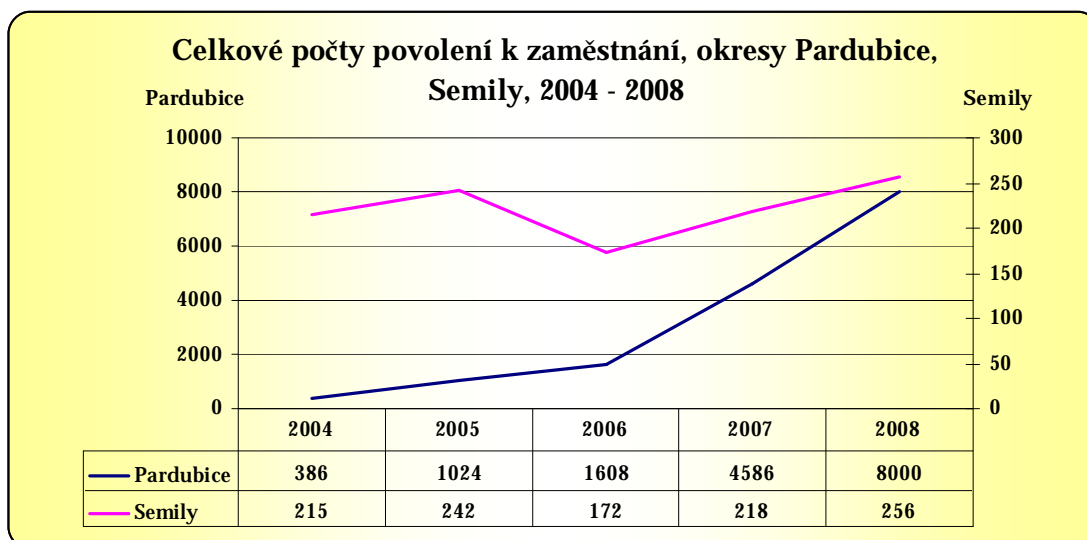

Graf 4: Počty cizinců na trhu práce v České republice 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech

4.2 ANALÝZA POČTU CIZINCŮ NA TRHU PRÁCE PODLE NÁRODNOSTÍ A ZASTOUPENÍ ŽEN V OKRESECH PARDUBICE A SEMILY

Porovnáme-li počty cizinců okresů Pardubice a Semily, je zde viditelný rozdíl. Zatímco v okrese Semily se počty cizinců pohybovali v průměru ročně kolem 220, v okrese Pardubice jejich počet neustále stoupal, z počátku období mírně a od roku 2006 byl nárůst počtu cizinců poměrně strmý, jak je vidět na grafu číslo 5.

Graf 5: Celkové počty povolení k zaměstnání, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Českého statistického úřadu

Co se týče procentuálního podílu žen na celkových počtech cizinců v průměru za sledované pětileté období, byla procenta žen v okresech a podle jednotlivých druhů povolení poměrně rozdílná. Celkově větší procento žen pracovalo v okrese Semily – na pracovní povolení v průměru za roky 2004 až 2008 zde pracovalo 38,38% žen, v Pardubicích pouze 29,64%. Markantní rozdíl v procentu žen se ukázal i u cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaných žen v okrese Semily bylo v průměru 61,62% z celkového počtu, kdežto v okrese Pardubice pracovalo o více než 12% žen méně, a to 49,22%. Téměř vyrovnané procento žen se ukázalo u občanů Evropské unie, v okrese Pardubice 33,64%, v okrese Semily 35,15%.

Rozbory dle jednotlivých let uvádím v následujících tabulkách. Pod pojmem „povolení k zaměstnání“ uvádím cizince, kteří potřebují povolení k zaměstnání, pod pojmem „bez povolení“ uvádím cizince, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání.

Tab. 3: Procentuální zastoupení žen – cizinek, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2006

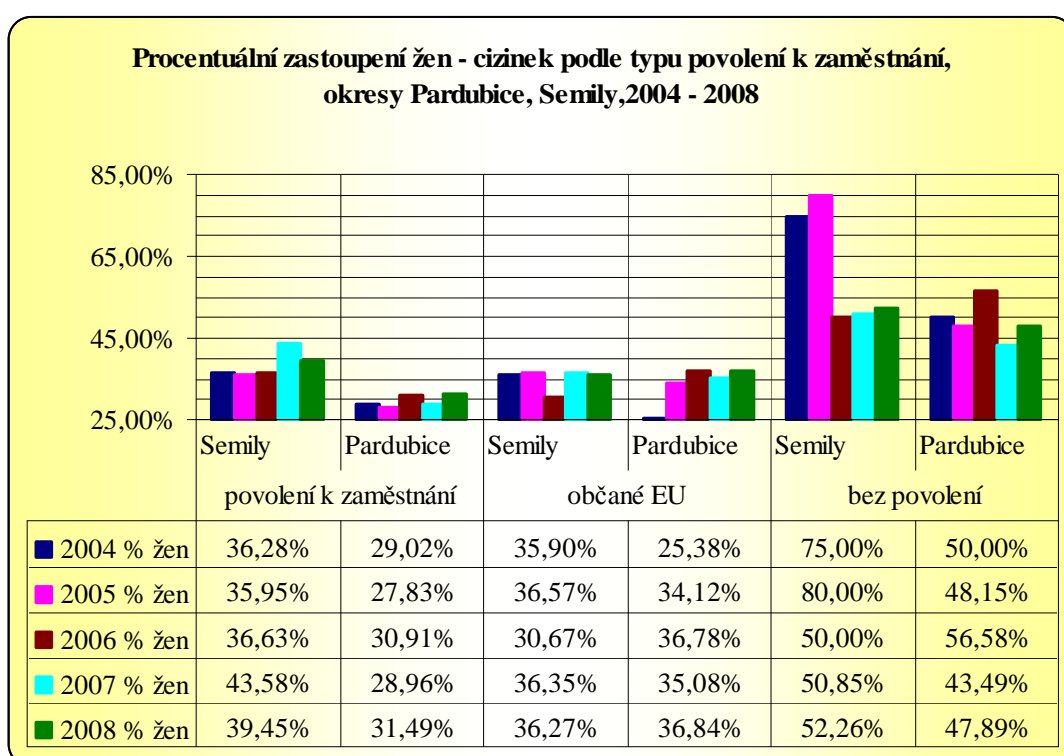
Procentuální zastoupení žen – cizinek, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2006										
typ povolení	okres	2004			2005			2006		
		celkem	ženy	% žen	celkem	ženy	% žen	celkem	ženy	% žen
povolení k zaměstnání	Semily	215	78	36,28%	242	87	35,95%	172	63	36,63%
	Pardubice	386	112	29,02%	1024	285	27,83%	1608	497	30,91%
občané EU	Semily	351	126	35,90%	495	181	36,57%	600	184	30,67%
	Pardubice	784	199	25,38%	2620	894	34,12%	3138	1154	36,78%
bez povolení	Semily	8	6	75,00%	20	16	80,00%	76	38	50,00%
	Pardubice	8	4	50,00%	27	13	48,15%	76	43	56,58%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze Statistického úřadu České republiky, 2009

Tab. 4: Procentuální zastoupení žen – cizinek, okresy Pardubice, Semily, 2007 - 2008

Procentuální zastoupení žen – cizinek, okresy Pardubice, Semily, 2007 - 2008							
typ povolení	okres	2007			2008		
		celkem	ženy	% žen	celkem	ženy	% žen
povolení k zaměstnání	Semily	218	95	43,58%	256	101	39,45%
	Pardubice	4586	1328	28,96%	8000	2519	31,49%
občané EU	Semily	663	241	36,35%	612	222	36,27%
	Pardubice	5263	1846	35,08%	3141	1157	36,84%
bez povolení	Semily	118	60	50,85%	155	81	52,26%
	Pardubice	315	137	43,49%	355	170	47,89%

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů Českého statistického úřadu, 2009

Graf 6: Procentuální zastoupení žen - cizinek podle typu povolení k zaměstnání, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích a Úřadu práce v Semilech, 2009

4.2.1 Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání

Okres Pardubice

Mezi nejpočetnější národnosti patřili až do roku 2007 občané Ukrajiny (UKR), v průměru zde bylo 1331 (53,4%) občanů, přičemž v letech 2004 a 2007 tvořili z celkového počtu cizinců s pracovním povolením něco málo přes 40%, v roce 2005 to bylo téměř 80% a v roce 2006 necelých 73% všech cizinců. V roce 2008 byl zaznamenán procentuální pokles zaměstnanců Ukrajiny, a to na 33,2% (2652 občané) cizinců na území Pardubic. Na první místo v počtu cizinců se dostali občané Vietnamu (VNM) s 34,8% (2784 občané). Počty občanů Mongolska

(MNG) rapidně stouply od roku 2006, kdy jich na Pardubicku bylo pouhých 31 (necelá 2%), o rok později se jejich počet zvýšil na 841 občanů a na konci roku 2008 zde bylo již 1413 Mongolů, což tvořilo přibližně 17,7%. Stoupal i počet občanů Moldávie (MDA), např. v roce 2005 tvořili Moldavané pouze 1,76% s počtem osmnácti občanů, v roce 2008 už tvořili celých 7% (560 občanů).

Mezi další početnější národnosti na Pardubicku patří občané Číny, nejvíce Číňanů zde bylo v roce 2004 (104 občanů, což je 26,9%), nejméně v roce 2006 co do počtu (56 občanů, tj. 3,48%), procentuálně však byl jejich počet nejmenší v roce 2008 – zhruba 0,94% (75 občanů). Průměrné procento Číňanů za roky 2004 až 2008 je 8,18%.

Další národnosti uvádím v tabulkách 5 a 6. Do kategorie ostatní jsem zařadila národnosti s nízkým zastoupením, mezi nimi mohu jmenovat např. občany Sýrie, Keni, Kubu, Kazachstánu, Thajska, Egypta, Uzbekistánu, Kyrgystánu a další.

Tab. 5: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2006

Povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2006											
2004				2005				2006			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
ALB	2	2	100,00%	ALB	2	1	50,00%	ALB	1	0	0,00%
BGR	11	5	45,45%	BGR	10	4	40,00%	BGR	12	4	33,33%
BLR	39	12	30,77%	BLR	31	11	35,48%	BLR	19	5	26,32%
CHN	104	16	15,38%	CHN	78	13	16,67%	CHN	56	14	25,00%
JPN	18	2	11,11%	JPN	20	1	5,00%	JPN	23	2	8,70%
MDA	0	0	0	MDA	18	10	55,56%	MDA	42	19	45,24%
MNG	14	6	42,86%	MNG	0	0	0	MNG	31	19	61,29%
RUS	9	2	22,22%	RUS	11	4	36,36%	RUS	11	7	63,64%
UKR	157	52	33,12%	UKR	818	228	27,87%	UKR	1169	363	31,05%
USA	16	6	37,50%	USA	13	8	61,54%	USA	12	6	50,00%
VNM	0	0	0,00%	VNM	0	0	0,00%	VNM	193	44	22,80%
ostatní	16	9	56,25%	ostatní	23	5	21,74%	ostatní	39	14	40,00%
Celkem	386	112	29,02%	Celkem	1024	285	27,83%	Celkem	1608	497	30,91%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Tab. 6: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2007 - 2008

Povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2007 - 2008							
2007				2008			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
ALB	3	1	33,33%	ALB	1	0	0,00%
ARM	34	8	23,53%	ARM	80	21	26,25%
BGR	Členem EU			BGR	Členem EU		
BLR	19	6	31,58%	BLR	25	8	32,00%
CHN	88	21	23,86%	CHN	75	12	16,00%
IDN	60	0	0,00%	IDN	233	17	7,30%
JPN	31	2	6,45%	JPN	29	2	6,90%
MDA	129	49	37,98%	MDA	560	190	33,93%
MNG	841	438	52,08%	MNG	1413	737	52,16%
RUS	16	6	37,50%	RUS	45	11	24,44%
UKR	1859	588	31,63%	UKR	2652	954	35,97%
USA	7	3	42,86%	USA	0	0	0,00%
UZB	22	1	4,55%	UZB	36	3	8,33%
VNM	1462	203	13,89%	VNM	2784	549	19,72%
ostatní	15	2	13,33%	ostatní	67	15	22,39%
Celkem	4586	1328	28,96%	Celkem	8000	2519	31,49%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z Úřadu práce v Pardubicích

Okres Semily

V okrese Semily jsou nejpočetnějšími cizinci dlouhodobě občané Ukrajiny, přičemž jejich počet pravidelně kolísá, avšak procentuální počet Ukrajinců až do roku 2006 stále stoupal, v roce 2007 víceméně stagnoval. V roce 2004 bylo na Semilsku 166 (77,2%) Ukrajinců z celkového počtu cizinců (215 cizinců), rok 2005 zaznamenal nárůst na 194 (80,2%) Ukrajinců, v roce 2006 byl počet sice nižší (148 občanů), ale procentuálně to bylo opět víc, a to 83,6%. 180 (82,6%) Ukrajinců bylo na Semilsku zaměstnáno o rok později a v roce 2008 klesl jejich počet na 161 (62,2%).

Oproti Pardubicku je poměrně složité vybrat pro semilský okres další národnosti podle početnosti, protože se stále mění jejich pořadí. Např. v letech 2004, 2005 a 2006 byli na druhém místě co do počtu cizinců Moldavané se snižujícími se počty – 18 v roce 2004 (8,4%), 21 v roce 2005 (8,7%) a v roce 2006 zde bylo Moldavanů pouze 11 (6,2%), v následujících dvou sledovaných letech se jejich počet snížil na 3 Moldavany. Taktéž počty obyvatel Ruska pracujících na Semilsku se neustále snižovaly, postupně z 15 občanů (7%) v roce 2004 až na 3 občany v letech 2007 i 2008.

Občané Vietnamu pracují na území okrese Semily již delší dobu, ale víceméně na podnikatelské vízum. Na pracovní povolení zde byli zaměstnáni poprvé za sledované období až

v roce 2007, kdy zde pracovalo 15 Vietnamců (6,9%) a v roce 2008 se počet Vietnamců zvýšil na 84 (32,4%).

Národnostmi zařazenými do *ostatních* jsou např. cizinci z Japonska, Běloruska, USA, Brazílie nebo Kazachstánu a z jiných států. Většinou se zde cizinci z těchto zemí zdrželi pouze jeden rok.

Tab. 7: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2004 - 2005

Povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2004							
2004				2005			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
BGR	4	4	100,00%	BGR	4	3	75,00%
BLR	5	2	40,00%	BLR	6	3	50,00%
MDA	18	5	27,78%	MDA	21	5	23,81%
RUS	15	8	53,33%	RUS	13	8	61,54%
UKR	166	58	34,94%	UKR	194	68	35,05%
ostatní	7	1	14,29%	ostatní	4	0	0,00%
Celkem	215	78	36,28%	Celkem	242	87	35,95%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech

Tab. 8: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2006 - 2008

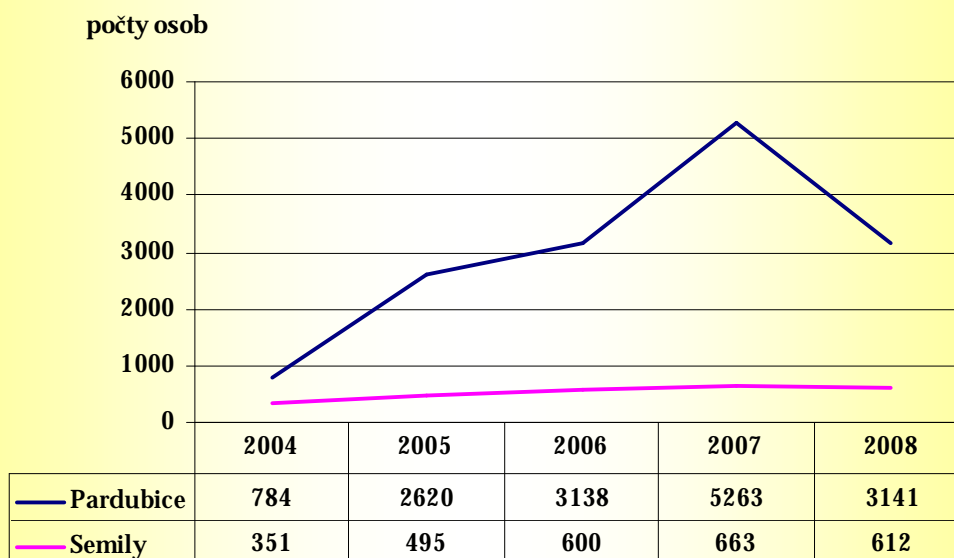
Povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2006 - 2008											
2006				2007				2008			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
MDA	11	3	27,27%	MNG	11	10	90,91%	UKR	161	61	37,89%
UKR	148	54	36,49%	UKR	180	65	36,11%	VNM	84	34	40,48%
RUS	5	2	40,00%	VNM	15	15	100,00%	RUS	3	1	33,33%
ostatní	13	6	46,15%	ostatní	12	5	41,67%	ostatní	11	6	54,55%
Celkem	177	65	36,72%	Celkem	218	95	43,58%	Celkem	259	107	39,45%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.2.2 Občané Evropské unie

Nejvíce občanů Evropské unie bylo jak v okrese Semily, tak v okrese Pardubice v roce 2007, do té doby jejich počet stoupal a v roce 2008 mírně klesl.

Počty občanů EU, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2008

Graf 7: Počty občanů EU, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích a Úřadu práce v Semilech, 2009

Okres Pardubice

Slováci tvoří nejpočetnější skupinu pracujících občanů Evropské unie na území okresu Pardubice, v průměru za roky 2004 až 2008 tvoří 86,5% (2453 občanů SVK) všech občanů Evropské unie pracujících na daném území. Nejvyšší počet Slováků byl v roce 2007 (3453 Slováků, tj. 65,6%), což odpovídá celkovému nejvyššímu počtu občanů EU, procentuálně byl ale počet Slováků nejvyšší v roce 2006 (3028 Slováků, 96,5%). Druhou nejpočetnější skupinou občanů EU jsou Poláci od roku 2005, v průměru za sledované období to je přibližně 91 občanů Polska (2,7%). V roce 2007 byl celkový počet Poláků 176 (přibližně 3,3%), tedy nejvyšší za roky 2004 až 2008, kdežto procentuálně 5,5% (173 občanů) je nejvyšší poměr Slováků za sledované období v roce 2008.

Před občany Polska se v roce 2007 a 2008 zařadili Bulhaři a Rumuni po přistoupení k Evropské unii v roce 2007. Bulharů bylo v okrese Pardubice v roce 2007 - 966 (18,4%), o rok později jich zde bylo již jen 215 (6,8%). Počet Rumunů také meziročně poklesl, v roce 2007 zde bylo 543 Rumunů (10,3%), v roce 2008 poklesl počet o 388 Rumunů na 155 občanů Rumunska (procentuálně 4,9%).

Do ostatních občanů Evropské unie jsem zařadila opět méně početné národnosti pracující v okrese Pardubice (např. občané Nizozemí, Rakouska, Itálie, Francie, Maďarska a další).

Tab. 9: Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2006

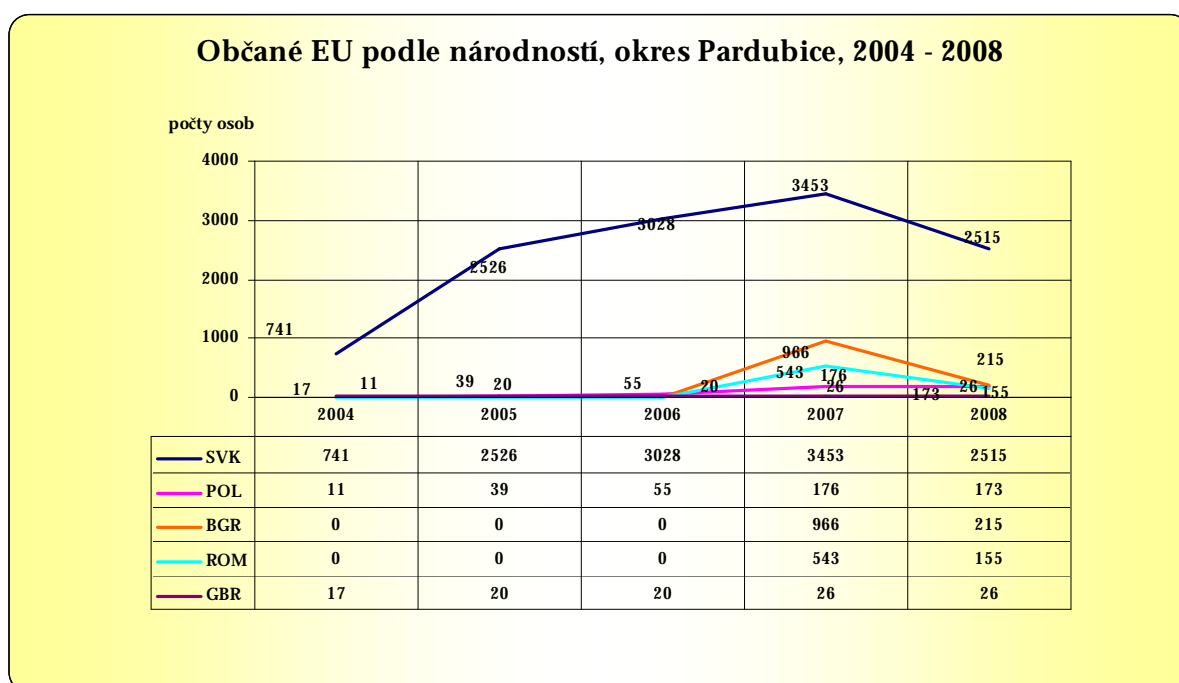
Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2006											
2004				2005				2006			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	Celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
GBR	17	0	0,00%	DEU	21	1	4,76%	DEU	15	0	0,00%
POL	11	1	9,09%	GBR	20	1	5,00%	GBR	20	1	5,00%
SVK	741	197	26,59%	POL	39	6	15,38%	POL	55	24	43,64%
FRA	4	0	0,00%	SVK	2526	884	35,00%	SVK	3028	1126	37,19%
ostatní	15	1	6,67%	ostatní	14	2	34,12%	ostatní	20	3	15,00%
Celkem	788	199	25,25%	Celkem	2620	894	34,12%	Celkem	3138	1154	36,78%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Tab. 10: Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2007 - 2008

Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2007 - 2008							
2007				2008			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
BGR	966	323	33,44%	BGR	215	67	31,16%
DEU	36	3	8,33%	DEU	28	2	7,14%
GBR	26	1	3,85%	GBR	26	1	3,85%
HUN	38	7	18,42%	POL	173	62	35,84%
POL	176	73	41,48%	ROM	155	39	25,16%
ROM	543	136	25,05%	SVK	2515	982	39,05%
SVK	3453	1299	37,62%	FRA	7	2	28,57%
ostatní	25	4	16,00%	ostatní	29	4	13,79%
Celkem	5263	1846	35,08%	Celkem	3148	1159	36,82%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Graf 8: Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

V okrese Semily byli nejpočetnějším národem občanů Evropské unie, stejně jako v okrese Pardubice, občané Slovenské republiky. Slováků zde bylo nejvíce v roce 2007 – 544 občanů (82,1%) a v průměru se jednalo o 447 Slováků (82,6%).

Druhými nejpočetnějšími občany jsou Poláci, v průměru za období 2004 až 2008 bylo zaměstnáno v okrese Semily 74 (13,2%), nejvíce jich zde pracovalo v roce 2007, celkem 98 (14,8%). Občanů Německa bylo na Semilsku, až na výjimku z roku 2005 (ke konci tohoto roku zde pracovalo 6 Němců), po celé období pět, procentuálně v průměru jich zde bylo pouhé 1 %.

V ostatních národnostech mám zařazeny občany např. Belgie, Litvy, Irsko, Itálie, Nizozemí, Španělska, Irsko; od roku 2007 jsou zde zařazeni i občané Rumunska a Bulharska a další národnosti.

Tab.11: Občané EU podle národností, okres Semily, 2004 - 2006

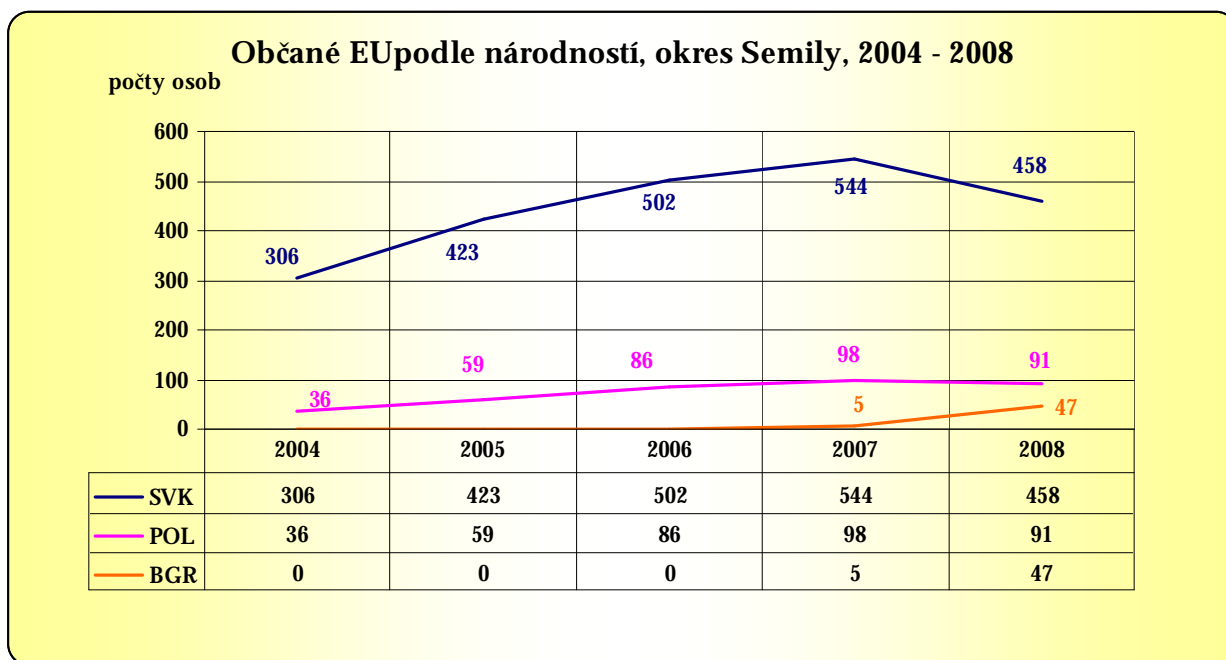
Občané EU podle národností, okres Semily, 2004											
2004				2005				2006			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
DEU	5	1	20,00%	DEU	6	1	16,67%	DEU	5	0	0,00%
POL	36	29	80,56%	POL	59	46	77,97%	POL	86	48	55,81%
SVK	306	95	31,05%	SVK	423	131	30,97%	SVK	502	135	26,89%
ostatní	4	1	25,00%	ostatní	7	3	42,86%	ostatní	7	1	14,29%
Celkem	351	126	35,90%	Celkem	495	181	36,57%	Celkem	600	184	30,67%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

Tab. 12: Občané EU podle národností, okres Semily, 2007 - 2008

Občané EU podle národností, okres Semily, 2007 - 2008							
2007				2008			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
BGR	5	3	60,00%	BGR	47	19	40,43%
DEU	5	0	0,00%	DEU	5	0	0,00%
POL	98	57	58,16%	POL	91	52	57,14%
ROM	4	0	0,00%	ROM	3	0	0,00%
SVK	544	180	33,09%	SVK	458	149	32,53%
ostatní	7	1	14,29%	ostatní	8	2	25,00%
Celkem	663	241	36,35%	Celkem	612	222	36,27%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

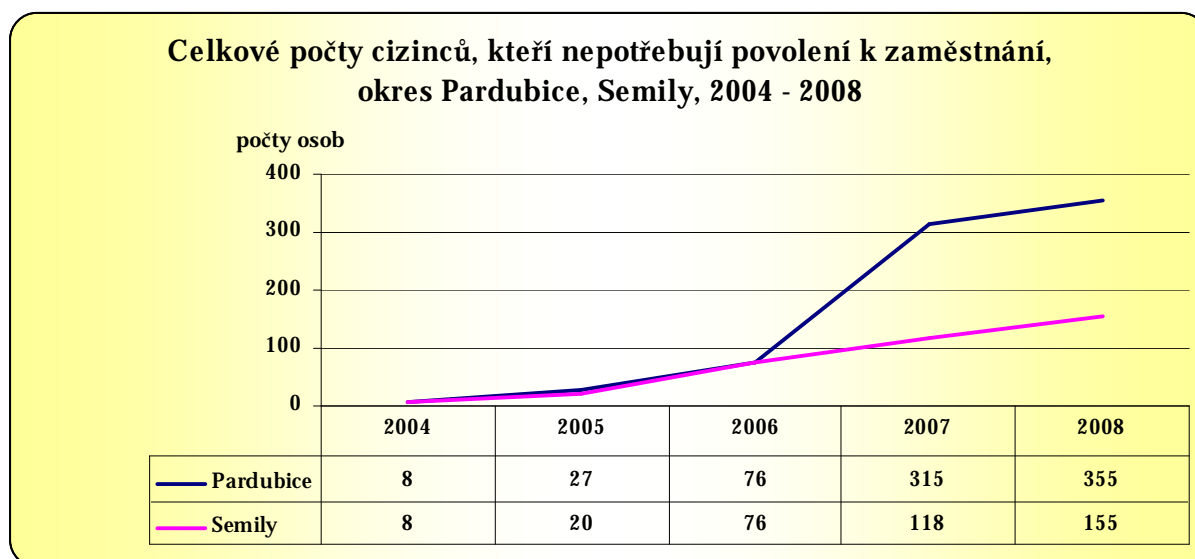

Graf 9: Občané EU podle národností, okres Semily, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.2.3 Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání

Počet občanů, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání rostl od roku 2004 v okrese Semily proporcionalně, v okrese Pardubice došlo ke skokovému nárůstu mezi lety 2006 a 2007, a to o celých 239 cizinců, což představuje neuvěřitelných 41,4% v roce 2007 oproti roku 2006.

Graf 10: Celkové počty cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, okres Pardubice, Semily, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích a Úřadu práce v Semilech, 2009

Okres Pardubice

Cizinců bez povolení k zaměstnání začalo přibývat až v roce 2006, v letech 2004 zde bylo pouhých 8 občanů bez povolení k zaměstnání, v následujícím roce pouhých 27 občanů.

Nejpočetnější národností jsou zde Ukrajinci v letech 2004 až 2006. Nejvíce jich zde bylo v roce 2008 – 93 Ukrajinců (26,2%), přestože procentuálně zde bylo nejvíce Ukrajinců v roce 2005 s 59,3% v porovnání s celkovým počtem cizinců bez povolení k zaměstnání zaměstnaných v okrese Pardubice. Další početnou skupinou jsou Vietnamci, kterých zde bylo v roce 2007 179, což činí přes 56,8% za všech cizinců v daném období, roku 2008 se jejich počet snížil na 155 (43,7%). V roce 2006 zde pobývali pouze 3 občané Vietnamu. Od roku 2006 se také zvyšoval počet Mongolů, ze šesti (7,9%) Mongolů v roce 2006 se jejich počet zvýšil na 42 (11,8%) v roce 2008.

Moldavané, Bělorusové, Rusové a další národnosti zde byli v malém zastoupení, často pouze po jednom občanu.

Tab. 13: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2005

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2005							
2004				2005			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
BGR	1	0	0,00%	AUS, BGR, BRA, COL	4	0	0,00%
ETH	1	0	0,00%	CUB, ETH, GEO, ROM	4	0	0,00%
GEO	1	0	0,00%	RUS	1	1	100,00%
UKR	4	3	75,00%	MDA	2	1	50,00%
USA	1	1	100,00%	UKR	16	11	68,75%
Celkem	8	4	50,00%	Celkem	27	13	48,15%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Tab. 14: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2006 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2006 - 2008											
2006				2007				2008			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
BGR	5	1	20,00%	BLR	11	6	54,55%	BLR	15	8	53,33%
BLR	6	4	66,67%	MDA	4	2	50,00%	MDA	7	4	57,14%
MDA	3	1	33,33%	MNG	20	10	50,00%	MNG	42	24	57,14%
MNG	6	4	66,67%	RUS	12	6	50,00%	RUS	14	6	42,86%
RUS	3	2	66,67%	UKR	71	52	73,24%	UKR	93	71	76,34%
UKR	35	26	74,29%	VNM	179	55	30,73%	VNM	155	47	30,32%
ostatní	18	5	27,78%	ostatní	18	6	33,33%	ostatní	29	10	34,48%
Celkem	76	43	56,58%	Celkem	315	137	43,49%	Celkem	355	170	47,89%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Nejpočetnější skupinou cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání jsou na okresu Semily Ukrajinci. Roku 2004 dosáhl jejich počet pouze sedmi z celkového počtu 8 cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, o rok později to bylo již 16 Ukrajinců (80 %). Od roku 2006 se celkový počet zvyšoval ze 76 cizinců na 155 v roce 2008. Moldavané patřili od roku 2006 na druhé místo s počtem devíti osob v roce 2006, po dva následující roky to bylo po 16, procentuálně je to v průměru za poslední tři sledované roky necelých 11,9%.

Jiné národnosti zde byly opět zastoupeny v malém počtu, např. Rusové, Bělorusové, Vietnamci, občané Brazílie a další.

Tab. 15: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2004 - 2005

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2004 - 2005							
2004				2005			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
RUS	1	1	100,00%	UKR	16	14	87,50%
UKR	7	5	71,43%	AUS, MDA, RUS, VNM	4	2	50,00%
Celkem	8	6		Celkem	20	16	80,00%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

Tab. 16: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2006 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2006 - 2008											
2006				2007				2008			
stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen	stát	celkem	ženy	% žen
BGR	3	2	66,67%	BLR	3	2	66,67%	MDA	16	5	31,25%
MDA	9	1	11,11%	MDA	16	5	31,25%	RUS	12	8	66,67%
RUS	7	5	71,43%	RUS	9	6	66,67%	UKR	115	63	54,78%
UKR	53	27	50,94%	UKR	85	46	54,12%	VNM	7	4	57,14%
ostatní	4	3	75,00%	ostatní	5	1	20,00%	ostatní	5	1	20,00%
Celkem	76	38	50,00%	Celkem	118	60	50,85%	Celkem	155	81	52,26%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.3 ANALÝZA POČTU CIZINCŮ NA TRHU PRÁCE PODLE VĚKU A VZDĚLÁNÍ

4.3.1 Cizinci, kteří potřebují povolení k zaměstnání

VĚK

Nejpočetnější věkovou skupinou byli cizinci ve věku mezi 20 až 34 lety jak v okrese Pardubice (v průměru za sledované období tvořili tito cizinci 57,93%), tak v okrese Semily (v průměru tvořila tato skupina 51,38%). Cizinci ve věku nad 60 let patří v podstatě mezi nejméně početnou skupinu. V okrese Pardubice jejich počet rostl od roku 2004 z 5 cizinců ve věku nad 60 let a v roce 2008 dosáhl počet 25 cizinců, v průměru za roky 2004 až 2008 jich procentuálně bylo 0,9%. V okrese Semily tvořila tato věková skupina v průměru 0,7%.

Okres Pardubice

V roce 2004 a 2005 byl nejvyšší počet cizinců v okrese Pardubice mezi 25 až 29 lety, v průměru za tyto dva roky tvořili 20,3%. Následující roky se stali nejpočetnějšími cizinci ve věku 20 až 24 let, kteří se procentuálně pohybovali kolem 24,3% za roky 2006 až 2008. S rostoucím věkem počet cizinců klesal, nejméně bylo cizinců nad 60 let kromě roku 2004, kdy zde pracovali tři cizinci ve věku do 19ti let, kdežto nad 60 let zde pracovalo pět cizinců. V každé věkové skupině počet cizinců každoročně rostl.

Tab. 17: Povolení k zaměstnání – věk, okres Pardubice, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – věk, okres Pardubice, 2004 - 2008					
věk	2004	2005	2006	2007	2008
do 19	3	21	71	231	326
20-24	29	176	341	1141	2144
25-29	86	188	339	1022	1796
30-34	78	176	240	757	1342
35-39	49	122	169	567	1002
40-44	56	129	184	400	628
45-49	41	102	133	262	414
50-54	26	68	73	124	230
55-59	13	29	40	64	93
nad 60	5	13	18	18	25
Celkem	386	1024	1608	4586	8000

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Nejpočetnějšími cizinci v okrese Semily byli cizinci mezi 25 až 29 lety (v průměru tvořili 22,4% za celé období pěti let), oproti okrese Pardubice tedy nejpočetnější skupina věkově neklesla. Na druhém místě se však každý rok umístila jiná věková skupina - v roce 2004 zde pracovalo 31 cizinců ve věku 45 až 49 let (14,4%), v roce 2005 byli na druhém místě cizinci ve věku 35 až 39 let (14,9%), o rok později cizinci ve věku 30 až 34 let (14,0%), v roce 2007 a 2008 pak cizinci mezi 20 až 24 roky (2007 - 17,89%, 2008 - 22,27%). Nejméně cizinců pracujících na okrese Semily bylo ve věku do 19 let (v průměru 1,8% za sledovaných pět let) a nad 60 let (v průměru 0,70%). Počet cizinců byl v každé věkové skupině kolísavý, nedá se zde určit přesný rostoucí či klesající trend jako u věkových kategorií cizinců v okrese Pardubice.

Tab. 18: Povolení k zaměstnání – věk, okres Semily, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – věk, okres Semily, 2004 - 2008					
věk	2004	2005	2006	2007	2008
do 19	2	1	1	8	9
20-24	21	23	21	39	57
25-29	55	43	39	46	63
30-34	27	35	24	36	41
35-39	25	36	19	23	35
40-44	23	21	14	25	26
45-49	31	40	23	26	13
50-54	24	25	18	8	9
55-59	7	15	12	5	1
nad 60	0	3	1	2	2
Celkem	215	242	172	218	256

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

VZDĚLÁNÍ

Okres Pardubice

Až na výjimku v roce 2004, kdy mezi zaměstnanými cizinci bylo nejpočetnější vyšší odborné (N) či bakalářské vzdělání (R) – 9,9% za sledovaných pět let, bylo v ostatních letech nejpočetnějším vzděláním základní (C), nižší střední (D) nebo nižší střední odborné vzdělání (E), které se v průměru za roky 2005 až 2008 pohybovalo kolem 72,3%. V roce 2004 v 70,7% případech nebylo vzdělání zadáno, hlavním důvodem je především to, že vzdělání nebylo povinou informací o cizincích. Mezi druhou nejpočetnější skupinu vzdělání patří střední odborné školy s výučním listem (H) nebo tříleté střední odborné školy bez výučního listu či maturity (J), cizinci s tímto vzděláním tvořili v průměru 15,2%. Cizinců zaměstnaných v okrese

Pardubice bez vzdělání nebo s neúplným základním vzděláním v roce 2007 bylo 19 a v roce 2008 23 cizinců, v průměru pouze 0,4%. Cizinců s vysokoškolským či doktorským vzděláním zde bylo zaměstnáno v průměru 2,7%, od roku 2004 počty vysokoškolsky vzdělaných cizinců stále rostly.

Tab. 19: Povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Pardubice, 2004 - 2008					
vzdělání	2004	2005	2006	2007	2008
A, B	0	0	0	19	23
C, D, E	20	566	1073	3957	6466
H, J	40	269	243	463	1130
K, L, M	3	47	171	27	232
N, R	38	79	73	69	55
T, V	12	53	47	50	94
nezadáno	273	10	1	1	0
Celkem	386	1024	1608	4586	8000

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

V letech 2004 až 2007 pracovali v okrese Semily cizinci nejčastěji se střední odbornou školou s výučním listem (H) nebo tříletou střední odbornou školou bez výučního listu či maturity (J), procentuálně to bylo za tyto čtyři roky 46,1%, o rok později bylo nejčastějším vzděláním základní (C), nižší střední (D) nebo nižší střední odborné vzdělání (E), což tvořilo v roce 2008 53,1%. Na rozdíl od okresu Pardubice zde po celých pět let nepracovali cizinci bez vzdělání či s nedokončeným základním vzděláním. V roce 2004 bylo cizinců bez zadaného vzdělání 106 (49,3%) z téhož důvodu jako v okrese Pardubice, tedy nebyla povinnost udávat nejvyšší dosažené vzdělání cizinců. Vysokoškolsky vzdělaných cizinců zde pracovalo 2,3%, tedy menší procento než v okrese Pardubice.

Tab. 20: Povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Semily, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Semily, 2004 - 2008					
vzdělání	2004	2005	2006	2007	2008
C, D, E	11	66	51	94	136
H, J	56	118	99	113	104
K, L, M	36	47	17	7	12
N, R	0	1	0	0	1
T, V	6	9	5	2	3
nezadáno	106	1	0	2	0
Celkem	215	242	172	218	256

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.3.2 Občané Evropské unie

VĚK

Nejvíce občanů Evropské unie, pracujících v okresech Pardubice a Semily, bylo ve věku mezi 20 až 29 lety. V Pardubicích tato skupina tvořila 46,9% v průměru za roky 2004 až 2008, v okrese Semily 41,0%. Ve věku nad 60 let bylo více občanů Evropské unie v okrese Pardubice, průměr bylo 1,00% a v okrese Semily pouze 0,7%.

Okres Pardubice

Občanů Evropské unie mezi 20 až 24 lety pracovalo v okrese Pardubice nejvíce, v průměru 27,6%, druhou nejpočetnější skupinou byli občané Evropské unie ve věku 25 až 29 let, průměrně 19,3%. Nejmenší procento vykazovali občané Evropské unie nad 60 let věku – 1,00%, mezi 55 až 59 lety 4,1%, do 19 let 5,1%. Ve všech věkových kategoriích se počet zvyšoval až do roku 2007, v roce 2008 byl zaznamenán pokles, což odpovídá poklesu celkového počtu občanů Evropské unie pracujících na území okrese Pardubice.

V roce 2004 není ve statistikách zaznamenán věk jednoho cizince, v roce 2007 chybí věk u tří cizinců.

Tab. 21: Občané Evropské unie – věk, okres Pardubice, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – věk, okres Pardubice, 2004 - 2008					
Věk	2004	2005	2006	2007	2008
do 19	26	195	199	326	70
20-24	195	888	1011	1335	678
25-29	178	484	551	882	653
30-34	90	239	300	615	409
35-39	79	175	212	446	245
40-44	66	191	262	483	287
45-49	60	200	258	515	323
50-54	50	134	219	373	269
55-59	35	91	105	225	150
nad 60	4	23	21	60	57
Celkem	783	2620	3138	5260	3141

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

V letech 2004 a 2005 v okrese Semily pracovalo nejvíce občanů Evropské unie ve věku 20 až 24 let, za tyto roky 26,8%, za celých pět let se zařadila tato věková skupina na druhé místo s 19,8%. Od roku 2006 se nejčastější věková hranice posunula na věk mezi 25 až 29 lety, v letech 2004 až 2008 to bylo v průměru 21,2%. Stejně jako v okrese Pardubice bylo nejméně občanů Evropské unie ve věku nad 60 let (průměrně 0,7%) a pod 19 let (průměrně 2,7%).

Tab. 22: Občané Evropské unie – věk, okres Semily, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – věk, okres Semily, 2004 - 2008					
věk	2004	2005	2006	2007	2008
do 19	15	17	14	9	13
20-24	100	124	120	92	72
25-29	70	109	139	143	117
30-34	38	54	66	93	92
35-39	23	40	66	81	85
40-44	28	42	44	53	54
45-49	43	50	68	77	61
50-54	28	44	53	66	67
55-59	6	12	26	45	42
nad 60	0	3	4	4	9
Celkem	351	495	600	663	612

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

VZDĚLÁNÍ

Nejvíce občanů Evropské unie bylo zaměstnáno v obou okresech se vzděláním od základní školy (C) po tříleté střední školy bez výučního listu či bez maturity (J). V okrese Pardubice tvořili 61,1% a nejpočetnějšími zde byli občané Evropské unie se střední odbornou školou s výučním listem (H) nebo tříletou střední odbornou školou bez výučního listu či bez maturity (J) v letech 2004, 2007 a 2008. V okrese Semily tato skupina tvořila 74,4% a nejpočetnější zde byli po celé pětileté období středoškoláci s výučním listem či bez něj a bez maturity.

Okres Pardubice

Občané Evropské unie se střední odbornou školou s výučním listem (H) nebo tříletou střední odbornou školou bez výučního listu či maturity (J) patřili mezi nejpočetnější v okrese Pardubice v letech 2004, 2007 a 2008, v průměru za tyto tři roky to bylo 29,2%. V letech 2005 a 2006 byli nejpočetnějšími občané Evropské unie se základním (C), nižším středním (D) nebo nižším středním odborným vzděláním (E) s 45,9%. Vysokoškoláků (T, V) včetně absolventů vyšších odborných škol (N) a bakalářů (R) bylo v průměru 3,6%. Bez vzdělání a s nedokončeným základním vzděláním zde pracovalo v průměru pouze 0,04%. Kromě vzdělání vyššího odborného a bakalářského (nárůst byl až do konce roku 2008), rostl počet v každé kategorii do roku 2007, poté klesl.

Tab. 23: Občané Evropské unie – vzdělání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – vzdělání, okres Pardubice, 2004 - 2008					
vzdělání	2004	2005	2006	2007	2008
A, B	0	2	1	5	0
C, D, E	17	1038	1637	1787	794
H, J	76	814	1062	1852	1341
K, L, M	73	176	287	1288	722
N, R	2	7	10	16	18
T, V	28	75	94	155	129
nezadáno	588	508	47	160	137
Celkem	784	2620	3138	5263	3141

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Po celé období pěti let pracovali občané Evropské unie v okrese Semily nejčastěji se střední odbornou školou s výučním listem (H) nebo tříletou střední odbornou školou bez výučního listu či bez maturity (J), v průměru dosáhl jejich procentuální poměr 50,5%. Druhým nejčastějším vzděláním bylo základní (C), nižší střední (D) nebo nižší střední odborné vzdělání (E) s průměrnými 23,9%. Na třetím místě se po celé období zařadili občané Evropské unie s úplným středním všeobecným (K) či odborným vzděláním s maturitou (M) či s vyučením i maturitou (L). V průměru za roky 2004 až 2008 dosáhli 13,1% z celkového počtu občanů Evropské unie, zaměstnaných v okrese Semily. Nejméně bylo občanů Evropské unie bez vzdělání (A) či s nedokončenou základní školou (B - průměrně 0,1%) a s vyšším odborným (N) či bakalářským vzděláním (R - průměrně 0,7%).

Tab. 24: Občané Evropské unie – vzdělání, okres Semily, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – vzdělání, okres Semily, 2004 - 2008					
vzdělání	2004	2005	2006	2007	2008
A, B	0	0	2	1	1
C, D, E	66	130	145	165	155
H, J	139	250	326	355	334
K, L, M	42	69	82	92	75
N, R	1	4	6	5	5
T, V	12	29	35	37	35
nezadáno	91	13	4	8	7
Celkem	351	495	600	663	612

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.3.3 Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání

VĚK

Na rozdíl od obou předcházejících kategorií cizinců, pracujících v okresech Pardubice a Semily, byli cizinci, kteří nepotřebovali povolení k zaměstnání, nejvíce zastoupeni věkovou kategorií 30 až 39 let, procentuálně se jednalo o 31,9% v okrese Pardubice a o 47,1% v okrese Semily.

Okres Pardubice

Mezi nejpočetnější cizince, kteří nepotřebovali povolení k zaměstnání patřili v okrese Pardubice v letech 2005 a 2006 občané mezi 30 až 34 lety, v průměru za tyto dva roky 28,6%, v letech 2007 a 2008 se posunula věková hranice na 35 až 39 let s průměrem 17,2%. Nejméně početnou věkovou kategorií byli cizinci do 19ti let, pouhých 2,4%, dále občané nad 60 let – 3,2% a po nich následovala věková skupina mezi 55 a 59 lety, a to 8,7%.

Tab. 25: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – věk, okres Pardubice, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – věk, okres Pardubice, 2004 - 2008					
věk	2004	2005	2006	2007	2008
do 19	0	0	0	29	10
20-24	0	3	5	33	54
25-29	1	4	6	34	34
30-34	1	8	21	52	57
35-39	0	3	9	54	61
40-44	2	5	12	47	48
45-49	0	1	15	40	52
50-54	1	1	3	16	23
55-59	2	2	4	8	11
nad 60	1	0	1	2	5
Celkem	8	27	76	315	355

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Nejpočetnější skupin tvořili v okrese Semily cizinci (kteří nepotřebovali povolení k zaměstnání) mezi 30 až 34 lety (za období od roku 2004 až 2008 tvořili v průměru 29,4%), pouze v roce 2004 byla nejpočetnější skupina cizinců mezi 35 a 39 lety. Vzhledem k nízkým počtům lze poměrně těžko určit skupiny na dalších místech, procentuálně se však řadili na druhé místo (po občanech mezi 30 až 34 lety) cizinci ve věku 35 až 39 let s průměrnými 19,3%, poté s 15,2% věková kategorie 25 až 29 let.

Tab. 26: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – věk, okres Semily, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – věk, okres Semily, 2004 - 2008					
věk	2004	2005	2006	2007	2008
do 19	0	0	1	0	0
20-24	0	1	1	2	3
25-29	2	4	10	9	16
30-34	2	7	23	32	46
35-39	3	4	8	17	22
40-44	1	3	11	12	16
45-49	0	0	12	17	15
50-54	0	0	3	17	20
55-59	0	0	4	9	15
nad 60	0	1	3	3	2
Celkem	8	20	76	118	155

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

VZDĚLÁNÍ

Stejně jako u občanů Evropské unie je nejčastějším vzděláním u cizinců (kteří nepotřebují povolení k zaměstnání) v okrese Pardubice i Semily vzdělání od základní školy (C) po tříleté střední školy bez výučního listu či bez maturity (J), nejméně občanů bylo zaměstnáno v těchto okresech bez vzdělání či s nedokončeným základním vzděláním.

Okres Pardubice

V letech 2006 až 2008 pracovalo nejvíce cizinců v okrese Pardubice se základním (C), nižší středním (D) nebo nižším středním odborným vzděláním (E), v průměru to bylo za tyto tři roky 59,4%, v roce 2005 bylo nejvíce vyučených (H, J) a v roce 2004 mělo 50% cizinců vysokou školu či doktorské vzdělání, což je dáno i nízkým celkovým počtem cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání v tomto roce – celkem osm.

Pouhých 4,1% bylo cizinců s vyšším odborným či bakalářským vzděláním..

Tab. 27: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Pardubice, 2004 - 2008					
vzdělání	2004	2005	2006	2007	2008
A, B	0	0	0	0	1
C, D, E	1	4	27	234	243
H, J	1	9	19	26	39
K, L, M	1	5	12	27	39
N, R	1	1	1	4	6
T, V	4	8	16	19	21
nezadáno	0	0	1	5	6
Celkem	8	27	76	315	355

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Také v okrese Semily byli nejpočetnější cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, se základním (C), nižším středním (D) nebo nižším středním odborným vzděláním (E), a to průměrně za sledovaných pět let 50,6%. V roce 2004 mělo toto vzdělání sedm cizinců z celkových osmi. Druhou v průměru nejpočetnější skupinou byli zahraniční zaměstnanci s výučním listem (H) nebo tříletou střední odbornou školou bez výučního listu či bez maturity (J), tvořili 26,4% v letech 2004 – 2008.

Vyššího odborného (N) a bakalářského vzdělání (R) dosáhlo v průměru pouze 0,6% cizinců, s nedokončeným základním vzděláním či bez vzdělání bylo v okrese Semily pouze 1,2% cizinců.

Tab. 28: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Semily, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Semily, 2004 - 2008					
vzdělání	2004	2005	2006	2007	2008
A, B	0	1	0	1	0
C, D, E	7	13	30	38	45
H, J	1	3	21	43	63
K, L, M	0	2	17	20	24
N, R	0	0	1	1	1
T, V	0	1	6	9	22
nezadáno	0	0	1	6	0
Celkem	8	20	76	118	155

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.4 ANALÝZA POČTU CIZINCŮ NA TRHU PRÁCE PODLE OBOROVÉ KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ, PROFESNÍHO ZAŘAZENÍ A DOBY TRVÁNÍ ZAMĚŠTNÁNÍ

4.4.1 CIZINCI, KTEŘÍ POTŘEBUJÍ POVOLENÍ K ZAMĚŠTNÁNÍ

OKEČ

Největší počet pracovníků byl v okresech Pardubice a Semily zaměstnán ve zpracovatelském průmyslu, celkově v průměru za sledovaných pět let přibližně 54%. Následovalo stavebnictví jako druhá nejpočetnější ekonomická činnost a dále v okrese Semily zemědělství a v okrese Pardubice činnost spojená s nemovitostmi či s pronájmem.

Okres Pardubice

V okrese Pardubice se na první místo ekonomických činností zařadil zpracovatelský průmysl, v průměru za roky 2004 až 2008 to bylo 54,4%. Ve stavebnictví bylo procentuálně zaměstnáno v průměru za roky 2004 až 2008 28,0% cizinců.

Mezi nejméně zastoupené ekonomické činnosti patřily např. věda a výzkum, zde byli cizinci zaměstnáni pouze v roce 2008, a to 256 cizinců (3,2%), taktéž pouze v tomto roce byli zaměstnáni cizinci v administrativě – 354 cizinci (4,4%). V dopravě, skladování, na poštách či v telekomunikacích bylo zaměstnáno v průměru za celé pětileté období 1,1%, ve školství 1,7%.

Tab. 29: Povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Pardubice, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Pardubice, 2004 - 2008					
ekonomická činnost	2004	2005	2006	2007	2008
zemědělství, myslivost	27	36	29	11	13
zpracovatelský průmysl	317	301	477	2878	5458
stavebnictví	0	484	759	1158	1621
doprava, skladování, pošta, telekomunikace	1	3	13	61	241
administrativa	0	0	0	0	354
nemovitosti či pronájem	8	161	301	454	24
věda, výzkum, technika	0	0	0	0	256
školství	22	17	15	10	4
ostatní	11	22	14	14	29
Celkem	386	1024	1608	4586	8000

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Zpracovatelský průmysl zaměstnával největší počet cizinců i v okrese Semily stejně jako v okrese Pardubice. Procentuálně jich zde za posledních pět let pracovalo 57,3% z nich, nejvíce zahraničních pracovníků pracovalo ve zpracovatelském průmyslu v roce 2008 – 184 (71,9%). Druhé místo zaujali cizinci pracující v zemědělství či myslivosti, v průměru 23,5%.

Mezi méně atraktivní ekonomické činnosti se řadilo např. školství, kde bylo zaměstnáno v průměru za sledovaných pět let 0,3% cizinců a např. v roce 2005 a 2007 zde nebyl zaměstnán ani jeden cizinec. Obdobně tomu bylo ve zdravotnictví, v průměru za roky 2004 až 2008 zde bylo zaměstnáno 0,56% cizinců – v roce 2004 a 2006 to bylo po jednom zaměstnanci, v letech 2005 a 2007 po dvou zahraničních zaměstnancích a v roce 2008 žádný.

Tab. 30: Povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Semily, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Semily, 2004					
ekonomická činnost	2004	2005	2006	2007	2008
zemědělství, myslivost	65	70	45	39	37
lesní hospodářství, chov ryb	8	8	5	4	4
dobývání nerostných surovin	0	0	0	0	0
zpracovatelský průmysl	101	120	96	136	184
stavebnictví	26	31	15	10	14
obchod a opravy	1	1	3	14	10
ubytování, pohostinství, stravování	12	9	6	11	4
doprava, skladování, pošta, telekomunikace	0	0	0	2	1
veřejná správa	0	0	0	0	1
školství	1	0	1	0	1
zdravotnictví, veterinářství	1	2	1	2	0
ostatní veřejné služby	0	1	0	0	0
Celkem	215	242	172	218	256

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

PROFESNÍ ZAŘAZENÍ

Nejčastěji obsazovanou profesí v obou okresech byli pomocní a nekvalifikovaní dělníci, kolem 38%, další nejčastěji obsazované profese jsou řemeslníci a kvalifikovaní výrobci a obsluha strojů a zařízení.

Okres Pardubice

Celých 38,7% cizinců pracovalo jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, kdy jich procentuálně bylo nejvíce v roce 2006 – 59,1% (950 cizinců), dále 54,8% cizinců v roce 2005 (561), kdežto početně jich pracovalo v této profesi nejvíce v roce 2008 – 2895 zahraničních pracovníků (36,2%) a o rok dříve 1686 (36,8%). Druhou neobsazovanější profesí byla obsluha

strojů a zařízení s průměrem za pět sledovaných let 28,1%, početně i procentuálně zde pracovalo nejvíce cizinců v roce 2008, celkem 3938 (49,2%) a v roce 2007 – 2240 (48,8%).

Nejméně obsazovanou profesí byli kvalifikovaní dělníci s 0,5% v průměru za sledované období, přičemž v roce 2008 zde nepracoval cizinec žádný. Nižších administrativních pracovníků bylo v průměru za toto období zaměstnáno pouze jedno procento.

Tab. 31: Povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 - 2008					
profese	2004	2005	2006	2007	2008
zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	26	29	27	27	32
vědečtí a odborní duševní pracovníci	37	34	29	26	33
techničtí, zdravot. a pedagog. pracovníci	111	79	72	94	46
nižší administrativní pracovníci	2	2	2	62	235
provozní pracovníci ve službách a obchodě	7	15	6	6	9
kvalifikovaní dělníci	5	7	7	1	0
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	99	221	259	444	812
obsluha strojů a zařízení	73	76	256	2240	3938
pomocní a nekvalifikovaní dělníci	26	561	950	1686	2895
příslušníci armády	0	0	0	0	0
Celkem	386	1024	1608	4586	8000

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Stejně jako v okrese Pardubice pracovalo i v okrese Semily nejvíce cizinců jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, v průměru 37,3%. Druhou nejčastější profesí byli řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, která představovala v průměru 33,8% (367 cizinců), např. v roce 2004 dosáhli tito zahraniční pracovníci 37,7% (81).

Nejméně obsazovanou profesí byli s 0,8 % zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci a se stejným procentním průměrem techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci.

Tab. 32: Povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Semily, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Semily, 2004 - 2008					
profese	2004	2005	2006	2007	2008
zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	4	4	1	0	0
vědečtí a odborní duševní pracovníci	5	4	3	2	2
techničtí, zdravot. a pedag. pracovníci	2	3	2	1	1
nižší administrativní pracovníci	0	0	0	3	4
provozní prac. ve službách a obchodě	6	3	3	6	1
kvalifikovaní dělníci	6	9	10	9	12
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	81	84	50	77	82
obsluha strojů a zařízení	40	58	31	29	56
pomocní a nekvalifikovaní dělníci	71	77	72	91	98
Celkem	215	242	172	218	256

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

Doba trvání zaměstnání

V okrese Pardubice bylo nejvíce cizinců zaměstnáno na dobu mezi sedmi až dvanácti měsíci, v okrese Semily tomu bylo stejně s výjimkou let 2005 a 2006, kdy zde pracovalo nejvíce cizinců déle než dvanáct měsíců. Práce nad dvanáct měsíců se týká prodloužení povolení k zaměstnání. U zaměstnáních kratších než dvanáct měsíců byla pracovní povolení předčasně ukončena.

Okres Pardubice

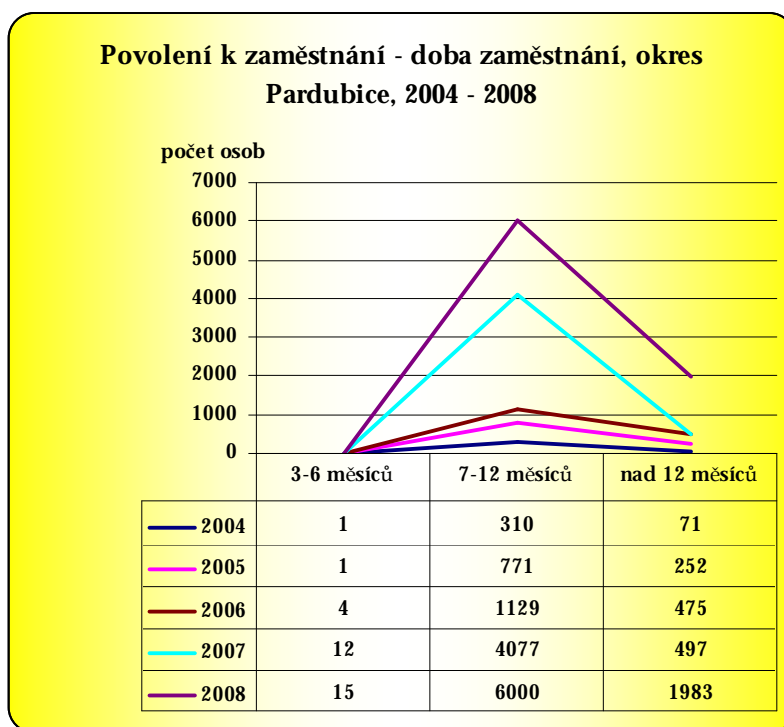
Cizinci zaměstnaní na dobu mezi sedmi až dvanácti měsíci tvořili v průměru za sledované období pěti let 77,9%, nejvíce v roce 2007 - 88,9% (celkem 4077 pracovníků) a v roce 2004 – 80,3% (310 zaměstnanců), početně nejvíce cizinců pracovalo po tuto dobu v roce 2008 – 6000 cizinců (75%), na druhém místě zůstává rok 2007.

Nejkratší doba zaměstnání byla do tří a do šesti měsíců včetně, v průměru za pět let 0,4%.

Tab. 33: Povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008					
měsíce	2004	2005	2006	2007	2008
do 3	4	0	0	0	2
3-6	1	1	4	12	15
7-12	310	771	1129	4077	6000
nad 12	71	252	475	497	1983
Celkem	386	1024	1608	4586	8000

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Graf 11: Povolení k zaměstnání – doba zaměstnání, okres Pardubice, 2004-2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Procentuálně nejvíce cizinců pracovalo v okrese Semily po dobu sedmi až dvanácti měsíců - stejně jako v okrese Pardubice. Rozdíl je zde v letech 2005 a 2006, kdy nejvíce cizinců pracujících v okrese Semily bylo zaměstnáno navíc než dvanáct měsíců, v roce 2005 82,2% (199 cizinců) a v roce 2006 70,4% (121 cizinců).

Zaměstnaných cizinců mezi sedmi až dvanácti měsíci bylo nejvíce v roce 2004 – 181 cizinců (84,2%) a poté v roce 2008 - 175 zahraničních pracovníků (68,4%).

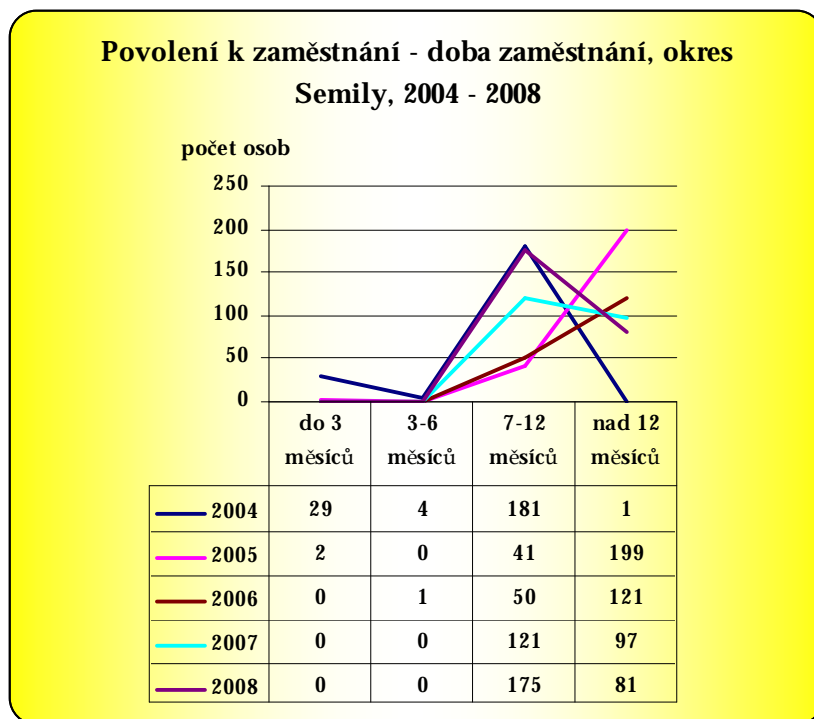
Cizinců, kteří potřebovali povolení k zaměstnání, bylo zaměstnáno v průměru za roky 2004 - 2008 po dobu mezi sedmi až dvanácti měsíci 50,8%, nad dvanáct měsíců 45,8% .

Pouhých 0,5% cizinců bylo zaměstnáno po dobu mezi třemi až šesti měsíci.

Tab. 34: Povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008

Povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008					
měsíce	2004	2005	2006	2007	2008
do 3	29	2	0	0	0
3-6	4	0	1	0	0
7-12	181	41	50	121	175
nad 12	1	199	121	97	81
Celkem	215	242	172	218	256

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

Graf 12: Povolení k zaměstnání – doba zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.4.2 Občané Evropské unie

OKEČ

Převážná část občanů Evropské unie pracovala ve zpracovatelském průmyslu v obou okresech, stejně tak tomu bylo i u povolení k zaměstnání. Druhé místo v okrese Pardubice náleželo činnostem spojených s nemovitostmi, pronájemy či službami pro podniky, v okrese Semily bylo na druhém místě zemědělství. Třetí nejčastější ekonomickou činností bylo zaměstnání ve stavebnictví.

Okres Pardubice

Ve zpracovatelském průmyslu pracovalo v průměru za roky 2004 až 2008 61,1% občanů EU, procentuálně i početně jich zde nejvíce bylo v roce 2007 – 4439 (84,3%).

Občanů EU v nemovitostech, pronájmech a službách pro podniky pracovalo v roce 2006 57,0% (1787), v ostatních letech v průměru pouze 3,7%, přes tyto rozdíly zde v průměru za pět let pracovalo 14,4% občanů EU. Ve stavebnictví jich pracovalo 11,1% v průměru za pět sledovaných let.

Nejméně obsazovaná místa byla v zemědělství, myslivosti či lesním hospodářství (průměrně 1%) a ve školství, vzdělání, vědě a výzkumu (1,2%).

Tab. 35: Občané Evropské unie – OKEČ, okres Pardubice, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – OKEČ, okres Pardubice, 2004					
ekonomická činnost	2004	2005	2006	2007	2008
zemědělství, myslivost, lesní hospodářství	8	71	5	8	25
zpracovatelský průmysl	430	1942	935	4439	1964
stavebnictví	191	250	245	285	256
obchod a opravy	34	66	59	85	115
doprava, skladování, pošta, telekomunikace	25	33	24	91	73
nemovitosti	27	171	1787	254	5
administrativa, veřejná správa	0	0	0	1	489
školství, vzdělávání, věda a výzkum	18	30	27	33	35
zdravotnictví, veterinářství	39	40	33	36	38
ostatní	12	17	23	31	141
Celkem	784	2620	3138	5263	3141

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Zpracovatelský průmysl zde zaměstnával v průměru 69,9% občanů Evropské unie, nejvíce jich zde procentuálně pracovalo v roce 2005 – 73,7% (365 občanů EU) a v roce 2006 – 73,2% (439), početně nejvíce v roce 2007 – 474 (71,5%). Na druhém místě byli zaměstnání občané EU ve stavebnictví - 6,9% v průměru za celé sledované období a v těsném závěsu s 6,7% byli zaměstnání občané EU v zemědělství.

Pouhá 2,5% občanů EU v průměru za pět sledovaných let pracovalo v obchodech a opravách, 3,7% ve zdravotnictví nebo veterinářství.

Tab. 36: Občané Evropské unie – OKEČ, okres Semily, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – OKEČ, okres Semily, 2004					
ekonomická činnost	2004	2005	2006	2007	2008
zemědělství, myslivost	23	21	25	37	78
zpracovatelský průmysl	242	365	439	474	381
stavebnictví	20	31	42	49	49
obchod a opravy	11	12	11	15	18
hotely, restaurace	27	27	26	32	31
zdravotnictví, veterinářství	17	16	21	24	22
ostatní	11	23	36	32	33
Celkem	351	495	600	663	612

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

PROFESNÍ ZAŘAZENÍ

Okres Pardubice i Semily zaměstnával nejvíce občanů Evropské unie ve stejných profesích jako u cizinců, kteří potřebují povolení k zaměstnání, převážně tedy jako pomocné a nekvalifikované pracovní síly, dále při obsluze strojů a zařízení, řemeslníky a kvalifikované výrobce.

Okres Pardubice

Z celkového počtu pomocných a nekvalifikovaných pracovníků z Evropské unie zaměstnávaly firmy v okrese Pardubice v průměru za pět sledovaných let 35,8%. Občanů Evropské unie pracujících při obsluze strojů a zařízení bylo 32,9% v průměru, např. nejvíce v roce 2005 – 1763 (67,3%) a v roce 2006 – 1362 (43,4%).

Nejmenší zastoupení představovali za období let 2004 až 2008 kvalifikovaní dělníci s 0,8% a zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci s průměrem 1,3%.

Tab. 37: Občané Evropské unie – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 - 2008					
profese	2004	2005	2006	2007	2008
zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	19	30	32	40	44
vědečtí a odborní duševní pracovníci	40	55	55	72	79
techničtí, zdravot. a pedagog. pracovníci	110	145	133	181	187
nižší administrativní pracovníci	27	31	22	28	32
provozní pracovníci ve službách a obchodě	19	24	29	50	108
kvalifikovaní dělníci	4	69	3	5	23
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	271	355	356	412	522
obsluha strojů a zařízení	165	1763	1362	633	654
pomocní a nekvalifikovaní dělníci	129	148	1146	3842	1492
Celkem	784	2620	3138	5263	3141

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Okres Semily zaměstnával v letech 2004 – 2008 nejvíce občanů Evropské unie při obsluze strojů a zařízení, průměrně 32,9%. Počet občanů EU na pracovních místech řemeslníků a kvalifikovaných výrobců se procentuálně pohybuje v letech 2004 až 2008 mezi 27,9% - 33,1%, tedy bez větších procentuálních výkyvů. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci tvořili průměrně 15,7%.

Mezi nejméně obsazované profese patřili zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci s 1,2% a nižší administrativní pracovníci s 1,5%.

Tab. 38: Občané Evropské unie – profesní zařazení, okres Semily, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – profesní zařazení, okres Semily, 2004 - 2008					
profese	2004	2005	2006	2007	2008
zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	5	5	5	8	8
vědečtí a odborní duševní pracovníci	17	22	24	26	24
techničtí, zdravot. a pedagog pracovníci	23	22	24	23	24
nižší administrativní pracovníci	4	6	7	10	15
provozní pracovníci ve službách a obchodě	28	30	31	39	39
kvalifikovaní dělníci	17	17	20	24	23
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	116	138	171	214	172
obsluha strojů a zařízení	111	182	239	198	162
pomocní a nekvalifikovaní dělníci	30	73	79	121	145
příslušníci armády	0	0	0	0	0
Celkem	351	495	600	663	612

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

DOBA TRVÁNÍ ZAMĚSNÁNÍ

Občané Evropské unie pracovali nejčastěji v obou okresech po dobu nad dvanáct měsíců a nejméně občanů EU po dobu do šesti měsíců.

Okres Pardubice

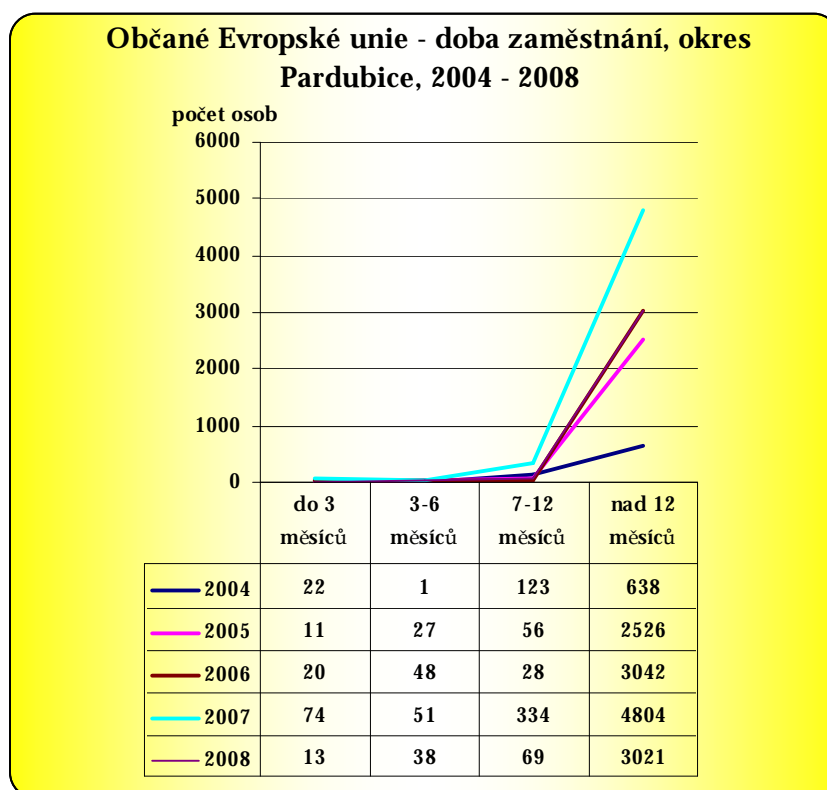
Po dobu nad dvanáct měsíců zde pracovalo průměrně za sledované pětileté období 2806 občanů EU (92,4%). Početně nejsilnějším byl rok 2007 – 4804 občanů EU (91,3%). Nejméně občanů EU pracovalo v okresu Pardubice po dobu mezi třemi až šesti měsíci, a to pouze jedno procento, následuje doba zaměstnání do tří měsíců – 1,0%.

Roky 2006 a 2008 se v grafu téměř kryjí.

Tab. 39: Občané Evropské unie – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008					
měsíce	2004	2005	2006	2007	2008
do 3	22	11	20	74	13
3-6	1	27	48	51	38
7-12	123	56	28	334	69
nad 12	638	2526	3042	4804	3021
Celkem	784	2620	3138	5263	3141

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Graf 13: Občané Evropské unie – doba zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

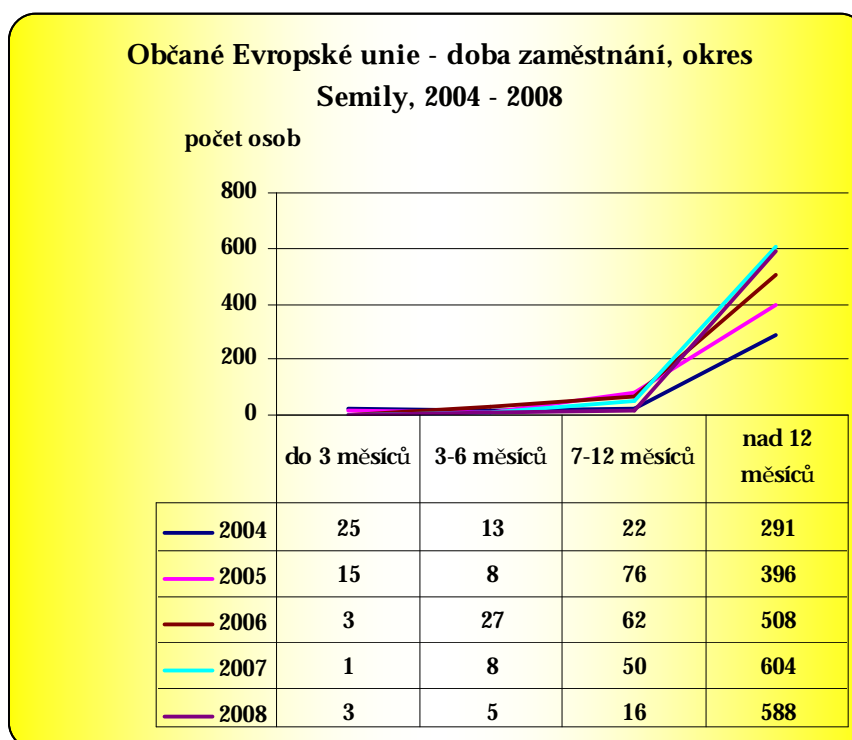
V okrese Semily bylo nad dvanáct měsíců zaměstnáno průměrně 87,0% občanů EU za posledních pět let. Procentuálně nejvíce jich bylo v roce 2008 – 588 občanů EU (96,1%).

Nejméně občanů Evropské unie bylo zaměstnáno po dobu do tří měsíců – 2,3% a poté od tří do šesti měsíců – 2,4%.

Tab. 40: Občané Evropské unie – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008

Občané Evropské unie – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008					
měsíce	2004	2005	2006	2007	2008
do 3	25	15	3	1	3
3-6	13	8	27	8	5
7-12	22	76	62	50	16
nad 12	291	396	508	604	588
Celkem	351	495	600	663	612

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

Graf 14: Občané Evropské unie – doba zaměstnání, okres Semily , 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

4.4.3 Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání

OKEČ

V této skupině cizinců se jich stejně jako u občanů Evropské unie a u pracovních povolení, nejvíce uplatnilo ve zpracovatelském průmyslu.

Okres Pardubice

Ve zpracovatelském průmyslu pracovalo v okrese Pardubice v průměru za sledované období pěti let 71,4% cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání. V roce 2007 91,4% s 288 zaměstnanci (početně na druhém místě), poččetně nejvíce v roce 2008 - 292 pracovníků (82,3%).

Na druhém místě pracovalo ve vzdělávacích činnostech v průměru ve sledovaném pětiletém období 11,7% těchto cizinců.

Nejmenší zastoupení těchto cizinců pracovalo v zemědělství či myslivosti, pouze 0,1%, v ubytování 0,3% ve stavebnictví 0,4%.

Tab. 41: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Pardubice, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Pardubice, 2004 - 2008					
ekonomická činnost	2004	2005	2006	2007	2008
zemědělství, myslivost	0	0	0	1	1
zpracovatelský průmysl	3	18	60	288	292
stavebnictví	0	0	1	1	1
obchod a opravy spotřebičů, mot. vozidel	1	2	6	9	14
ubytování, stravování, pohostinství	0	0	0	2	3
doprava, sklady, pošta, telekomunikace	0	0	0	1	4
nemovitosti	1	1	0	1	3
veřejná správa	0	0	1	6	0
věda, výzkum, technika	0	0	0	0	10
zdravotnictví, veterinářství	0	1	7	4	2
ostatní veřejné služby	0	0	1	2	14
vzdělávání	3	5	0	0	9
Celkem	8	27	76	315	355

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Opět největší počty cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaných v okrese Semily v období 2004 – 2008 bylo ve zpracovatelském průmyslu činily průměrně 79,2%. V tabulce 42 vidíme stoupající počet cizinců v tomto odvětví.

Nejméně cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání pracovalo za sledované období ve vědě, výzkumu a technice (0,1%), ve veřejné správě (0,2%) a v lesním hospodářství či lovu ryb (0,3%).

Tab. 42: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Semily, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Semily, 2004 - 2008					
ekonomická činnost	2004	2005	2006	2007	2008
zemědělství, myslivost	0	1	3	7	13
lesní hospodářství, chov ryb	0	0	0	1	1
zpracovatelský průmysl	8	18	52	84	103
stavebnictví	0	0	1	1	3
obchod a opravy spotřebičů, mot. vozidel	0	0	17	21	23
ubytování, stravování, pohostinství	0	1	1	1	2
veřejná správa	0	0	0	1	0
věda, výzkum, technika	0	0	0	0	1
zdravotnictví, veterinářství	0	0	0	0	7
ostatní veř. služby	0	0	1	1	2
domácnosti zam. personál	0	0	1	1	0
Celkem	8	20	76	118	155

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

PROFESNÍ ZAŘAZENÍ

Nejčastěji jsou v okrese Pardubice a Semily zaměstnáváni cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, jako řemeslníci, kvalifikovaní výrobci a obsluha strojů a zařízení.

Okres Pardubice

V letech 2004 až 2008 bylo na pracovních místech nejvíce cizinců zařazených na pracovní místa pomocných a nekvalifikovaných dělníků a na obsluhu strojů a zařízení. Počty pomocných a nekvalifikovaných dělníků výrazně vzrostly v roce 2007, kdy jich bylo 187 (59,4%). Obsluha strojů a zařízení tvořila v průměru za sledované období 23,3%. Na třetí místo se řadí řemeslníci a kvalifikovaní výrobci s nejvyšším počtem v roce 2008 – 60 (16,9%).

Pouze 0,5% tvořili nižší administrativní pracovníci, 2,8% provozní pracovníci ve službách a obchodech za celé pětileté období.

Tab. 43: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004-2008					
profese	2004	2005	2006	2007	2008
zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	0	0	1	2	1
vědečtí a odborní duševní pracovníci	4	5	8	5	14
techničtí, zdravot. a pedagog. pracovníci	1	3	2	6	23
nižší administrativní pracovníci	0	0	0	2	7
provozní pracovníci ve službách, obchodě	0	0	6	8	12
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	1	4	5	17	60
obsluha strojů a zařízení	1	14	50	88	112
pomocní a nekvalifikovaní dělníci	1	1	4	187	126
Celkem	8	27	76	315	355

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Okres Semily

Cizinců na místech řemeslníků a kvalifikovaných výrobců pracovalo v okrese Semily za sledované pětileté období nejvíce, a to 38,8% v průměru, z toho nejvíce v roce 2008 – 47 osob (30,3% z celkového počtu) a o rok dříve 46 řemeslníků či kvalifikovaných výrobců (39,0% z celkového počtu). Druhá nejčastěji obsazovaná profese cizinců byla obsluha strojů a zařízení, kdy největší nárůst byl opět zaznamenán v letech 2007 a 2008.

Není bez zajímavosti, že na místech kvalifikovaných dělníků pracovalo v okrese Semily 13,1% cizinců, zatímco v okrese Pardubice tam nebyl za pětileté období zaměstnán ani jediný, proto jsem profesi v tabulce 43 vynechala.

Nižší administrativní pracovníci zaujímali pouze 0,6% cizinců bez povolení k zaměstnání, techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci 0,4%.

Tab. 44: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Semily, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Semily, 2004 - 2008					
profese	2004	2005	2006	2007	2008
zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	0	0	0	2	1
vědečtí a odborní duševní pracovníci	0	0	3	3	7
techničtí, zdravot. a pedag pracovníci	0	0	0	0	3
nižší administrativní pracovníci	0	0	0	2	2
provozní pracovníci ve službách a obchodě	0	0	1	2	4
kvalifikovaní dělníci	0	1	19	23	25
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	2	11	34	46	47
obsluha strojů a zařízení	6	7	17	34	47
pomocní a nekvalifikovaní dělníci	0	1	2	6	19
Celkem	8	20	76	118	155

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

DOBA TRVÁNÍ ZAMĚSNÁNÍ

V okresech Pardubice a Semily pracovalo nejvíce cizinců, kteří nepotřebovali povolení k zaměstnání, po dobu delší než dvanáct měsíců.

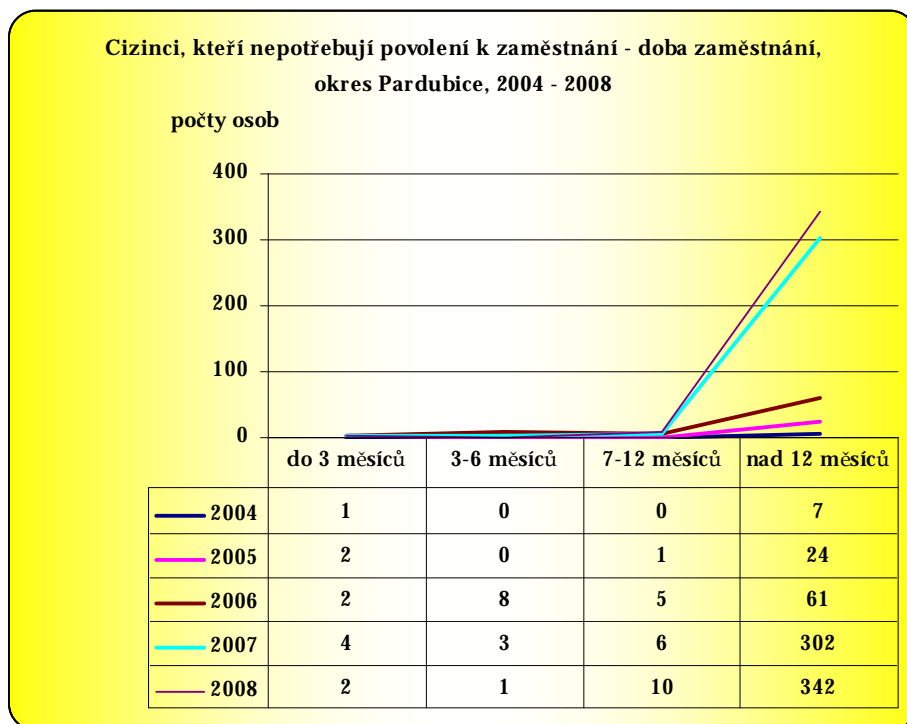
Okres Pardubice

V průměru v okrese Pardubice pracovalo nad dvanáct měsíců 89,8% cizinců. Nejvíce jich bylo v roce 2008, a to 342 pracovníků (96,3%) a v roce 2007 – 302 pracovníků (95,9%). Průměrně pouze 2,4% cizinců pracovalo od tří do šesti měsíců a 3,0% cizinců pracovalo po dobu sedmi až dvanácti měsíců.

Tab. 45: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008					
	2004	2005	2006	2007	2008
do 3	1	2	2	4	2
3-6	0	0	8	3	1
7-12	0	1	5	6	10
nad 12	7	24	61	302	342
	8	27	76	315	355

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

Graf 15: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba zaměstnání, okres Pardubice, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Pardubicích, 2009

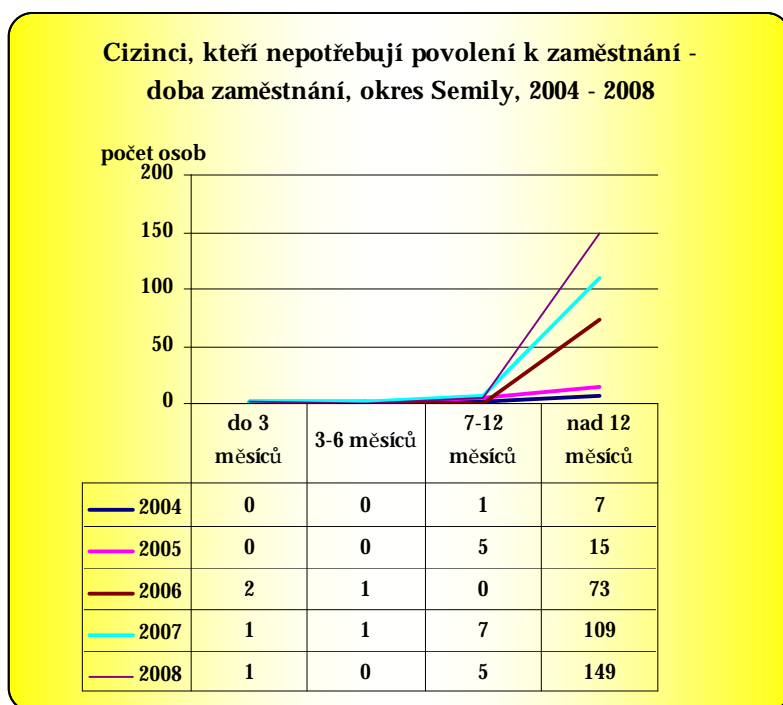
Okres Semily

Průměrně za roky 2004 až 2008 pracovalo 84,9% cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, v okrese Semily po dobu delší než jeden rok. 96,1% dosáhli tito cizinci v roce 2006 (početně 73) a taktéž 2008 (149 občanů třetích zemí). Pouze 0,4% cizinců pracovalo mezi třemi až šesti měsíci a 0,8% občanů třetích zemí pracovalo nejdéle do tří měsíců.

Tab. 46: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008

Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008					
	2004	2005	2006	2007	2008
do 3	0	0	2	1	1
3-6	0	0	1	1	0
7-12	1	5	0	7	5
nad 12	7	15	73	109	149
	8	20	76	118	155

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

Graf 26: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 - 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Úřadu práce v Semilech, 2009

5 SITUACE V ROCE 2009

Na přelomu let 2008 a 2009 byla i naše republika zasažena ekonomickou krizí, která postupně mění situaci na trhu práce, dochází k úpadku mnoha firem a odvětví (na Semilsku např. klesající odbyt v textilním či automobilovém průmyslu), která nemají dostatečný odbyt, a tedy ani prostředky pro zaměstnávání stejného počtu zaměstnanců, jak tomu bylo ke konci roku 2008. Dochází čím dál častěji k propouštění zahraničních zaměstnanců v první řadě, ale taktéž k propouštění zaměstnanců z řad občanů České republiky.

Počet cizinců v České republice s povolením k zaměstnání, občanů Evropské unie i cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání klesl z 284 551 osob v prosinci 2008 na 272 355 osob ke konci ledna 2009, tj. pokles za jeden měsíc o 12 196 osob, tedy o 4,3%; z toho ubylo 4 084 povolení k zaměstnání, 7 777 občanů Evropské unie a 335 cizinců bez potřebného povolení k zaměstnání.

Obdobně je tomu v okrese Pardubice, kde celkový počet cizinců ke konci ledna 2009 klesl v porovnání s prosincem 2008 o 6,46%, tj. o 743 cizinců (z toho ubylo 261 povolení k zaměstnání, 458 občanů EU a 24 cizinců bez potřebného povolení). V okrese Semily se počet cizinců snížil v tomtéž období o 40 osob, což představuje 3,91% (z toho je 11 povolení k zaměstnání, 17 občanů EU a 12 cizinců bez povolení k zaměstnání).

5.1 MOŽNOSTI ŘEŠENÍ NOVÉ SITUACE NA TRHU PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE PO LEDNU 2009

V letech 2004 až 2008 se projevoval na trhu práce v naší republice nedostatek pracovních sil zejména v oborech se směnným provozem, nízkými mzdami či těžkými pracovními podmínkami. Z důvodu nezájmu občanů České republiky a rostoucí poptávky o tato pracovní místa začali zaměstnavatelé přijímat cizince, nejčastěji občany Ukrajiny, Polska, Slovenska, Vietnamu či např. Mongolska.

Tito cizinci se do České republiky dostávali převážně prostřednictvím pracovních agentur, které od nich vybíraly nemalé zálohy pohybující se mezi 3 000 až 10 000 USD (přibližně mezi 68 600 až 228 800 Kč v závislosti na aktuálním kurzu, kurz České národní banky, 20. února 2009). Aby k nám mohli přijít pracovat, museli většinou zadlužit sebe i celé rodiny, které zůstaly navíc do značné míry závislé na jim posílaných penězích vydělaných u nás za často velmi těžkých a platově diskriminačních podmínek. Jejich propouštěním z práce u nás nastala nová složitá situace. Na její řešení se vyskytují různé náhledy. Na prvním místě jde (spolu s omezováním vydávání víz a pracovních povolení novým cizincům) o vládou přijatý návrh Ministerstva vnitra České republiky (dále MV ČR), které proto připravilo program s názvem *Projekt dobrovolných návratů*. Spočívá v nabídce finanční podpory od MV ČR v případě jeho využití pro prvních 2000 cizinců. Cizincům, kteří se do *Projektu dobrovolných návratů* přihlásí, bude zaplacen letenka do jejich vlasti, nouzové ubytování po dobu od registrace v projektu do odjezdu a při samotném odletu bude cizincům poskytnuta částka 500 EUR pro dospělého, na dítě do patnácti let částka 250 EUR. Celková částka, kterou MV ČR získalo na *Projekt dobrovolných návratů* od vlády České republiky, je 60 milionů korun. *Projekt dobrovolných návratů* byl započat 16. února 2009 a za první týden ho využilo 270 cizinců, jak uvedl ministr vnitra Ivan Langr (ODS) v pořadu Otázky Václava Moravce (ČT1, 22. února 2009), z nichž 56 již Českou republiku opustilo.

Ministerstvo vnitra České republiky také uvedlo, že pokud projeví zájem o dobrovolný návrat do vlasti více cizinců než prvních 2000, bude žádat vládu České republiky o uvolnění další částky pro pokračování projektu.

V praxi se ale ukazuje, že *Projekt dobrovolných návratů* neřeší zdaleka všechny problémy a složitou životní situaci cizinců. V pořadu Reportéři ČT ze dne 9. února 2009 vystoupil na kameru propuštěný zahraniční zaměstnanec z Mongolska, žijící zde s manželkou a malým (asi ročním) dítětem. Vypověděl, že agentuře zprostředkovávající mu práci v České republice zaplatil 10.000,- USD; agentura mu přislíbila výdělek kolem 15.000 Kč, ale cizince

neinformovala o skutečnostech, že z této částky budou odváděny daně, bude si z nich platit ubytování, tlumočnicka ad. V reálu se jeho mzda pohybovala kolem 7 000 Kč čistého. Při zhruba 3 000 Kč, které jim zbyly na živobytí, musel navíc zaplatit splátky do banky v Mongolsku, na které kvůli krizi v práci již třetím měsícem nemá a kde mu narůstají sankce. Dotyčný občan Mongolska uvedl, že např. jedí jedenkrát denně. Při otázce reportéra, zda by využili projektu k návratu domů, zněla jeho odpověď naprosto jednoznačně – domů se vrátit nechtějí, chtějí zůstat tady a chtějí práci.

Další obdobný případ by uveden v článku Jana Matějky (ČTK) uveřejněném dne 11. února 2009 na serveru novinky.cz, kde ministr pro lidská práva a menšiny Michael Kocáb (SZ) uvedl: „Česká společnost by měla být velkorysá a ohleduplná, jednou bude opět cizí pracovníky potřebovat“. Uvedl zde případ dvacetišestiletého pana Thanha (Vietnam), který si po zjištění, že pracovní podmínky neodpovídají domluveným podmínkám, našel novou práci, kam on a další čtyři vietnamští pracovníci nastoupili bohužel tři týdny před nabytím platnosti povolení k zaměstnání v dané firmě. Z toho důvodu je cizinecká policie chtěla vyhostit. Čtyři Vietnamci se odvolali, ale pan Thanh nestihl podat odvolání včas z důvodu nemoci. Ministr M. Kocáb požádal ministra vnitra I. Langra o přezkoumání rozhodnutí o vyhoštění pana Thanha, který to odmítl s tím, že dotyčný třikrát porušil zákon (v článku není uvedeno, o jaké porušení zákona se jednalo) a že o jeho osudu rozhodne soud. Poradna pro občanství, občanská a lidská práva s I. Langrem také nesouhlasí a upozorňuje, že vzhledem ke zmeškání lhůty k podání správní žaloby pana Thanha, může o jeho vyhoštění rozhodnout pouze cizinecká policie nebo Ministerstvo vnitra. Ministr M. Kocáb dodává: „Žije a pracuje tisíce kilometrů od domova, kontakt s úřady a zaměstnavateli mu zajišťuje agentura práce... Mladý muž neumí český jazyk, v případě problémů mu doma ve vzdálené vlasti hrozí další sankce. Sankce by ohrozily i jeho rodinu,“.

K tomu vláda omezuje vydávání víz a pracovních povolení, aby zabránila příjezdu nových cizinců. Domnívám se, že za vzniklou situaci cizinců, kteří se náhle ocitli bez prostředků, by měly být k odpovědnosti povolány právě zprostředkovatelské agentury, jimž v podstatě jejich nekontrolovatelná činnost umožnila, aby se – přes odhadované velké zisky ze získávání levné pracovní síly – nemusely o cizince v okamžiku, kdy přijdou o dohodnutou práci nijak starat. Vše mohou nechávat na státu, tady jinak řečeno na daňových poplatnících. Nelze se pak divit, že značná část české veřejnosti si neutváří k cizincům dobrý vztah zvláště v době, kdy i naši občané přicházejí o pracovní místa.

Za této situace, kdy se bez práce ocitají tisíce cizinců, kteří nemají nárok na žádnou formu sociální podpory (přestože se podíleli prací na tvorbě HDP v České republice), kdy mnozí z nich nejenže nejsou ochotni přijmout *Projekt dobrovolných návratů*, ale v podstatě jim to jejich ekonomická situace ani nedovoluje, vzniká řada bezpečnostních rizik i pro české občany. Myslím si, že toto bere v potaz i řada politiků u nás, když navrhují pro cizince bez práce systémovější opatření. Patří sem např. návrhy stínového ministra vnitra Františka Bublana (ČSSD), který v pořadu Otázky Václava Moravce na ČT1 dne 22. února 2009 navrhl, aby propouštění cizinci vykonávali např. veřejné práce, aby dostali možnost se u nás vyučit v profesích, které nám chybí a jsou žádané. Rovněž se vyslovil proti diskriminaci Vietnamců a Mongolů při získávání práce u nás na zelené karty (Vietnam ani Mongolsko nebyly zařazeny mezi země s možností udělování zelených karet).

Těž sami cizinci postižení ztrátou zaměstnání hledají východiska, např. na Pardubicku se stále víc pouštějí do podnikání, zejména Asiaté si otevírají různá kosmetická studia apod., i některé firmy mají zájem přijmout další cizince. Z informací pro novináře podaných ředitelem pardubického úřadu práce a ředitelem východočeské cizinecké policie vyplývá, že změna důvodu pobytu za účelem podnikání je nový trend⁷⁸.

---

⁷⁸ „Cizinci podnikají stále častěji“, Haló noviny, 26. února 2009

ZÁVĚR

V první části své práce se zabývám teoretickými náhledy na problémy migrace v obecné rovině, dále se zabývám vývojem migrace v České republice od konce druhé světové války přes období socialismu až po jeho pád v listopadu 1989. Po roce 1989 se pracovní trh České republiky otevírá, počty cizinců postupně narůstají a cizinci začínají pracovat v mnoha odvětvích a zaměstnáních, o něž nemají čeští občané zájem.

Hlavní těžiště mé práce spočívá v oblasti zaměstnávání cizinců u nás v letech 2004 až 2008 s konkretizací na okresy Pardubice a Semily.

Se zpracováváním své práce a podkladů k ní jsem začala již od května roku 2008, kdy zaměstnávání cizích pracovníků nejevilo celorepublikově a ani v okrese Semily či Pardubice žádné zvláštní výkyvy. Počty cizinců za roky 2004 až 2008 neustále stoupaly a dalo se tedy předpokládat, že tento trend bude pokračovat i nadále. Ovšem na přelomu let 2008 a 2009 začala být situace jak celorepubliková, tak na Semilsku, Pardubicku a v dalších regionech značně ovlivňována ekonomickou krizí, která se z finančních oblastí přesouvá na téměř všechna průmyslová odvětví, postupně jsou dnes ohrožována pracovní místa ve všech profesích, na což většinou doplácí nejdříve zahraniční zaměstnanci. Počty cizinců k 31. lednu 2009 celorepublikově klesly.

Dá se předpokládat, že dokud se nepodaří stávající krizové jevy zbrzdit a postupně překonávat, mírnit stoupající nezaměstnanost nejen našich občanů, ale také počty z našich firem propouštěných cizinců, bude se podíl cizích státních příslušníků na českém pracovním trhu snižovat.

Podle mého názoru by zahraniční zaměstnanci, kteří se v cizí zemi (mám na mysli Českou republiku) ocitnou bez práce, bez jakýchkoli prostředků a daleko od vlasti, měli mít po překonání ekonomické krize možnost vrátit se do České republiky na pracovní místa bez zdoluhavých a nejistých procesů získávání zaměstnání. Nejen z důvodu, že oni nám zde, v České republice, pomáhali v nemalé míře vytvářet hrubý domácí produkt a pomáhali tak v růstu české ekonomiky, zachránili firmy a podniky před úpadkem z nedostatku „místních“ pracovních sil, ale i z důvodu humánnosti, slušnosti a lidské přirozenosti pomoci lidem v nouzi. Česká republika by jim měla umožnit zde opět pracovat a pomoci jim tak splatit jejich dluhy, do nichž se dostali z důvodu, že podlehli naději nabídky práce a slibům agentur (s povolením pro získávání zaměstnanců pro trh práce v České republice) lepšího života pro ně samotné i jejich rodiny. Česká republika by jim měla pomoci dostat se z kritické životní situace,

samozejmě po pominutí ekonomické krize. Tito cizinci by měli mít možnost opět zde pracovat a díky tomu by snad někdy mohli oni i jejich rodiny vést plnohodnotný život místo života na hranici chudoby a často v kritických a pro většinu lidí nepředstavitelných životních podmínkách, které neodpovídají představám dnešního „civilizovaného“ světa. Jedním z argumentů pro tuto možnost bude vždy existence pracovních míst na trhu práce v České republice, o něž čeští občané opět nebudou mít zájem a budou raději trávit čas v evidencích uchazečů o práci na úřadech práce.

Můžeme doufat, že se situace pro zahraniční zaměstnance (a nejen pro ně) v České republice zlepší, přístup k jejich zaměstnávání bude v budoucnu otevřenější a sami čeští občané budou přístupnější. Po překonání krize v ekonomice se snad některá odvětví opět oživí na původní stav z roku 2008 a budou zde moci být opět zaměstnáváni jak občané České republiky tak i zahraniční zaměstnanci.

SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ:

Graf 1: Nejpočetnější národnosti v ČR, 1994 – 2007.....	15
Graf 2: Porovnání celkových počtů cizinců a cizinců s dlouhodobým pobytem v ČR, 1996 - 2003.....	24
Graf 3: Prognózy v procentuálním vývoji obyvatel ČR v předproduktivním, produktivním a poproduktivním věku	30
Graf 4: Počty cizinců na trhu práce v České republice 2004 - 2008.....	51
Graf 5: Celkové počty povolení k zaměstnání, okresy Pardubice, Semily, 2004 – 2008.....	53
Graf 6: Procentuelní zastoupení žen – cizinek podle typu povolení k zaměstnání, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2008.....	53
Graf 7: Počty občanů EU, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2008.....	57
Graf 8: Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	58
Graf 9: Občané EU podle národností, okres Semily, 2004 – 2008.....	59
Graf 10: Celkové počty cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2008.....	60
Graf 11: Povolení k zaměstnání – doba zaměstnání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	76
Graf 12: Povolení k zaměstnání – doba zaměstnání, okres Semily, 2004 – 2008.....	64
Graf 13: Občané Evropské unie – doba zaměstnání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	81
Graf 14: Občané Evropské unie – doba zaměstnání, okres Semily, 2004 – 2008.....	82
Graf 15: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba zaměstnání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	86
Graf 26: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba zaměstnání, okres Semily 2004 – 2008.....	87
Tab.1: Kategorie vzdělání.....	48
Tab. 2: KZAM – základní obory klasifikace zaměstnání.....	49
Tab. 3: Procentuální zastoupení žen - cizinek, okresy Pardubice, Semily, 2004 - 2006.....	52
Tab. 4: Procentuální zastoupení žen - cizinek, okresy Pardubice, Semily, 2007 - 2008.....	53
Tab. 5: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2006, ...	54
Tab. 6: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2007 – 2008.....	55
Tab. 7: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2004 – 2005.....	56
Tab. 8: Povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2006 – 2008.....	56
Tab. 9: Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2006.....	58
Tab. 10: Občané EU podle národností, okres Pardubice, 2007 - 2008.....	58

Tab. 11: Občané EU podle národností, okres Semily, 2004 – 2006.....	59
Tab. 12: Občané EU podle národností, okres Semily, 2007 – 2008.....	59
Tab. 13: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2004 - 2005.....	61
Tab. 14: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Pardubice, 2006 - 2008.....	61
Tab. 15: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2004 – 2005.....	62
Tab. 16: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání podle národností, okres Semily, 2006 – 2008.....	62
Tab. 17: Povolení k zaměstnání – věk, okres Pardubice, 2004 - 2008.....	63
Tab. 18: Povolení k zaměstnání – věk, okres Semily, 2004 - 2008.....	64
Tab. 19: Povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	65
Tab. 20: Povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Semily, 2004 – 2008.....	65
Tab. 21: Občané Evropské unie – věk, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	66
Tab. 22: Občané Evropské unie – věk, okres Semily, 2004 - 2008.....	67
Tab. 23: Občané Evropské unie – vzdělání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	68
Tab. 24: Občané Evropské unie – vzdělání, okres Semily, 2004 – 2008.....	68
Tab. 25: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – věk, okres Pardubice, 2004 –2008.....	69
Tab. 26: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – věk, okres Semily, 2004 – 2008...	70
Tab. 27: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	71
Tab. 28: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – vzdělání, okres Semily, 2004 - 2008.....	71
Tab. 29: Povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	72
Tab. 30: Povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Semily, 2004 – 2008.....	73
Tab. 31: Povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	74
Tab. 32: Povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Semily, 2004 – 2008.....	75
Tab. 33: Povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	75
Tab. 34: Povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 – 2008.....	76
Tab. 35: Občané Evropské unie – OKEČ, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	78
Tab. 36: Občané Evropské unie – OKEČ, okres Semily, 2004 – 2008.....	78
Tab. 37: Občané Evropské unie – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	79
Tab. 38: Občané Evropské unie – profesní zařazení, okres Semily, 2004 – 2008.....	80

Tab. 39: Občané Evropské unie – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	80
Tab. 40: Občané Evropské unie – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 – 2008.....	81
Tab. 41: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	83
Tab. 42: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – OKEČ, okres Semily, 2004 – 2008.....	83
Tab. 43: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	84
Tab. 44: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – profesní zařazení, okres Semily, 2004 – 2008.....	85
Tab. 45: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Pardubice, 2004 – 2008.....	85
Tab. 46: Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání – doba trvání zaměstnání, okres Semily, 2004 – 2008.....	86
Obr. 1: Tehdejší Sudety, označeno černou barvou.....	21
Obr. 2: Bývalé státy východního bloku.....	23
Obr. 3: Státy Schengenského prostoru.....	34

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Usnesení Vlády České republiky ze dne 7. července 1999 č. 689 + 2P o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky a o přípravě a realizaci této koncepce	100
Příloha č. 2: § 98 zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (platný do 31. prosince 2008).....	106
Příloha č. 3: Tiskopis - Informace o nástupu zaměstnání / o vyslání k výkonu práce občana EU/EHP a Švýcarska nebo jeho rodinného příslušníka, nebo cizince, který nepotřebuje povolení k zaměstnání na území ČR	108
Příloha č. 4: Tiskopis - Informace o ukončení zaměstnání / o vyslání k výkonu práce občana EU/EHP a Švýcarska nebo jeho rodinného příslušníka, nebo cizince, který nepotřebuje povolení k zaměstnání na území ČR	110
Příloha č. 5: Tiskopis – Žádost cizince o povolení k zaměstnání / o prodloužení zaměstnání na území České republiky.....	112
Příloha č. 6: Tiskopis – Vyjádření zaměstnavatele.....	114
Příloha č. 7: Tabulka kritérií bodového systému pro výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků z roku 2008.....	115
Příloha č. 8: 461/2008 Sb. - Vyhláška ze dne 17. prosince 2008, kterou se stanoví seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty.....	117
Příloha č. 9: CZ-NACE – klasifikace ekonomických činností, dvoumístný kód.....	118
Příloha č. 10: Mezinárodní zkratky názvů zemí.....	121

POUŽITÁ LITERATURA

TIŠTĚNÉ PRAMENY

Baršová, A., Barša, P.: Přistěhovalectví a liberální stát – Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně, Brno 2005, ISBN 80-210-3875-6

Bartoš, A. B.: „Zelené karty po vítězství ve volbách přehodnotíme, slibuje ČSSD“, MF Dnes, 27.8.2008

Bartoš, A. B.: „Cizinci k nám zavlečou tuberkulózu a AIDS, strašil ve sněmovně Rath“, MF Dnes, 22.8.2008

Beneš, Z.(edd.): Rozumět dějinám: vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848 – 1948, Gallery, Praha, 2002

Brychtová, Š.: Socioekonomická geografie evropského regionu (pracovní verze), Univerzita Pardubice

Brychtová, Š., Fňukal, M.: Socioekonomická geografie, Univerzita Pardubice, Pardubice 2004, ISBN 80-7194-489-0

Buchta, M.: Mikroekonomie I, Univerzita Pardubice, Pardubice 2005, ISBN 80-7194-795-4

ČTK: „Po Evropě bez cestovního pasu už i letadlem“, Hospodářské noviny, 31.3.2008

Drbohlav, D., Horáková, M.: Mezinárodní migrace pracovních sil a Česká republika se zvláštním zaměřením na pracovní migraci Ukrajinců, Demografie 40, č. 1, s. 27 – 38, 1998

Greger, P.: Průvodce občana Evropskou unií, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha 1999, ISBN 80-85864-76-2

Horáková, M.: Migrace v České republice před vstupem ČR do Evropské unie, VÚPSV Praha, 2004

Jírová H.: Trh práce a politika zaměstnanosti, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha 1999, ISBN 80-7079-635-9

„Letošní nárůst případů HIV překonal v Česku rekord“, uvedeno na www.novinky.cz, agentura ČTK, 13.listopadu 2008

Maur, E., Grulich, J. (edd.): Historická demografie 30 Supplement, Dějiny migrací v českých zemích v novověku, Návrat české emigrace po roce 1989 (Nešpor, Z. R.), Sociologický ústav AV ČR, Praha, 2006, ISBN 80-7330-088-5

„Návrat do práce nekvalifikovaných pracovníků minoritních skupin“, Haló noviny pod značkou PR0504, 10. prosince 2008

Pavel, M.: „Hranice padají, Evropa se otevírá“, Hospodářské noviny, 20.prosince 2007

Pergl, V.: „Nemocných s tuberkulózou v Česku ubývá“, Právo, 23.ledna 2009

Postavení cizinců na vnitřním trhu EU, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Praha 2007

Skeldon, R.: Pohybem k cíli, Legální migrace – otevřená šance, vloženo do Respektu 4. února 2008, Ministerstvo práce a sociálních věcí (vyšlo v rámci informační kampaně k pilotnímu projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, za finanční podpory Ministerstva práce a sociálních věcí ČR)

Steinichová, L.: Průvodce zaměstnáváním cizinců v České republice, BMSS-Start, spol. s r.o., Praha 2004, ISBN 80-86140-23-7

Šišková, T.: Menšiny a migranti v České republice. Portál, Praha 2001, ISBN 80-7178-648-9

Vasiljev, I.: Za dědictvím starých Vietů, Etnologický ústav AV ČR, Praha, 1999, ISBN 80-85010-19-4

Veselá, J.: Mezinárodní migrace a migrace v České republice, s. 160-166, ISSN-1211-555x

Veselá, J.: Úvod do demografie, Univerzita Pardubice, Pardubice 2001, ISBN 80-7194-339-8

Veselý, P.: "Znepokojivý návrat černého kašle", Právo, 12. listopadu 2008

Vlčková, A.: Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a související předpisy, EUROUNION Praha, s.r.o., Praha 2003, ISBN 80-7317-024-8

Weidenhofferová, I., Masopust, Z.: Amsterodamská smlouva, Ministerstvo zahraničních věcí - Ústav mezinárodních vztahů, Praha, 1999

Život cizinců v České republice 2007, Český statistický úřad, Praha 2007, ISBN 978-80-250-1548-3

PRÁVNÍ PRAMENY

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravující přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

Zákon č. 165/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)

Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů
Informace pro cizince s trvalým pobytem v ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Praha 2007

Zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti

Usnesení vlády České republiky ze dne 7. července 1999 č. 689 + 2P, o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky a o přípravě a realizaci této koncepce,
<http://racek.vlada.cz/usneseni>

ELEKTRONICKÉ PRAMENY

Demografický informační portál, <http://demografie.info/>, ISSN 1801-2914

<http://cizinci.wordpress.com>

<http://dejepis.info>

<http://portal.mpsv.cz>

<http://www.cizinci.cz>

<http://www.czso.cz>

<http://www.mvcr.cz>

<http://www.romea.cz>

<http://www.wikipedia.org>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 7. července 1999 č. 689 + 2P

o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky
a o přípravě a realizaci této koncepce

Vazba na záznam z jednání vlády:

V l á d a

I. s c h v a l u j e

1. Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky uvedené v příloze č. 1 tohoto usnesení,
2. Harmonogram postupu, organizace přípravy a realizace koncepce integrace cizinců na území České republiky (dále jen “Koncepce”) uvedený v příloze č. 2 tohoto usnesení,
3. uvolnění 4 mil. Kč na plnění úkolů uvedených v bodě II/1 a 2 tohoto usnesení v roce 1999, a to z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa, položky Prostředky na zabezpečení uprchlíků a přesídlenců v roce 1999,
4. převedení částky uvedené v bodě I/3 tohoto usnesení do rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra;

II. u k l á d á

1. ministru financí realizovat opatření podle bodu I/3 a 4 tohoto usnesení,
2. ministru vnitra zpracovat a předložit vládě
  - a) do 30. listopadu 1999 návrh realizace zásad uvedených v bodě I/1 tohoto usnesení a návrh na pokračování příprav Koncepce,
  - b) do 30. listopadu 2000 návrh Koncepce,
  - c) do 30. listopadu 2001 informaci o zkušenostech se zaváděním Koncepce do praxe,
  - d) do 30. listopadu 2002 materiál o účinnosti Koncepce do roku 2002 v praxi s návrhem na další rozvoj Koncepce po vstupu České republiky do Evropské unie,

3. 1. místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí a ministrům, financí, spravedlnosti, zdravotnictví, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, průmyslu a obchodu a pro místní rozvoj spolupracovat s ministrem vnitra při přípravě podkladů uvedených v bodě II/2 tohoto usnesení.

Provedou:

1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí, ministři vnitra, financí, spravedlnosti, zdravotnictví, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, průmyslu a obchodu, pro místní rozvoj

Na vědomí:

přednostové okresních úřadů a primátoři měst Brna, Ostravy a Plzně

Předseda vlády

Ing. Miloš Z e m a n , v. r.

Příloha č. 1 k usnesení vlády ze dne 7. července 1999 č. 689

Z á s a d y koncepce integrace cizinců na území České republiky

Integrace cizinců na území České republiky je součástí aktivní politiky vlády. Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců vychází z mezinárodních závazků České republiky, mezinárodně uznávaných principů, standardů, zkušeností a doporučení odborných orgánů Rady Evropy a Evropské unie.

Zásady integrace cizinců na území České republiky jsou základním východiskem a nástrojem politiky vlády pro přípravu Koncepce integrace cizinců na území České republiky (dále jen "Koncepce"). Berou v úvahu současné možnosti realizace integrace cizinců v podmínkách České republiky. Respektují její pozitivní tradici v této oblasti, vytváří podmínky cíleného a systematického rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami a jsou nezbytným předpokladem pro zajištění odpovídající ochrany práv imigrantů na území České republiky. Svým významem, obsahem a cíli současně podporují boj proti nelegální migraci i ostatním nelegálním aktivitám v této oblasti.

Zásada č. 1

Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce je založená na principech rovného přístupu a rovné příležitosti.

Zásada č. 2

Imigrační komunity jsou pokládány za integrální a obohacující součást společnosti a za plnohodnotné a nezbytné partnery při vytváření multikulturní společnosti.

Zásada č. 3

Vztahy mezi komunitami zahrnují všechny vztahy mezi domácím obyvatelstvem a imigračními komunitami, včetně jejich vzájemných vztahů.

Zásada č. 4

Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců směřuje zejména k vytvoření legislativně-právních podmínek a koncepce zajištění ochrany a přístupu cizinců k základním lidským právům a svobodám, včetně politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv s ohledem na délku, účel a cíl jejich pobytu na území České republiky jako základnímu předpokladu jejich integrace a rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami.

Zásada č. 5

Integrace imigrantů je přirozeným důsledkem migrace. Je chápána jako proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Integrace imigrantů je komplexním jevem, který má své podmínky a politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.

Zásada č. 6

Hlavním principem politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců je pozitivní přístup a převzetí odpovědnosti státu za vytváření podmínek, které umožní spravedlivou participaci cizinců na životě společnosti. Zaručuje imigrantům možnost přiměřeně, svobodně a plně se podílet na hospodářském, společenském a veřejném životě národa a svobodně udržovat vlastní náboženskou a kulturní identitu. Je základním instrumentem k uznání osobního úsilí, podílu i vlastní odpovědnosti imigrantů a jejich skupin v procesu integrace a rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami.

Zásada č. 7

Podpora integrace imigrantů je založena na aktivním přístupu vlády a společnosti směřujícím k odstranění jejich diskriminace a umožňujícím využití hodnot dostupných všem obyvatelům České republiky. Umožňuje rozvoj imigrační komunity a rozvíjí pocit její sounáležitosti a vzájemného respektování se ve vztahu k domácímu obyvatelstvu a k ostatním imigračním komunitám.

Zásada č. 8

Součástí politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce je vytvoření sociálně ekonomických, organizačních a administrativních podmínek pro aktivní podporu integrace cizinců. Zejména ve vztahu k zajištění jejich osobní účasti v procesu integrace i na společenském životě na místní úrovni a podpoře rovného přístupu a rovné příležitosti především na trhu práce, ve vztahu k bydlení, ke vzdělání, zdravotní a sociální péči a náboženství.

Zásada č. 9

Vláda při stanovení koncepce, cílů a obsahu politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců úzce spolupracuje s věcně příslušnými národními i mezinárodními vládními, mezivládními a nevládními organizacemi, akademickými a vědeckými pracovišti a se sdruženími imigrantů.

Zásada č. 10

Příprava koncepce vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce je koordinována Ministerstvem vnitra a je realizována prostřednictvím příslušných rezortů, orgánů státní správy a ve spolupráci s orgány územní samosprávy a nevládními organizacemi a sdruženími imigrantů.

Zásada č. 11

Nezastupitelnou úlohu v integraci cizinců mají orgány územní samosprávy. Tyto orgány se aktivně podílejí na tvorbě a realizaci koncepce a politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce. Na jejich činnosti v této oblasti se vláda organizačně a finančně spolupodílí.

Zásada č. 12

Vláda podporuje vznik, činnost a rozvoj nevládních organizací, sdružení imigrantů, církevních a charitativních organizací a vytváří podmínky pro jejich aktivní účast při integraci cizinců.

Zásada č. 13

Vláda podporuje vytváření reálného mediálního obrazu o vztazích mezi komunitami a o možnostech jejich dalšího rozvoje a podpory. Zaměření a cíle v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce jsou neslučitelné s jakoukoliv formou veřejné diskriminace namířené proti imigračním komunitám nebo jejich příslušníkům.

Zásada č. 14

Příprava a postupné zavádění politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce bude probíhat v etapách podle schváleného časového harmonogramu, nejpozději do konce roku 2002.

Zásada č. 15

Příprava a realizace Zásad koncepce integrace cizinců na území České republiky a politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců bude financována ze státního rozpočtu České republiky.

Příloha č.2 k usnesení vlády ze dne 7.července 1999 č.689

H a r m o n o g r a m

postupu, organizace přípravy a realizace koncepce integrace cizinců na území České republiky

I.

Koncepční a přípravná fáze(období let 1999 a 2000)

Tyto fáze vycházejí zejména z vyhodnocení současných vztahů mezi komunitami a situace v oblasti integrace cizinců v České republice. Směřují k vytvoření a zavedení národního konceptu komplexního přístupu k rozvoji dobrých vztahů mezi komunitami a k vytvoření a přípravě realizace koncepce integrace cizinců na území České republiky, zahrnující a přiměřeně zohledňující mezinárodní standardy a požadavky v této oblasti tak, jak vyplývají ze smluvních závazků a cílů České republiky, Rady Evropy a Evropské unie v těchto oblastech (dále jen "Koncepce").

Uvedené fáze vycházejí ze zjištění a vyhodnocení zadaných odborných studií cizineckých komunit na území České republiky, zaměřených zejména na pobytové podmínky a dosažený stupeň integrace vybraných imigračních skupin, jakož i z monitorování postojů české veřejnosti k cizincům.

Uvedené fáze jsou charakteristické dalším pokračováním regionálních kulatých stolů ve vybraných okresech, zahájením přípravy a realizace tzv. tematických kulatých stolů a jejich vyhodnocením a transformací Pracovní konzultační skupiny pro integraci cizinců v Komisi ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami. Součástí aktivit v tomto období představuje postupné zapojování vybraných orgánů územní samosprávy do tvorby a příprav Koncepce.

Velká pozornost bude věnována vytváření podmínek pro vznik, podporu a rozvoj nevládních organizací, sdružení imigrantů i pro spolupráci s ostatními institucemi a orgány státní správy i územní samosprávy na všech úrovních tak, jak to vyplývá ze zásad a cílů Koncepce i z potřeb praxe.

Jako žádoucí se jeví zajištění finanční a organizační podpory pro zpracování a realizaci projektů směřujících k rozvoji dobrých vztahů mezi komunitami i v oblasti integrace cizinců na centrální, regionální i místní úrovni nebo ve vztahu k jednotlivým komunitám. Součástí aktivit bude i podpora vytváření reálného mediálního obrazu o problematice cizinců a jejich integrace i o vztazích mezi komunitami v České republice.

Ministr vnitra předloží vládě jako výsledek činnosti Ministerstva vnitra a jeho spolupráce s ostatními resorty v letech 1999 a 2000 materiály o realizaci zásad a pokračování příprav Koncepce a s návrhem Koncepce. Návrh Koncepce bude řešit zejména otázku rozdělení kompetencí a odpovědnosti příslušných resortů za přípravu, zavedení a realizaci jednotlivých navržených projektů v jednotlivých oblastech života a integrace cizinců v České republice. Materiál se bude též zabývat legislativními, organizačními, institucionálními a metodickými opatřeními podmiňujícími realizaci a naplnění Koncepce. Součástí materiálu bude i upřesnění

termínů pro splnění jednotlivých úkolů příslušnými resorty a návrh finančního zajištění přípravy a realizace Koncepce do konce roku 2002. Materiál zohlední předpokládané legislativní změny v právním řádu České republiky a doporučení vyplývající ze zprávy Diversity and Cohesion in a Changing Europe.

II. Realizační fáze (rok 2001)

Tato fáze bude charakteristická dalším rozvojem a pokračováním aktivit vzniklých na základě Koncepční a přípravné fáze a bude spočívat zejména v postupné realizaci Koncepce.

Realizace Koncepce bude založena na přípravě pilotních, regionálních a lokálních projektů a jejich zavedení do praxe na základě dělby kompetencí a odpovědností a za přímé koordinace Ministerstvem vnitra. Realizace Koncepce bude založena na cílené podpoře a postupném zapojování orgánů územní samosprávy, nevládních organizací a sdružení imigrantů do realizace projektů, které budou součástí Koncepce.

Součástí činnosti Ministerstva vnitra v této fázi bude i monitoring průběhu a výsledků zavádění Koncepce do praxe a předložení materiálu vládě o zkušenostech se zaváděním Koncepce do praxe, a to do 30. listopadu 2001.

III. Vyhodnocovací fáze (rok 2002)

Tato fáze bude charakteristická dalším rozvojem aktivit vzniklých na základě Koncepční přípravné fáze a Realizační fáze, dokončením zavedení Koncepce do praxe a vyhodnocením získaných zkušeností.

Analýza zkušeností a vyhodnocení účinnosti dosavadních opatření vlády v oblasti integrace cizinců a rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami budou hlavním obsahem materiálu o účinnosti Koncepce do roku 2002 v praxi a její další rozvoj v období přibližování se České republiky Evropské unii a po vstupu České republiky do Evropské unie, který bude vládě předložen ministrem vnitra do 30. listopadu 2002 a bude se zabývat zejména plánem dalších účinných akcí v oblasti politiky integrace cizinců a řešením otázek financování Koncepce a opatření v této oblasti v perspektivě několika let po vstupu České republiky do Evropské unie.

Zdroj: <http://racek.vlada.cz/usneseni>, 2008

PŘÍLOHA č. 2

§ 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů do 31. prosince 2008

Povolení k zaměstnání se nevyžaduje k zaměstnání cizince

- a) s povoleným trvalým pobytem,
- b) který je rodinným příslušníkem člena diplomatické mise, konzulárního úřadu nebo rodinným příslušníkem zaměstnance mezinárodní vládní organizace se sídlem na území České republiky, pokud je vyhlášenou mezinárodní smlouvou, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a již je Česká republika vázána, zaručena vzájemnost,
- c) kterému byl udělen azyl nebo doplňková ochrana,⁵¹⁾
- d) jehož výkon práce na území České republiky nepřesáhne 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů nebo celkem 30 dnů v kalendářním roce a jde-li zároveň o výkonného umělce, pedagogického pracovníka, akademického pracovníka vysoké školy, vědeckého, výzkumného nebo vývojového pracovníka, který je účastníkem vědeckého setkání, žáka nebo studenta do 26 let věku, sportovce a osobu, která v České republice zajišťuje dodávky zboží nebo služeb nebo toto zboží dodává nebo provádí montáž na základě obchodní smlouvy, případně provádí záruční a opravářské práce,
- e) o němž to stanoví vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a již je Česká republika vázána,
- f) který je členem záchranné jednotky a poskytuje pomoc na základě mezistátní dohody o vzájemné pomoci při odstraňování následků havárií a živelních pohrom, a v případech humanitární pomoci,
- g) zaměstnávaného v mezinárodní hromadné dopravě, pokud je k výkonu práce na území České republiky vyslán svým zahraničním zaměstnavatelem,
- h) akreditovaného v oblasti sdělovacích prostředků,
- i) který je vojenským nebo civilním personálem ozbrojených sil vysílajícího státu podle zvláštního zákona,⁵²⁾
- j) který vykonává práci v rámci přípravy na budoucí povolání ve školách a školských zařízeních zařazených do sítě škol, předškolních a školských zařízení,
- k) který byl vyslán na území České republiky v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státu Evropské unie¹⁸⁾,
- l) který na území České republiky pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, jde-li o společné soužití rodiny s cizincem podle písmene a) nebo c)^{52a)},
- m) který na území České republiky pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu Evropské unie^{52b)} za účelem zaměstnání, pokud od vydání tohoto povolení uplynulo více než 12 měsíců, nebo
- n) který vykonává v České republice soustavnou vzdělávací nebo vědeckou činnost jako pedagogický pracovník nebo akademický pracovník vysoké školy nebo vědecký, výzkumný nebo vývojový pracovník ve veřejné výzkumné instituci nebo jiné výzkumné organizaci podle zvláštního právního předpisu^{52c)}.

§ 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, změny od 1. ledna 2009

- d) ... žáka nebo studenta do 26 let věku, sportovce nebo osobu, která v České republice zajišťuje dodávky...
- g) zaměstnávaného v mezinárodní ~~hromadné~~ dopravě, pokud je k výkonu práce na území České republiky vyslán svým zahraničním zaměstnavatelem,

j) který se na území České republiky soustavně připravuje na budoucí povolání (§5)
o) který získal střední nebo vyšší odborné vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání v konzervatoři podle školského zákona nebo vysokoškolské vzdělání podle zákona o vysokých školách, nebo
p) který na území České republiky pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, jde-li o společné soužití rodiny s cizincem, jenž má statut dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území nebo dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie a který během tohoto pobytu byl na území České republiky zaměstnán na základě povolení k zaměstnání minimálně po dobu 12 měsíců

Zdroj: zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, 2008

PŘÍLOHA č. 3

INFORMACE

o nástupu zaměstnání^{1/} – o vyslání k výkonu práce^{1/}

**občana EU/EHP a Švýcarska nebo jeho rodinného příslušníka,
nebo cizince, který nepotřebuje povolení k zaměstnání na území ČR
(§ 87zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti)**

Příjmení :	
Jméno :	Státní občanství ^{2/} :
Datum narození:	Pohlaví : muž ^{3/} ☐ žena ^{3/} ☐
Rodné číslo ^{4/} :	Místo narození:
Adresa v zemi trvalého pobytu:	
Adresa pro doručování zásilek:	
Nejvyšší dosažené vzdělání (dle KKOv) ^{5/} :	

občan EU^{3/} , rodinný příslušník občana EU^{3/} , občan Švýcarska^{3/} , rodinný příslušník občana Švýcarska^{3/}
občan EHP^{3/} , rodinný příslušník občana EHP^{3/} ,
cizinec podle § 98 písm.a)^{3/} , § 98 písm.b)^{3/} , § 98 písm.c)^{3/} , § 98 písm.d)^{3/} ,
§ 98 písm.e)^{3/} , § 98 písm.j)^{3/} , § 98 písm.k)^{3/} , §98 písm.l)^{3/} , §98 písm.m)^{3/} ,
§98 písm.n)^{3/}

<p>Zaměstnání^{1/} – výkon práce^{1/} v ČR od ..... do^{6/} ..... v profesi KZAM (ISCO-88)^{7/} ..... číselný kód KZAM (ISCO-88)^{7/} ..... zařazení dle OKEČ (NACE)^{8/} ..... vzdělání požadované pro výkon povolání (KKOV)^{5/} .....</p>
--

<p>a) pracovníprávní vztah k zaměstnavateli se sídlem v ČR^{9/}</p> <p>zaměstnavatel – název .....</p> <p>sídlo (adresa - okres,obec,ulice,číslo,PSČ) .....</p> <p>IČ ..... Rodné číslo^{10/} .....</p> <p>kontaktní osoba ..... telefon.....</p> <p>místo výkonu práce (adresa) ...</p>
<p>b) vyslání k výkonu práce^{9/} - na základě smlouvy^{3/} ☐ - na základě pronájmu pracovní síly^{3/} ☐</p> <p>fyzická nebo právnická osoba, u níž je vykonávána práce na území ČR (název a adresa sídla – okres,obec,ulice,číslo,PSČ).....</p> <p>IČ ..... Rodné číslo^{10/} .....</p> <p>kontaktní osoba ..... telefon .....</p> <p>místo výkonu práce (adresa) .....</p>

Jedná se o první zaměstnání na území ČR ano^{3/} ne^{3/}

Datum : .....
Podpis odpovědného pracovníka: .....

Razítko:

Záznam úřadu práce v .....

Úřadu práce doručeno dne .....

Vysvětlivky

- 1/ platné označte zaškrtnutím
- 2/ jedná-li se o rodinného příslušníka, který není občanem EU/EHP nebo Švýcarska, je nutné předložit doklad potvrzující, že je rodinným příslušníkem občana EU/EHP nebo Švýcarska
- 3/ správný údaj označte x
- 4/ vyplňuje se, pokud je rodné číslo přiděleno;
- 5/ K KOV = Klasifikace kmenových oborů vzdělání (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „WWW.CZSO.CZ - klasifikace“)
- 6/ vyplňuje se pouze v případě, je-li známa délka výkonu zaměstnání – v opačném případě zaměstnavatel podává informaci o ukončení výkonu práce příslušnému úřadu práce na zvláštním tiskopisu do 10 kalendářních dnů od skončení zaměstnání nebo vyslání
- 7/ K ZAM = Klasifikace zaměstnání - uvede se název a číslo vykonávané profese (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „WWW.CZSO.CZ - klasifikace“)
- 8/ O KEČ = Odvětvová klasifikace ekonomických činností (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „WWW.CZSO.CZ - klasifikace“)
- 9/ vyplní se podle konkrétního účelu oddíl a) nebo oddíl b)
- 10/ vyplňuje pouze fyzická osoba, která nepodniká

Výňatky a citace paragrafů zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti

- § 87 nastoupí-li do zaměstnání občan EU, nebo cizinec uvedený v §98 písm. a) až e), j) a k), je zaměstnavatel nebo právnická nebo fyzická osoba, ke které jsou tyto fyzické osoby svým zaměstnavatelem vyslány na základě smlouvy k výkonu práce, povinen o této skutečnosti písemně informovat příslušný úřad práce nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce;
- § 98 Povolení k zaměstnání se nevyžaduje k zaměstnání cizince
- písm. a) s povoleným trvalým pobytem;
- písm. b) který je rodinným příslušníkem člena diplomatické mise, konzulárního úřadu nebo rodinným příslušníkem zaměstnance mezinárodní vládní organizace se sídlem na území ČR, pokud je vyhlášenou mezinárodní smlouvou, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a již je Česká republika vázána, zaručená vzájemnost;
- písm. c) kterému byl udělen azyl nebo doplňková ochrana;
- písm. d) jehož výkon práce na území ČR nepřesáhne 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů nebo celkem 30 dnů v kalendářním roce a jde-li zároveň o výkonného umělce, pedagogického pracovníka, akademického pracovníka vysoké školy, vědeckého, výzkumného nebo vývojového pracovníka, který je účastníkem vědeckého setkání, žáka nebo studenta do 26 let věku, sportovce a osobu, která v České republice zajišťuje dodávky zboží nebo služeb nebo toto zboží dodává nebo provádí montáž na základě obchodní smlouvy, případně provádí záruční práce a opravářské práce;
- písm. e) o němž to stanoví vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a již je Česká republika vázána;
- písm. j) který vykonává práci v rámci přípravy na budoucí povolání ve školách a školských zařízeních zařazených do sítě škol, předškolních a školských zařízení,
- písm. k) který byl vyslán na území České republiky v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státu Evropské unie;
- písm. l) který na území České republiky pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny s cizincem podle písmene a) nebo c);
- písm. m) který na území České republiky pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu Evropské unie za účelem zaměstnání, pokud od vydání tohoto povolení uplynulo více než 12 měsíců.
- písm. n) který vykonává v České republice soustavnou vzdělávací nebo vědeckou činnost jako pedagogický pracovník nebo akademický pracovník vysoké školy nebo vědecký, výzkumný nebo vývojový pracovník ve veřejné výzkumné instituci nebo jiné výzkumné organizaci podle zvláštního předpisu;

Upozornění:

Místní příslušnost úřadu práce se řídí místem, ve kterém je nebo má být zaměstnání vykonáváno, pokud zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, nestanoví jinak (§7 odst. 3)

Zdroj: Úřad práce v Semilech, 2008

PŘÍLOHA č. 4

INFORMACE

o ukončení zaměstnání^{1/} – o ukončení vyslání k výkonu práce^{1/}

**občana EU/EHP a Švýcarska nebo jeho rodinného příslušníka
nebo cizince, který nepotřebuje povolení k zaměstnání na území ČR
(§ 87zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti)**

Příjmení :	
Jméno :	Státní občanství:
Datum narození:	Pohlaví : muž ^{2/} ☐ žena ^{2/} ☐
Rodné číslo ^{3/} :	Místo narození:
Adresa v zemi trvalého pobytu:	
Adresa pro doručování zásilek:	

občan EU^{2/} rodinný příslušník občana EU^{2/} , občan Švýcarska^{2/} , rodinný příslušník občana Švýcarska^{2/}
občan EHP^{2/} , rodinný příslušník občana EHP^{2/} ,
cizinec podle § 98 písm.a)^{2/} , § 98 písm.b)^{2/} , § 98 písm.c)^{2/} , § 98 písm.d)^{2/} ,
§ 98 písm.e)^{2/} , § 98 písm.j)^{2/} , § 98 písm.k)^{2/} § 98 písm.l)^{2/} , § 98 písm.m)^{2/}
§98 písm.n)^{3/} ,

<p><u>a) ukončení zaměstnání u zaměstnavatele se sídlem v ČR^{4/}</u></p> <p>zaměstnavatel – název .....</p> <p>sídlo (adresa - okres,obec,ulice,číslo,PSČ) .....</p> <p>IČ ..... Rodné číslo^{5/} .....</p> <p>datum ukončení zaměstnání: .....</p>
<p><u>b) ukončení vyslání k výkonu práce^{4/} - na základě smlouvy^{2/} ☐</u> - na základě pronájmu pracovní síly^{2/} ☐</p> <p>fyzická nebo právnická osoba, u níž je vykonávána práce na území ČR (název a adresa sídla– okres,obec,ulice,číslo,PSČ).....</p> <p>IČ ..... Rodné číslo^{4/} .....</p> <p>datum ukončení zaměstnání: .....</p>

Datum : .....

Razítko:

Podpis odpovědného pracovníka: .....

<p><u>Záznam úřadu práce v</u> .....</p> <p>Úřadu práce doručeno dne .....</p>

Vysvětlivky

- 1/ platné označte zaškrtnutím
- 2/ správný údaj označte x
- 3/ vyplňuje se, pokud je rodné číslo přiděleno;
- 4/ vyplní se podle konkrétního účelu oddíl a) nebo oddíl b)
- 5/ vyplňuje pouze fyzická osoba, která nepodniká

7.

Výňatky a citace paragrafů zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti

- § 87 nastoupí-li do zaměstnání občan EU, nebo cizinec uvedený v §98 písm. a) až e), j) a k), je zaměstnavatel nebo právnická nebo fyzická osoba, ke které jsou tyto fyzické osoby svým zaměstnavatelem vyslány na základě smlouvy k výkonu práce, povinen o této skutečnosti písemně informovat příslušný úřad práce nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce;
- § 98 Povolení k zaměstnání se nevyžaduje k zaměstnání cizince
- písm. a) s povoleným trvalým pobytem;
- písm. b) který je rodinným příslušníkem člena diplomatické mise, konzulárního úřadu nebo rodinným příslušníkem zaměstnance mezinárodní vládní organizace se sídlem na území ČR, pokud je vyhlášenou mezinárodní smlouvou, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a jíž je Česká republika vázána, zaručená vzájemnost;
- písm. c) kterému byl udělen azyl nebo doplňková ochrana;
- písm. d) jehož výkon práce na území ČR nepřesáhne 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů nebo celkem 30 dnů v kalendářním roce a jde-li zároveň o výkonného umělce, pedagogického pracovníka, akademického pracovníka vysoké školy, vědeckého, výzkumného nebo vývojového pracovníka, který je účastníkem vědeckého setkání, žáka nebo studenta do 26 let věku, sportovce a osobu, která v České republice zajišťuje dodávky zboží nebo služeb nebo toto zboží dodává nebo provádí montáž na základě obchodní smlouvy, případně provádí záruční práce a opravářské práce;
- písm. e) o němž to stanoví vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a jíž je Česká republika vázána;
- písm. j) který vykonává práci v rámci přípravy na budoucí povolání ve školách a školských zařízeních zařazených do sítě škol, předškolních a školských zařízení,
- písm. k) který byl vyslán na území České republiky v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státu Evropské unie;
- písm.l) který na území České republiky pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny s cizincem podle písmene a) nebo c);
- písm.m) který na území České republiky pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu Evropské unie za účelem zaměstnání, pokud od vydání tohoto povolení uplynulo více než 12 měsíců.
- písm.n) který vykonává v České republice soustavou vzdělávací nebo vědeckou činnost jako pedagogický pracovník nebo akademický pracovník vysoké školy nebo vědecký, výzkumný nebo vývojový pracovník ve veřejné výzkumné instituci nebo jiné výzkumné organizaci podle zvláštního předpisu;

Zdroj: Úřad práce v Semilech, 2008

PŘÍLOHA č. 5

ŽÁDOST CIZINCE
o povolení k zaměstnání^{1/} – o prodloužení zaměstnání^{1/}
na území České republiky

**Místo pr
nalepení
kolku^{2/}:**

Registrační číslo ÚP:

Fotografie

(ne starší 2 let)

Vyplňte čitelně v češtině nebo označte:

Příjmení:

Jméno:

Datum narození:

Pohlaví:

muž

žena

Rodné číslo^{3/}:

Místo narození:

Státní občanství:

Nevyšší dosažené vzdělání (dle KKO^{4/}):

Adresa v zemi trvalého pobytu (stát, okres, obec, ulice, číslo, PSČ):

Číslo cestovního dokladu:

Název orgánu, který cestovní doklad vydal:

Adresa pro doručování zásilek:

Žádám o povolení k zaměstnání v ČR od .....do .....

v profesi KZAM (ISCO)^{5/} .....

číselný kód KZAM (ISCO)^{5/} .....

zařazení dle OKEČ (NACE)^{6/} .....

vzdělání požadované pro výkon povolání (KKO)^{4/} .....

u zaměstnavatele^{1/} - u právnické nebo fyzické osoby, která uzavřela smlouvu se zahraničním subjektem^{1/}:

Zaměstnavatel – název :

IČ:

Rodné číslo^{7/}:

Sídlo zaměstnavatele (adresa - stát, okres, obec, ulice, číslo, PSČ):

Název a kontaktní adresa právnické nebo fyzické osoby v ČR
(okres, obec, ulice, číslo, PSČ)^{8/} :

IČ:

Rodné číslo^{7/}:

Místo výkonu práce v ČR (adresa):

Název a kontaktní adresa uživatele (okres, obec, ulice, číslo, PSČ)^{9/}

IČ:

Rodné číslo^{7/}:

Jedná se o první zaměstnání na území ČR   ano   ne

Datum: .....   Podpis žadatele: .....

Přílohy :

- 1) vyjádření tuzemského zaměstnavatele, že cizince zaměstná nebo
- 2) fotokopie stránky cestovního dokladu obsahující základní identifikační údaje cizince, která po ověření údajů bude vrácena předkladateli;
- 3) kopie dokladu o profesní způsobilosti pro obor, ve kterém bude cizinec na území ČR pracovat;
- 4) lékařské potvrzení o zdravotním stavu cizince, které nesmí být starší jednoho měsíce
- 5) další doklady, pokud to vyplývá z charakteru zaměstnání
- 6) kopie kontraktu^{10/}
- 7) kopie dokladu opravňující subjekt hospodářské činnosti k provádění činnosti, které jsou předmětem kontraktu^{10/}
- 8) pracovní smlouva uzavřená se zahraničním zaměstnavatelem^{10/}

V případě, že se jedná o prodloužení zaměstnání, žadatel předkládá pouze přílohy uvedené pod bodem 1) a 2)

Přílohy vystavené v cizích jazycích se předkládají v originálním znění nebo jejich úředně ověřených kopiích spolu s jejich úředně ověřenými překlady do českého jazyka

Záznamy a údaje Úřadu práce v .....

Žádost přijata dne:	Jedná se o zaměstnání podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů podle^{11/} § 92 odst. 1, § 94 odst. 1, § 95 odst. 1, § 95 odst. 4, § 96 písm. a), § 96 písm. b), § 97 písm. a), § 97 písm. b), § 97 písm. c), § 97 písm. d), § 97 písm. e), § 97 písm. f),
Žádost vyřizuje (jméno, příjmení a podpis):	
Datum vyřízení:	

Vysvětlivky:

- 1/ platné označte zaškrtnutím
- 2/ oba díly kolkové známky se nalepí na tuto žádost
- 3/ vyplňuje se, pokud je rodné číslo přiděleno;
- 4/ K KOV = Klasifikace kmenových oborů vzdělání (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „www.czso.cz - klasifikace - klasifikace kmenových oborů vzdělání - konstrukce klasifikace kmenových oborů vzdělání“)
- 5/ K ZAM = Klasifikace zaměstnání - uvede se název a číslo vykonávané profese (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „www.czso.cz - klasifikace“);
- 6/ O KEČ = Odvětvová klasifikace ekonomických činností (přehled klasifikace uveden na internetových stránkách „www.czso.cz - klasifikace“)
- 7/ vyplňuje se v případě, že se jedná o fyzickou osobu, která nepodniká
- 8/ vyplňuje se v případě realizace smlouvy
- 9/ vyplňuje se v případě dočasného přidělení zaměstnance agentury práce k výkonu práce u uživatele,
- 10/ přikládá se pouze u žadatelů, kteří jsou vysíláni na základě kontraktu k výkonu práce na území ČR; kopie kontraktu a kopie dokladu subjektu hospodářské činnosti pouze v jednom výtisku budou součástí všech žádostí, vztahujících se k příslušnému kontraktu;
- 11/ úřad práce označí typ zaměstnání

Zdroj: Úřad práce v Semilech, 2008

PŘÍLOHA č. 7

Tabulka kritérií bodového systému pro výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků z roku 2008

Tabulka kritérií bodového systému

Kritéria	Max	Výpočet bodového hodnocení
	Min	
Pracovní poměr	6	<ul style="list-style-type: none"> Během prvního roku ode dne platnosti povolení k zaměstnání, se kterým uchazeč podává přihlášku do projektu, se přidělí <u>1 bod</u> za každé dva měsíce trvání platnosti povolení k zaměstnání
	3	
Pracovní zkušenost	12	<ul style="list-style-type: none"> <u>1 bod</u> za každých šest měsíců trvání libovolného absolvovaného pracovního poměru na plný úvazek předcházejícího dni platnosti povolení k zaměstnání, se kterým uchazeč podává přihlášku do projektu * Minimální pracovní zkušenost se nevyžaduje u absolventů středních a vysokých škol
	1*	
Dosažené vzdělání	15	<ul style="list-style-type: none"> <u>2 body</u> za dokončené střední odborné vzdělání <u>2 body</u> za dokončené úplné střední vzdělání <u>2 body</u> za dokončené úplné střední odborné vzdělání <u>2 body</u> za dokončené vyšší odborné vzdělání <u>3 body</u> za dokončený vysokoškolský bakalářský studijní program <u>4 body</u> za dokončený vysokoškolský magisterský studijní program <u>4 body</u> za absolvovaný doktorský studijní program
	2	
Věk	8	<ul style="list-style-type: none"> <u>4 body</u> do 23 let věku, 8 bodů od 23 do 35 let věku a pak za každý rok o jeden bod méně
Předchozí zkušenost se životem v ČR	6	<ul style="list-style-type: none"> <u>1 bod</u> za každých doložených 6 měsíců nepřetržitě strávených v ČR před vybráním ve výběrové proceduře

Jazyková znalost	9	<ul style="list-style-type: none"> • <u>6 bodů</u> za oficiální dokument dokládající znalost českého nebo slovenského jazyka • <u>3 body</u> za oficiální dokument dokládající znalost anglického, francouzského nebo německého jazyka
Hodnocení rodiny	10	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Až 6 bodů</u> za ohodnocení manžela/manželky podle vzorce 6x (PB/56), kde PB je počet bodů, který manžel/manželka získal/a podle standardního výpočtu se zohledněním ostatních výběrových kritérií (<i>pracovní poměr, pracovní zkušenost, dosažené vzdělání, věk, předchozí zkušenost se životem v ČR a jazyková znalost</i>) maximálně 56 bodů • <u>2 body</u> za každé uchazečovo nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě, nejvíce však <u>6 bodů</u>

Zdroj: www.imigracecz.org, 2008

PŘÍLOHA č. 8

461/2008 Sb.

VYHLÁŠKA

ze dne 17. prosince 2008,

kteřou se stanoví seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty

Ministerstvo vnitra stanoví podle § 182 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 382/2008 Sb.:

§ 1

O vydání zelené karty je oprávněn požádat cizinec, který je státním občanem

1. Australského společenství,
2. Černé Hory,
3. Chorvatské republiky,
4. Japonska,
5. Kanady,
6. Korejské republiky,
7. Nového Zélandu,
8. Republiky Bosna a Hercegovina,
9. Republiky Makedonie,
10. Spojených států amerických,
11. Srbska,
12. Ukrajiny.

§ 2

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2009.

Ministr:
MUDr. Mgr. **Langer** v. r.

Zdroj: <http://portal.gov.cz>, 2009

PŘÍLOHA č. 9**CZ-NACE – klasifikace ekonomických činností, dvoumístný kód**

SEKCE A - ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ	
01	Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti
02	Lesnictví a těžba dřeva
03	Rybolov a akvakultura
SEKCE B - TĚŽBA A DOBÝVÁNÍ	
05	Těžba a úprava černého a hnědého uhlí
06	Těžba ropy a zemního plynu
07	Těžba a úprava rud
08	Ostatní těžba a dobývání
09	Podpůrné činnosti při těžbě
SEKCE C - ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	
10	Výroba potravinářských výrobků
11	Výroba nápojů
12	Výroba tabákových výrobků
13	Výroba textilií
14	Výroba oděvů
15	Výroba usní a souvisejících výrobků
16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
17	Výroba papíru a výrobků z papíru
18	Tisk a rozmnožování nahaných nosičů
19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků
22	Výroba pryžových a plastových výrobků
23	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
24	Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství
25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
26	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení
27	Výroba elektrických zařízení
28	Výroba strojů a zařízení j. n.
29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů
30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
31	Výroba nábytku
32	Ostatní zpracovatelský průmysl
33	Opravy a instalace strojů a zařízení
SEKCE D – VÝROBA A ROZVOD ELEKTŘINY, PLYNU, TEPLA A KLIMATIZOVANÉHO VZDUCHU	
35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
36	Shromažďování, úprava a rozvod vody
37	Činnosti související s odpadními vodami
38	Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití
39	Sanace a jiné činnosti související s odpady
SEKCE F - STAVEBNICTVÍ	
41	Výstavba budov
42	Inženýrské stavitelství
43	Specializované stavební činnosti

SEKCE G - VELKOOBCHOD A MALOOBCHOD; OPRAVY A ÚDRŽBA MOTOROVÝCH VOZIDEL	
45	Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel
46	Velkoobchod, kromě motorových vozidel
47	Maloobchod, kromě motorových vozidel
SEKCE H - DOPRAVA A SKLADOVÁNÍ	
49	Pozemní a potrubní doprava
50	Vodní doprava
51	Letecká doprava
52	Skladování a vedlejší činnosti v dopravě
53	Poštovní a kurýrní činnosti
SEKCE I - UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A POHOSTINSTVÍ	
55	Ubytování
56	Stravování a pohostinství
SEKCE J - INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI	
58	Vydavatelské činnosti
59	Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a TV, zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti
60	Tvorba programů a vysílání
61	Telekomunikační činnosti
62	Činnosti v oblasti informačních technologií
63	Informační činnosti
SEKCE K - PENĚŽNICTVÍ A POJIŠŤOVNICTVÍ	
64	Finanční zprostředkování, kromě pojišťovnictví a penzijního financování
65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení
66	Ostatní finanční činnosti
SEKCE L - ČINNOSTI V OBLASTI NEMOVITOSTÍ	
68	Činnosti v oblasti nemovitostí
SEKCE M - PROFESNÍ, VĚDECKÉ A TECHNICKÉ ČINNOSTI	
69	Právní a účetnické činnosti
70	Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení
71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy
72	Výzkum a vývoj
73	Reklama a průzkum trhu
74	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti
75	Veterinární činnosti
SEKCE N - ADMINISTRATIVNÍ A PODPŮRNÉ ČINNOSTI	
77	Činnosti v oblasti pronájmu a operativního leasingu
78	Činnosti související se zaměstnáním
79	Činnosti cestovních agentur, kancelářů a jiné rezervační a související činnosti
80	Bezpečnostní a pátrací činnosti
81	Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny
82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání
SEKCE O - VEŘEJNÁ SPRÁVA A OBRANA; POVINNÉ SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	
84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
85	SEKCE P – VZDĚLÁVÁNÍ
SEKCE Q - ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE	
86	Zdravotní péče
87	Pobytové služby sociální péče
88	Ambulantní nebo terénní sociální služby

SEKCE R - KULTURNÍ, ZÁBAVNÍ A REKREAČNÍ ČINNOSTI	
90	Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti
91	Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení
92	Činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří
93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti
SEKCE S - OSTATNÍ ČINNOSTI	
94	Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů
95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
96	Poskytování ostatních osobních služeb
SEKCE T - ČINNOSTI DOMÁCNOSTÍ JAKO ZAMĚSTNAVATELŮ; ČINNOSTI DOMÁCNOSTÍ PRODUKUJÍCÍCH BLÍŽE NEURČENÉ VÝROBKY A SLUŽBY PRO VLASTNÍ POTŘEBU	
97	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu
98	Činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
SEKCE U - ČINNOSTI EXTERITORIÁLNÍCH ORGANIZACÍ A ORGÁNŮ	
99	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

Zdroj: Úřad práce v Semilech, 2008

PŘÍLOHA č. 10

Mezinárodní zkratky názvů zemí

Zkratka země	Český název
ALB	Albánská republika
ARM	Arménská republika
AUT	Republika Rakousko
BEL	Belgické království
BGR	Bulharsko
BLR	Běloruská republika
CAN	Kanada
DEU	Spolková republika Německo
ESP	Španělské království
EST	Estonská republika
FRA	Francouzská republika
GBR	Velká Británie
HUN	Maďarská republika
CHN	Čína
IDN	Indonésie
IND	Indická republika
IRL	Irsko
ITA	Itálie
JPN	Japonsko
MDA	Moldavsko
MNG	Stát Mongolsko
POL	Polská republika
RUS	Ruská federace
ROM	Rumunsko
SVK	Slovenská republika
UKR	Ukrajina
USA	Spojené státy americké
VNM	Socialistická republika Vietnam

Zdroj: Vlastní zpracování, www.wikipedia.org, 2008